

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2022

AUTORITET CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA

Vizija

Da budemo kredibilni i priznati u svetu kao regulatorni i nadzorni organ za civilno vazduhoplovstvo, rangirani ispred drugih u regionu a i šire u pogledu vazduhoplovne bezbednosti.

Misija

Da stvorimo okruženje civilnog vazduhoplovstva u skladu sa međunarodnim standardima, kroz neprekidno praćenje, partnerstvo sa industrijom i visokim nivoom profesionalne nadležnosti osoblja.

Sadržaj

Sadržaj.....	2
SPISAK SKRAĆENICA	5
1. PORUKA GENERALNOG DIREKTORA	6
2. OPIS ACV-a	7
2.1 Pravni osnov	7
2.2 Sedište ACV-a.....	8
2.3 Organizaciona struktura ACV-a.....	8
2.4 Nadzorni Odbor ACV-a.....	9
2.5 Izvršna vlast.....	10
2.6 Strateški ciljevi ACV-a.....	10
3. AKTIVNOST ACV-a NA MEĐUNARODNOM NIVOУ.....	11
3.1 Normalizacija vazdušnog prostora Kosova.....	11
3.2 Sporazum o Zajedničkom Evropskom Vazduhoplovnom Prostoru (ZEVP)	13
3.3 Konačni izveštaj EK-a o poseti za procenu implementacije ZEVP sporazuma na Kosovu i godišnji izveštaj EK-a za Kosovo	13
3.4 Nacionalni Program za Sprovođenje SSP-a	14
3.5 Međunarodna Organizacija Civilnog Vazduhoplovstva (ICAO)	15
3.6 Evropska Agencija za Vazduhoplovnu Bezbednost (EASA)	15
3.7 Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva	16
3.8 EASA IPA 5 projekat	17
4. ZAKONODAVNA DELATNOST	20
4.1 Unapređenje pravne osnove	20
4.2 Pravne poteškoće	20
4.3 Podzakonski akti.....	20
4.4 Administrativna Uputstva.....	23
4.5 Izvršne i administrativne odluke	23
4.6 Pravosudna pitanja	27
4.7 Komisija za Razmatranje Prekršaja i Administrativnih Kazni	28
5. DRŽAVNI PROGRAM BEZBEDNOSTI (DPB)	29
5.1 Sastanci Odbora Državnog programa bezbednosti (DPB).....	29
5.2 Aktivnost Saveta bezbednosti u ACV-u	30
5.3 Pregled Sistema upravljanja autoritetom	31
5.4 Upravljanje sistemom za izveštavanje događaja u vazduhoplovstvu (OR)	31
6. BEZBEDNOST LETOVA, SERTIFIKACIJA I LICENCIRANJE.....	34
6.1 Inspektimet e mjeteve të huaja ajrore në platformë	34
6.2 Revizije vazduhoplovnih operatera	36
6.3 Transport opasnih roba vazdušnim putem.....	38
6.4 Nadzor opšteg vazduhoplovstva	40
6.5 Letovi prema vizuelnim pravilima letenja (VFR).....	40

6.6	Diplomatski letovi.....	41
6.7	Aktivnosti sa sistemima bespilotnih letelica (dronovi).....	41
6.8	Administrativne novčane kazne	42
6.9	Izveštavanje događaja u vazduhoplovstvu (OR).....	43
6.10	Vazduhoplovna medicina	44
6.11	Zabranjeni vazduhoplovi na Kosovu	47
6.12	Registrovani civilni vazduhoplovi i oni uklonjeni iz registra civilnih vazduhoplova..	47
6.13	Odobrene licence, sertifikati i dozvole, uključujući njihovu suspenziju i opoziv.....	47
7.	USLUGE VAZDUŠNE NAVIGACIJE	48
7.1	Stalni nadzor Agencija za vazdušno navigacijske usluge	48
7.2	Revizije.....	48
7.3	Revizija procene od EASA	51
7.4	Nadzor AVNU-a kao Organizacije za obuku (OO).....	52
7.5	Promena u sistemima AVNU-a.....	53
7.6	Dekomisijacija opreme/sistema u AVNU	58
7.7	Izdavanje licenci za kontrolore vazdušnog saobraćaja i procena gradiranja.....	58
7.8	Objavljivanje vazduhoplovnih informacija	59
7.9	Obavezno izveštavanje događaja.....	60
8.	AERODROMI.....	61
8.1	Kontinuirani nadzor bezbednosti aerodroma.....	62
8.2	Sertifikacija LKIA-e kao organizacije za stručna osposobljavanja u oblasti aerodroma	63
8.3	Projekat LKIA-a za asfaltiranje krila puteva za kretanje aviona po zemlji u MAP “Adem Jashari”	65
8.4	Zaštićena područja i označavanje prepreka.....	66
8.5	Označavanje dalekovoda	67
8.6	Označavanje dimnjaka u fabrici cementa u Elez Han.....	68
8.7	Izgradnje unutar zaštitnih područja MAP “Adem Jashari”	69
8.8	Održavanje prostora u okolini MAP “Adem Jashari”	69
9.	EKONOMSKA REGULACIJA VAZDUHOPLOVSTVA	70
9.1	Odobrenje aerodromskih tarifa	70
9.2	Stalni ekonomski nadzor aerodroma.....	71
9.3	Odobrenje Programa podsticaja 2020-2022 LKIA za avio kompanije.....	71
9.4	Sažetak realizacije Programa podsticaja 2021-2022 LKIA	72
9.5	Ekonomski nadzor AVNU-a.....	72
9.6	Kontinuirani ekonomski nadzor nad službenicima na zemlji	73
9.7	Zahtevi Odboru JPP	74
10.	MEĐUINSTITUCIONALNA SARADNJA	76
10.1	Memorandum o razumevanju između ACV-a i Ministarstva za životnu sredinu, prostorno planiranje i infrastrukturu	76
10.2	Podrška Ministarstva unutrašnjih poslova u izradi nacionalne strategije za upravljanje rizikom od katastrofa.....	77
10.3	Podrška Ministarstva unutrašnjih poslova u sprovođenju Uredbe o traganju i spasavanju u civilnom vazduhoplovstvu (Aneks 12 ICAO).....	77

10.4 Saradnja sa Komisijom za istragu vazduhoplovnih nesreća i incidenata.....	78
10.5 Memorandum o saradnji između Agencije za informacije i privatnost i Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo.....	78
11. TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU	80
12. INFORMISANJE JAVNOSTI I PRISTUP JAVNIM DOKUMENTIMA.....	81
12.1 Pristup javnim dokumentima	81
12.2 Zvaničan veb-sajt ACV	81
13. LJUDSKI RESURSI.....	82
13.1 Plate osoblja ACV-a	82
13.2 Obuka	83
14. NABAVKA.....	84
15. FINANSIJSKI IZVEŠTAJ	85
15.1 Izveštaj budžeta sa troškovima	85
15.2 Prihodi	86
15.3 Imovina	87
15.4 Određeni grantovi donatora	87
15.5 Budžetski troškovi	87
15.6 Planiranje / realizacija budžeta	92
15.7 Kapitalne investicije.....	94
15.8 Uporedna tabela budžeta za poslednje tri godine	94
15.9 Budžet ACV-a za 2022.....	94
16. REVIZIJE ACV-a	95
16.1 Revizija od strane Nacionalne kancelarije revizije Kosova.....	95
16.2 Interna revizija od strane Ministarstva finansija, rada i transfera	95
17. STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA	96
PRILOG 1 - LISTA OBUKA.....	97
PRILOG 2 - PLAN RADA ACV-a ZA 2022. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA.....	99
PRILOG 3 - STATISTIKE VAZDUŠNOG TRANSPORTA 2022	110

SPISAK SKRAĆENICA

ACV	Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo
AIP	Agencija za informisanje i privatnost
AMC	Vazduhoplovni medicinski centar
AME	Ovlašćeni medicinski ispitivač
MAP	Međunarodni Aerodrom u Prištini "Adem Jashari"
AVNU	Agencija za vazdušno navigacijske usluge
EU	Evropska unija
EASA	Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost
ECAC	Evropska konferencija za civilno vazduhoplovstvo
EUROCONTROL	Evropska organizacija za bezbednost vazdušne navigacije
ZEVP	Zajednički evropski vazduhoplovni prostor
IATA	Međunarodna asocijacija za vazdušni saobraćaj
ICAO	Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo
KIJU	Kosovski institut za javnu upravu
IPA	Instrument za pred-pristupnu pomoć
ISO	Međunarodna organizacija za standardizaciju
EK	Evropska komisija
KFOR	Misija NATO-a na Kosovu
KIVNI	Komisija za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata
KVS	Kontrola vazdušnog saobraćaja
ZCV	Zakon o civilnom vazduhoplovstvu
LKIA	Privatna kompanija koja upravlja MAP "Adem Jashari"
MFRT / MF	Ministarstvo finansija, rada i transfera
MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
MEI	Ministarstvo za evropske integracije
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MIPD / MIP	Ministarstvo inostranih poslova i dijaspore
MJU	Ministarstvo javne uprave
MRSZ	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
NATO	Organizacija severno-atlantskog sporazuma
NPSSSP	Nacionalni program za sprovođenje SSP-a
NPB	Nacionalni program bezbednosti
SBL	Sistemi bespilotnih letelica (dronovi)
ISUFK	Informacioni sistem za upravljanje finansijama na Kosovu
SUK	Sistem upravljanja kvalitetom
SPP	Standardi i prakse preporučene od strane ICAO-a
VNU	Vazdušno navigacijske usluge
NKR	Nacionalna kancelarija revizije
KP	Kancelarija premijera Kosova

1. PORUKA GENERALNOG DIREKTORA

Poštovani čitaoci,

Zadovoljstvo mi je da vam, zainteresovanim stranama i ljubiteljima avijacije, predstavim godišnji izveštaj Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Ovaj izveštaj daje pregled dostignuća i akcija u vezi sa civilnim vazduhoplovstvom u Republici Kosovo, ali takođe pokazuje izazove i poteškoće sa kojima se civilno vazduhoplovstvo suočilo tokom prošle godine.

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo, tokom 2022. godine, preuzeo je različite akcije za povećanje bezbednosti i institucionalnog upravljanja kako bi se suočio sa izazovima i pratio međunarodne trendove u civilnom vazduhoplovstvu. ACV je uspeo da uspešno ispuni sve planirane nadzorne aktivnosti u cilju garantovanja bezbedne operacije i u skladu sa važećim standardima. Ovo je postignuto inspekциjama, revizijama, licenciranjem i sertifikacijama. ACV je takođe uspeo da realizuje sve zakonodavne aktivnosti planirane za prošlu godinu.

Tokom 2022. godine realizovano je mnogo važnih infrastrukturnih projekata u AVNU i MAP "Adem Jashari" za povećanje kapaciteta i podizanje nivoa bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, svi ovi projekti su nadgledani i odobreni u skladu sa nadležnostima ACV-a.

Tokom 2022. godine preuzete su aktivnosti na finalizaciji otvaranja koridora sa Albanijom i nakon ispunjavanja svih tehničkih uslova po međunarodnim standardima, KFOR je poslao formalni zahtev za promenu NATO SPINS-a za ovlašćivanje otvaranja vazdušnih puteva sa albanskom državom. Ovo će konačno omogućiti da vazdušni putevi sa Albanijom postanu deo vazdušnih puteva u EUROCONTROL-u.

ACV nastavlja da se suočava sa tehničko-stručnim izazovima u vezi sa činjenicom da ACV, iz političkih razloga van svog delokruga, još uvek nije ravnopravan član porodice evropskih i svetskih vazduhoplovnih organizacija.

ACV ali i civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo ima mnogo izazova koji zahtevaju povećanu profesionalnu posvećenost, povećanu odgovornost, ali i institucionalne reforme.

2. OPIS ACV-a

Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo je osnovana kao nezavisna regulatorna agencija na osnovu člana 14. Zakona Br. 03/L-051 za Civilno Vazduhoplovstvo. Od 1. januara 2009. godine ACV dobija puna ovlašćenja u skladu sa ovim zakonom. U septembru 2022. godine, stupanjem na snagu Zakona Br. 08/L-063 o izmenama i dopunama zakona u vezi sa racionalizacijom i uspostavljanjem linija odgovornosti nezavisnih agencija, ACV je dobila status regulatorne agencije u skladu sa relevantnim Zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i Nezavisnih Agencija.

ACV je zadužen za regulisanje bezbednosnih aspekata civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i pružaoca usluga vazdušne navigacije. Ekonomsko regulisanje aerodroma i pružaoca usluga vazdušne navigacije podrazumeva odobravanje naknada za korišćenje usluga koje pružaju ovi operateri. ACV ima punu pravnu sposobnost i za svoj rad do septembra 2022. godine odgovarala je Skupštini Republike Kosovo, a od septembra 2022. godine stupanjem na snagu Zakona Br. 08/L-063 odgovornost ACV-a od skupštine je prešla na Vladu Republike Kosovo.

2.1 Pravni osnov

Dana 13. marta 2008. godine, Skupština Republike Kosovo usvojila je Zakon Br. 03/L-051 za Civilno Vazduhoplovstvo. Zakon je stupio na snagu 15. juna 2008. Ovaj zakon je usvojila Skupština Kosova u skladu sa članom 130. Ustava Republike Kosovo, koji zahteva osnivanje Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo. Dana 5. septembra 2022. godine, Zakon Br. 08/L-063 je objavljen u Službenom Listu Republike Kosovo za izmenu i dopunu zakona u vezi sa racionalizacijom i uspostavljanjem linija odgovornosti Nezavisnih Agencija. Ovim zakonom je status ACV-a izmenjen iz nezavisne regulatorne agencije u regulatornu agenciju, u skladu sa relevantnim Zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i Nezavisnih Agencija. Nadzor nad radom i radom ACV-a, stupanjem na snagu zakona 08/L-063, je u nadležnosti Vlade Kosova, koji se vrši preko Ministra nadležnog za saobraćaj u skladu sa relevantnim Zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i Nezavisnih Agencija.

Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu izmenama i dopunama, je zakon koji obezbeđuje funkcionisanje ACV-a i regulisanje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo. Ovim zakonom ACV je dobio ovlašćenja da donosi podzakonske akte u obliku uredbi, administrativnih uputstava i odluka, kojima se konkretnije sprovode odredbe Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu i međunarodnih standarda koje su doneli ICAO i EU.

Stupanjem na snagu Zakona 08/L-063, uključene su i druge izmene koje se odnose na prenos određenih odgovornosti u određenim oblastima sa Ministarstva nadležnog za transport na Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova. Od stupanja na snagu ovog

zakona, ACV će da razmatra zahteve vazdušnih operatera u vezi sa odobravanjem letova.

2.2 Sedište ACV-a

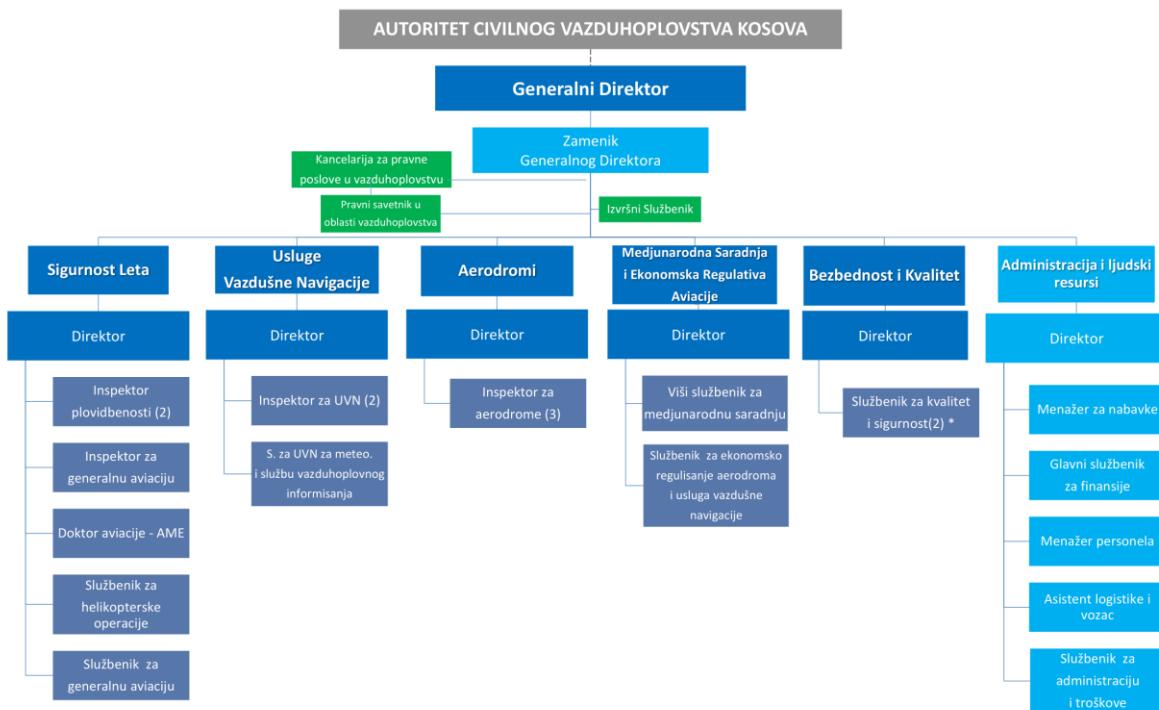
Sedište ACV-a je u ulici „Zenel Salihu“ br. 22, u Prištini. Na zahtev ACV-a, Ministarstvo Unutrašnjih Poslova je donelo Odluku br. 1044/2020, dana 23. decembra 2020. godine, za smeštaj ACV-a u bivšoj zgradi Opštinskog Suda u Prištini. Premeštanje ACV-a u ovaj državni objekat iz privatnog objekta, uključujući svu dokumentaciju, imovinu (kancelarijski inventar, tehnološku opremu, itd.), završeno je početkom marta 2021. godine. Ovaj objekat ima dovoljno prostora za broj osoblja ACV-a, pružajući im solidne uslove za rad. U ovom objektu opštinske troškove snosi MUP, a ACV je oslobođen tereta zakupnine.

2.3 Organizaciona struktura ACV-a

Na osnovu Uredbe o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju, organizacionu strukturu ACV-a sastoji se od 30 zaposlenih raspoređenih u administrativne jedinice, kao na sledećem:

- a) Kancelarija Generalnog Direktora:
 - i. Generalni Direktor (1);
 - ii. Zamenik Generalnog Direktora (1);
 - iii. Izvršni Direktor (1); i
 - iv. Kancelarija za pravne poslove u vazduhoplovstvu (1);
- b) Odeljenje za sigurnost leta (7);
- c) Odeljenje za usluge vazdušne navigacije (4);
- d) Odeljenje za aerodrome (4);
- e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulativu u Avijaciji (3);
- f) Odeljenje za bezbednost i kvalitet (1); i
- g) Odeljenje administracije i ljudskih resursa (6).

Organogram ACV-a:

2.4 Nadzorni Odbor ACV-a

Na osnovu Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu rad ACV-a je nadgledao Nadzorni Odbor ACV-a, koji se sastojao od pet članova. Stupanjem na snagu Zakona Br. 08/L-063 Nadzornom odboru ACV-a je prestao mandat i usled toga je raspušten.

Odbor je radio na pola radnog vremena i trebao je da se sastaje najmanje jednom u kalendarskom tromesečju. Predsedavajući je predstavljao Odbor u javnosti i rukovodio i organizovao rad Odbora. Odluke Odbora donosile su se većinom glasova i postojao je kvorum za donošenje odluke ako su prisutna najmanje tri člana. Članovi Nadzornog Odbora ACV-a su imenovani Odlukom Vlade Republike Kosovo br. 11/34, od 07.10.2020. Generalni Direktor ACV-a dostavlja Nadzornom Odboru sveobuhvatne izveštaje o radu ACV-a za prva dva kvartala 2022. godine.

Nadzorni Odbor ACV-a bio je funkcionalan do 21 septembra 2022. godine.

2.5 Izvršna vlast

ACV rukovodi Generalni Direktor, kao najviši organ izvršne i administrativne uprave. U svom svakodnevnom radu, on ima podršku dole navedenih rukovodećih struktura.

Generalni Direktor vrši dužnosti i funkcije definisane Zakonom Br. 03/L-051 za Civilno Vazduhoplovstvo, sa izmenama i dopunama, i u skladu sa ostalim zakonima na snazi, koji regulišu delatnost javnih institucija, uključujući upravljanje i redovno finansijsko izveštavanje. Radi puno radno vreme. Generalni Direktor je službenik ACV-a koji je odgovoran za svakodnevno upravljanje i donošenje odluka u ACV-u. Prema članu 26 Zakona Br. 08/L-063, nadzor nad radom i radom ACV-a je odgovornost Vlade Kosova, koja se vrši putem Ministra nadležnog za transport u skladu sa relevantnim zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i Nezavisnih Agencija.

2.6 Strateški ciljevi ACV-a

ACV prati Strateške ciljeve za petogodišnji period 2019-2023, izrađene i odobrene na kraju 2018. Strateški ciljevi služe ACV-u kao dobra osnova za godišnje planiranje koje organizacija radi.

Tokom 2022. godine, ACV je sledio sledeće strateške ciljeve: Puno sprovođenje regulatornih odgovornosti; Normalizacija vazdušnog prostora; Sprovođenje Programa Državne Bezbednosti (PDB); Članstvo u međunarodnim organizacijama (ovaj cilj ne zavisi od ACV-a); Povezivanje međunarodnih i regionalnih tehničkih sporazuma.

Tokom izrade plana učinka za 2023. godinu, ciljevi su redefinisani fokusirajući se više na odgovornosti ACV-a i nadzorne funkcije ACV-a, kao što su:

1. Dopuna podzakonskih akata;
2. Sertifikacija operatera, licenciranje osoblja i kontinuirani nadzor; i
3. Međunarodna i među-institucionalna saradnja i normalizacija vazdušnog prostora.

3. AKTIVNOST ACV-a NA MEĐUNARODNOM NIVOУ

3.1 Normalizacija vazdušnog prostora Kosova

Od septembra 1999. godine vazdušni prostor Kosova je deo NATO-ove „Zajedničke Operativne Prostora Balkana - JOA”, pod Operativnom Kontrolom Kombinovanog Centra za Kontrolu Vazdušnih Operacija 5 (*Combined Air Operations Control 5 - CAOC5*). , koji je 2014. prebačen u Kombinovani Vazdušni Operativni Centar Torrejon CAOC TJ. Ovaj vazdušni prostor je kontrolisani prostor u kome se pružaju usluge vazdušnog saobraćaja.

Na osnovu sporazuma između NATO/KFOR-a i Mađarske, visokim vazdušnim prostorom Kosova (preko 6205 m) od aprila 2014. godine upravlja Mađarski pružalac usluga vazdušne navigacije, HungaroControl, koji pruža usluge avionima koji prelaze ovaj prostor. Nastavak pružanja ovih usluga od strane HungaroControl-a ostvaren je u 2019. godini, nakon završetka petogodišnjeg perioda započetog 2014. godine.

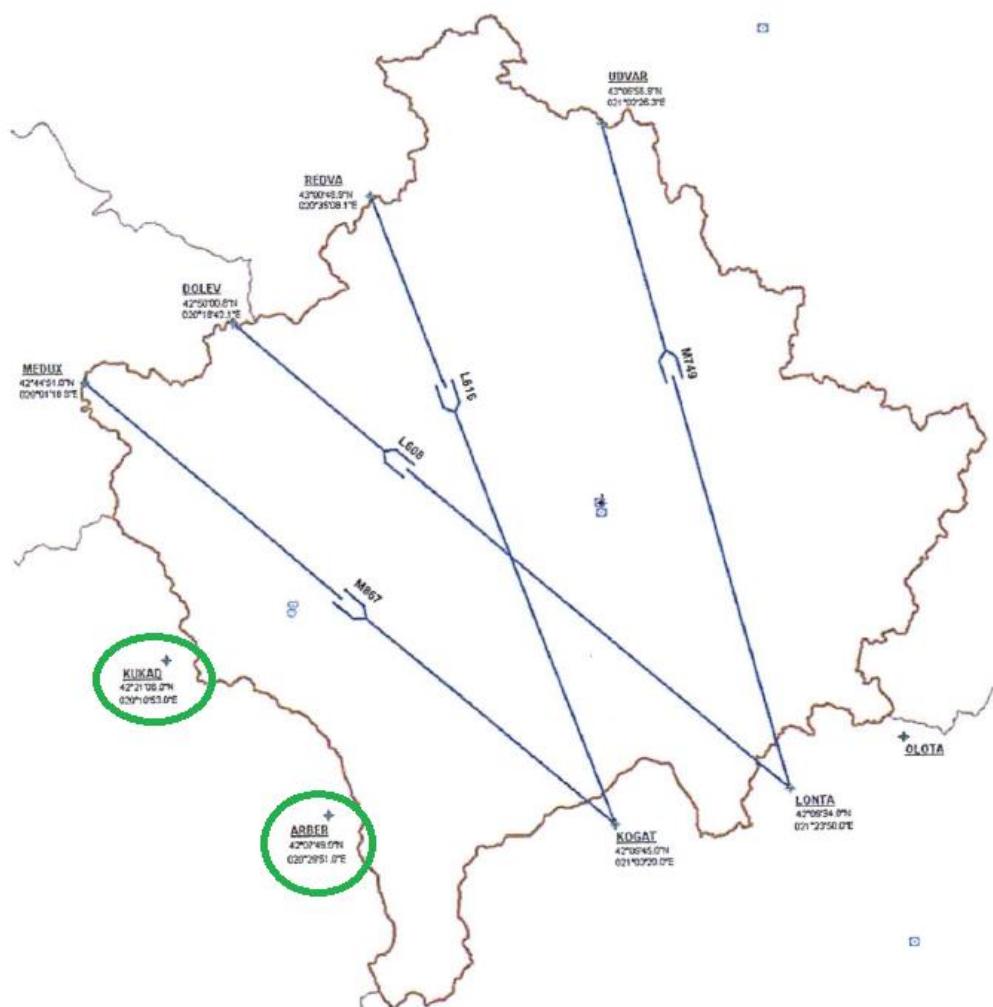
Vazdušnim prostorom Kosova na niskom nivou (ispod 6205 m) upravlja/kontroliše Agencija za vazdušno navigacijske usluge (AVNU), koja pruža usluge vazdušne navigacije za civilne avione koji lete u vazdušnom prostoru Kosova u svrhu sletanja i poletanja iz Međunarodni Aerodrom Priština. Takođe, pružaju se usluge za letove KFOR-a, EULEX-a i letova opšte avijacije u niskom vazdušnom prostoru zemlje. Niski vazdušni prostor je klasifikovan kao vazdušni prostor klase D i G, u skladu sa odredbama o klasifikaciji vazdušnog prostora iz Priloga 11 ICAO.

Niski vazdušni prostor Kosova

U niskom vazdušnom prostoru trenutno postoje samo 2 koridora koji se koriste za komercijalni saobraćaj za odlazak-dolazak sa Međunarodnog Aerodroma u Prištini „Adem Jashari“. Tačke XAXAN i SARAX nalaze se u južnom delu Kosova, na granici sa Severnom Makedonijom.

U okviru razgovora za normalizaciju niskog vazdušnog prostora, 18. juna 2020. godine AVNU je potpisala Pismo o Sporazumu sa Albanskim pružaocem usluga AlbControl Tirana ACC, putem koje su otvorene još dve tačke, KUKAD i ARBER, na granici sa Republikom Albanijom, koje se mogu koristiti za koordinaciju letova, kao što je prikazano na Slici 1.

Tačke KUKAD i ARBER su tačke koje se na taktičkoj osnovi mogu koristiti za koordinaciju komercijalnog saobraćaja između AVNU i AlbControl, ali i dalje iste nisu planirane za letove (*flight plannable*).

Slika 1. Nove tačke KUKAD i ARBER za koordinaciju letova sa Tirana ACC

Po završetku rata, visoki vazdušni prostor Kosova je zatvoren za prolaze civilnih aviona, pod autoritetom NATO-a. Ovaj prostor je otvoren za komercijalne letove 2014. godine, pod upravom HungaroControl-a. Naši kontrolori letenja pružaju usluge u niskom vazdušnom prostoru i upravljuju poletanjima i sletanjima na/sa Međunarodnog Aerodroma Priština, kao i ostalim letovima na teritoriji Republike Kosovo (sprovode se u većini slučajeva helikopteri KFOR-a).

Tokom 2022. godine nije bilo sastanaka u okviru sastanaka za normalizaciju vazdušnog prostora Balkana (BAM). Ali redovni sastanci ACV-a i AVNU-e sa KFOR-om i ICETRA-om su održani da bih se finalizovalo otvaranje koridora sa Državom Albanija. Kao rezultat ispunjenja svih tehničkih uslova u vezi sa otvaranjem vazdušnih ruta sa Albanijom, a nakon procene KFOR-a preko ICETRA-e da otvaranje vazdušnih linija sa Albanijom ispunjava sve tehničke uslove prema međunarodnim standardima, KFOR je obradio formalni zahtev za promena NATRO SPINS-a da se odobri otvaranje vazdušnih linija sa Albanijom. Ovo je konačno omogućilo da vazdušne linije sa Albanijom postanu deo EUROCONTROL-a.

Međutim, ove tačke se još uvek ne koriste kao *Flight Plannable* (Let), jer je neophodno izvršiti radnje od strane Albcontrol i ACVA da bih se izvršile neophodne promene u *Network Manager-u* (EUROCONTROL). Stoga, sada nakon objavljivanja SPINS-a nema ograničenja za promenu atributa ovih tačaka (ARBER i KUKAD) u Network Manager-u.

3.2 Sporazum o Zajedničkom Evropskom Vazduhoplovnom Prostoru (ZEVP)

Sporazum o ZEVP-u (Eng. *European Common Aviation Area; Srp. Zajednički Evropski Vazduhoplovni Prostor*) je multilateralni sporazum koji stvara jedinstveno tržište i zajednička pravila u oblasti vazduhoplovstva, potpisana između vlada zemalja Evropske Unije, Islanda, Norveške i država Zapadnog Balkana. UNMIK je potpisao ovaj Sporazum u ime Kosova i proglašio ga privremeno primenjivim 10. oktobra 2006. godine. Republika Kosovo putem Deklaracije o nezavisnosti, između ostalog, preuzeala je na sebe sve međunarodne obaveze Kosova, uključujući i one koje je u njeno ime potpisao UNMIK. Ove obaveze uključuju i sprovođenje Sporazuma o ZEVP-u. Sprovođenje Sporazuma o ZEVP-u u Republici Kosovo postalo je obavezno putem Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, od 2015. godine, i putem Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju.

Sprovođenje ovog Sporazuma je predviđen kroz dve prelazne faze. Prema proceni EK-a, postoje dva preostala pitanja za prelazak Kosova u II Fazu ZEVP-a: primena Direktive o radnom vremenu i uklanjanje jedne odredbe u Zakonu o Vazduhoplovstvu za prava putnika. Iako je Skupština izmenila Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu u okviru racionalizacije agencija i promene linija izveštavanja 2022. godine, gore pomenuta odredba nije uklonjena. Tokom 2022. godine, novi Zakon o Radu, putem kojeg je planirana primena Direktive o radnom vremenu, nije procesiran u Skupštini.

ACV ažurira na svom zvaničnom sajtu „Tabela Ekvivalencije Acquis Communautaire – zakonodavstvo Republike Kosovo u oblasti vazduhoplovstva“ koje odražava nacionalno zakonodavstvo koje transponuje zakonodavstvo proizašlo iz Sporazuma ZEVP u unutrašnji pravni poredak.

3.3 Konačni izveštaj EK-a o poseti za procenu implementacije ZEVP sporazuma na Kosovu i godišnji izveštaj EK-a za Kosovo

Konačni izveštaj posete za procenu preduzete 2020. godine podnela je Evropska Komisija ACV-u 17. juna 2022. Izveštaj je distribuiran evaluiranim institucijama i pripremljen je rezime sa nalazima identifikovanim u izveštaju. Prema konačnom izveštaju, Kosovo je ispunio Fazu I Sporazuma, sa izuzetkom zahteva za uklanjanje Člana 95.2 ZCA- i transpozicije Direktive o radnom vremenu.

U izveštaju se procenjuje da je ispravna transpozicija ZEVP-a pravila za ekonomsku i zaštitu potrošača u velikoj meri postignuta uz samo jedno pitanje neusaglašenosti u Zakonu o Civilnom Vazduhoplovstvu (član 95.2) koje zahteva prilagođavanje, koje je još uvek u postupku. Što se tiče pitanja upravljanja vazdušnim saobraćajem, dokazano je da je Kosovo ispunio sve uslove za stvaranje Nacionalnog Nadzornog organa. Zahtev

za odvajanje pružaoca usluga vazdušnog saobraćaja i Nacionalnog Nadzornog Autoriteta (NSA) je ispunjen. Kosovo je zatvorio skoro sve preporuke koje proizilaze iz procene EASA sprovedene u novembru 2016.

Što se tiče bezbednosti u vazduhoplovstvu, u izveštaju se navodi da je Kosovo već skoro u potpunosti usvojilo sve bezbednosne propise i njihovu primenu, na nivou koji je iznad zahteva za završetak Faze I. Kao opšti zaključak, uslovi navedeni u sporazumu za ispunjenje Faza I je skoro u potpunosti ispunjena. Što se tiče istrage vazdušnih nesreća, procena je pokazala skoro punu efektivnu primenu, sa jednim izuzetkom u vezi sa planom za hitne slučajeve civilnog vazduhoplovstva. Takođe, postoji zabrinutost u vezi sa dužinom zaposlenja osoblja KHAIA. Generalno, Kosovo ispunjava relevantne zahteve ZEVP-a u oblasti aerodroma. Takođe u izveštaju se kao nedostatak navodi nesposobnost Kosova da pristupi međunarodnim organizacijama. Što se tiče bezbednosti u vazduhoplovstvu, u izveštaju se konstatiše da aktivnosti praćenja usklađenosti aerodroma i ostalih regulisanih subjekata sprovode nadležni autoritet redovno, ali ne u potpunosti u skladu sa Uredbom (EK) 18/2010. U njemu se navodi da bih trebalo preduzeti prekvalifikaciju i sertifikaciju nacionalnih inspektora kako bih im se omogućilo da primenjuju standardizovanu metodologiju za praćenje čitavog skupa zahteva EU-a i pravilno klasifikuju nalaze.

EK je 12. oktobra 2022. objavila Izveštaj o Kosovu za 2022. godinu.

Prema zvaničnom prevodu, Izveštaj u delu Vazdušnog Saobraćaja navodi:

U vezi vazdušnog saobraćaja, Kosovo je deo zajedničkog Evropskog Vazdušnog Prostora (ECAA) i pokriveno je sporazumima o jedinstvenom Evropskom nebu. Sektor se i dalje suočava sa brojnim izazovima koji proizilaze iz nedostatka članstva Kosova u nekoliko međunarodnih organizacija civilnog vazduhoplovstva. Institucionalni nedostaci agencije za usluge vazdušne navigacije i autoriteta civilnog vazduhoplovstva, kao i nedostatak prihoda od upravljanja gornjim vazdušnim prostorom su takođe problemi. Buduća reorganizacija autoriteta civilnog vazduhoplovstva i administrativne reforme treba da odražavaju princip reforme javne administracije, kao i specifične okolnosti i zahteve vazduhoplovnog sektora. Kosovo je nastavilo da se usklađuje sa pravnim tekovinama EU-a u okviru ECAA sporazuma. Ohrabruje se da se rad nastavi na usklađivanju sa preostalim tačkama prve faze ECAA. Očekuje se da će proširenje piste na aerodromu Prištine i postavljanje novih sistema za sletanje, navigaciju, meteorologiju i radio komunikacije povećanje nivoa bezbednosti vazdušnih operacija.

3.4 Nacionalni Program za Sprovođenje SSP-a

ACV je u pisanim oblicima izvestio KP za pripremu VI Sastanka Pod-Odbora za Transport 15. marta 2022. godine u vezi napretka koji je postignut od poslednjeg izveštaja. U zaključcima sastanka, identifikovana su dva pitanja koja proizilaze iz ZEVP sporazuma: brisanje stava 95.2 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu i transponovanje Direktive o radnom vremenu.

Dnevnim redom VI Sednice Komiteta SSP održane 23. novembra 2022. godine nije bila predviđena nijedna tema dnevnog reda za vazduhoplovstvo.

Za 2022. godinu, ACV je planirao i sproveo transponovanje 7 propisa EU-a. Realizacija NPISSP 2022 od strane ACV je 100% za 2022. godinu.

3.5 Međunarodna Organizacija Civilnog Vazduhoplovstva (ICAO)

ICAO je specijalizovana agencija UN-a, koja donosi međunarodne standarde u oblasti civilnog vazduhoplovstva, obavezne za svoje 193 države članice. ACV ima ulogu podrške Ministarstvu inostranih poslova i dijaspore (MIP) prilikom donošenja političke odluke da se prijavi za članstvo u ovoj organizaciji. Osim komunikacije sa MIPD-om u vezi sa ovim pitanjem, tokom 2021. godine nije bilo nikakvih radnji koje su zatražene od ACV-a u pravcu članstva u ovoj međunarodnoj organizaciji.

3.6 Evropska Agencija za Vazduhoplovnu Bezbednost (EASA)

AAC-ja ka vazhduar përpjekjet pér tē lidhur marrëveshje tekniqe tē quajtura ACV je nastavio sa naporima da zaključi tehničke sporazume pod nazivom „Radni aranžmani” sa Evropskom Agencijom za Vazduhoplovnu Bezbednost (Eng. *European Aviation Safety Agency - EASA*). EASA je specijalizovana agencija EU-a, sa odgovornošću za oblast civilnog vazduhoplovstva. Ovi aranžmani bi omogućili ACV-u pristup Evropskoj bazi podataka o bezbednosti vazduhoplova, (ECCAIRS – Evropski Koordinacioni Centar za Sisteme za Izveštavanje o Nesrećama i Incidentima), uspostavili bih okvir potreban za EASA za inspekciju učinka ACV-a od strane EASA, kao i za pomoć EASA u potpunom sprovođenju odgovarajućih odredbi Sporazuma o ZEVP-u. Do sada, EASA nije stupila u ugovorne aranžmane sa ACV-om zbog političke prirode, što je van opsega delovanja i mogućnosti ACV-a ili drugih institucija Republike Kosovo.

Kao odgovor na pismo ACV GO poslato EASA-i od 20. decembra 2021. godine, dana 28. januara 2022. godine, Izvršni Direktor EASA je odgovorio i navodio da ne vide potrebu za još jednom posetom EASA ACVK-u na Kosovu 2022. godine. Međutim, EASA zadržava mogućnost da deluje na *ad hoc* osnovi u slučaju bilo kakvih nepredviđenih okolnosti. U vezi sa zahtevom ACV-a na Kosovu da se pridruži savetodavnim grupama EASA i da dobije pristup bazama podataka kojima upravlja EASA, on navodi da su razmotrili zahtev i da su u konsultaciji sa Evropskom Komisijom o ovim pitanjima i da će saopštiti čim budu imali dalje informacije.

ACV je 2016. godine podneo zahtev za korišćenje usluga EGNOS *Safeti of Life (SoL)* za potrebe AVNU-a, ali zahtev nije obrađen jer je za korišćenje ove usluge bilo potrebno odobrenje EASA, ali ova agencija nije nikada izdala ovu izjavu o Kosovu.

Tokom 2022. godine, ACV je ponovio zahtev za korišćenje EGNOS usluga i zahtev je adresiran sa KFOR-om i ICETRA-om, a nakon nekih razgovora sa KFOR-om, zahtev ACV-a je podržao i KFOR i ICETRA i dobili smo potvrdu da će EASA izvršiti posetu procene tokom 2023. godine i omogućiće korišćenje ove usluge za AVNU.

3.7 Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva

ACV pridaje veliki značaj saradnji sa partnerskim autoritetima regiona, uzimajući u obzir da sve zemlje Zapadnog Balkana prolaze kroz isti izazov- onaj za usklađivanje zakonodavstva, propisa i standarda u civilnom vazduhoplovstvu sa onima iz EU-a. Da bih ozvaničili ovu saradnju, potpisani su brojni tehnički sporazumi o tehničkoj saradnji još od osnivanja ACV-a u 2009. godini.

U sklopu koordinacije aktivnosti započetih u decembru 2020. godine, takođe i tokom 2021. godine održan je niz sastanaka između relevantnih strana u vezi sa korišćenjem vazdušnog prostora Kosova za proceduru sletanja na Aerodrom Kukeš. Korišćenje vazdušnog prostora Kosova za proceduru sletanja na aerodrom u Kukešu je promena koja utiče na vazdušni prostor Republike Kosovo kao takav, kojim se bavi AVNU, prema proceduri za promene, prema priručniku AVNU-a. Ova promena je takođe obrađena u delu ovog izveštaja koji se bavi promenama. Do promena u NATO SPINS-u na koje je upozorio KFOR, a koje će se desiti u januaru 2023. godine, objavlјivanje RMZ1 se vrši putem NOTAM-a.

Odeljenje za aerodrome je nastavio međudržavnu saradnju između Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo i ACV regiona. Tokom 2022. godine, u okviru bilateralnog sporazuma, aerodromski inspektori su prihvatili zvaničan poziv Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstvo Republike Albanije, da postanu deo sveobuhvatne revizije Međunarodnog Aerodroma Tirana „Majka Tereza”, kao deo procesa nadzora sertifikata prema EASA uredbi 139/2014. Nakon razmatranja prikazane dokumentacije i materijala, od 12. do 16. decembra 2022. godine izvršena je jednonedeljna revizija koja je obuhvatila sistem upravljanja bezbednošću, plan za vanredne situacije, fizičke karakteristike i infrastrukturu aerodroma, itd. Pored toga, ostatak je revidiran za operativne usluge kao što su vatrogasne i spasilačke službe, usluge funkcionisanja platformama, prevoz opasnih materija, bezbednost kretanja vozila na aerodromu, održavanje aerodroma i upravljanje rizikom od životinja, kao što su i kontrola prepreka u bezbednosnim zonama aerodroma.

Ovu zajedničku reviziju su obe strane procenile veoma pozitivno jer je omogućila razmenu iskustava i stručnost inspektora koja će se dalje primenjivati u interesu podizanja standarda u avijaciji obih zemalja, i osim toga stvorila je još bliži odnos između dve institucije.

Na poziv Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Albanije (ACVRA), na osnovu Memoranduma o Razumevanju (MR) između ACVK i ACVRA Ovlašćeni Medicinski Procenitelj (OMP) učestvovao je u nekoliko inspekcija i poseta kako bih se potvrdio kvalitet Vazduhoplovnog-Medicinskog Centra (AeMC) u Republici Albaniji. Doktoru OMP-a Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova, akreditivi su takođe zvanično prihvaćene od strane Autoriteta za Civilno Vazduhoplovstvo Republike Albanije.

Dana 13. jula 2022. godine u okviru Memoranduma o Razumevanju (MR) između Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Kosova (ACV) i Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Albanije (ACVA), kao rezultat zahteva revizora od strane Organizacije Međunarodnog Civilnog Vazduhoplovstva (ICAO) i na poziv Sektora za Licenciranje i Nadzor u ACVA, doktor OPM-a je zajedno sa inspektorima ACVA učestvovao u procesu revizije Centra za Vazduhoplovnu Medicinu u Republici Albaniji (AeMC), Bolnica 'SALUS' u Tirana, koji je razvio ICAO, kao deo ICAO *Universal Safety Oversight Audit Programme (USOAP) - Continuous Monitoring Approach (CMA)*.

Nakon preuzimanja novih odgovornosti u vezi sa odobravanjem letova, na osnovu izmene i dopune Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu, ACV je sarađivao sa ACVA-om i održana su dva sastanka, jedan u Tirani i drugi u Prištini, a prakse a razmenjene su procedure u vezi sa odobrenjem letova koji se odnose na obe zemlje.

Štaviše, na osnovu sporazuma između Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Kosova i Autoriteta za Civilno Vazduhoplovstvo Hrvatske (ACVH) o saradnji i razmeni stručnosti, SAFA inspektori Odeljenja za Bezbednost Letenja u saradnji sa SAFA inspektorima ACVH izvršili su 12 zajedničkih pregleda aviona stranih operatera koji rade na Međunarodnom Aerodromu Splitu (LDSP) kao i 12 zajedničkih pregleda aviona stranih operatera koji rade na Međunarodnom Aerodromu Dubrovnik (LDDU).

U avgustu su dva inspektora DSF-a učestvovala na obuci na radnom mestu na aerodromu Dubrovnik u Hrvatskoj. Takođe, ova obuka je bila obavezna za održavanje akreditiva vazduhoplovnog inspektora, kao i nastavak SAFA inspekcija.

3.8 EASA IPA 5 projekat

ACV je tačka kontakta za niz projekata tehničke pomoći u vazduhoplovstvu koje EU nudi našoj zemlji u okviru instrumenata dostupnih zemljama koje teže članstvu u EU. Tokom 2022. godine, najveći obim tehničke pomoći je bio iz fondova EU putem EASA IPA 5 projekat, dok ACV nije prihvatio ponudu ACV-a Francuske da pokrije samo školarinu za pet specifičnih obuka.

EASA IPA 5 je projekat tehničke pomoći koji finansira EK, a sprovodi ga EASA (Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost). Ovaj projekat je nastavak prethodnih IPA projekata. Sprovođenje IPA 5 počelo je 1. februara 2020. godine i trajaće 36 meseci, do januara 2023. godine. Svaka aktivnost je koordinirana između ACV-a Kosova i EASA-e kako bih se uzeli u obzir nivo razvoja industrije i specifične potrebe vazduhoplovnih inspektora ACV-a u ka pravičnoj primeni zakonskih odredbi u različitim oblastima civilnog vazduhoplovstva.

Dana 28. januara 2022. godine održan je drugi *online* sastanak Upravnog Odbora EASA IPA 5 projekta (podrška EU-a za transpoziciju i sprovođenje *acquis-a* EU u oblasti vazduhoplovstva) na kojem je ACV predstavljao General Direktora i još dva službenika ACV-a. Tokom sastanka je usvojen Plan Rada projekta koji je obuhvatao aktivnosti koje

su se odvijale od marta 2022. do januara 2023. Prema ovom planu, ACV Kosova bih imala koristi od velikog broja obuka u svim oblastima nadzora bezbednosti.

U okviru trenutnog projekta, EASA IPA 5, tokom 2022. godine, ACV je imao koristi od sledećih deset (10) aktivnosti:

1. Online obuka za sertifikaciju i nadzor Specifičnih Odobrenja (RVSM, LVO, EFB), 5-8 april 2022, Priština, Kosovo;
2. Radionica o proceni i nadzor Površina Ograničenja Prepreka (*Obstacle Limitation Surfaces*), 5-7 april 2022, Tirana, Albanija;
3. Podrška veštaka NAC (Autoritet Centralnog Vazduhoplovstva Austrije-*Austro Control GmbH*) u razmeni iskustava u primeni Uredbe (EU) 2019/1383 (Uredba (EU) 1321/2014 za Kontinuirano Vazduhoplovstvo), 11-13 april 2022, Beč, Austrija;
4. Podrška na terenu za procenu i analizu plana sprovođenja PBN (*Performance-Based Navigation*) i GNSS (*Global Navigation Satellite Systems*) procedura na Međunarodnom Aerodromu Majka Tereza u Tirani i aerodromu Kukeš, 12-14 april 2022, Tirana, Albanija;
5. Obuka upravljanja aerodromskom platformom, 4-6. maj 2022, Skoplje, Severna Makedonija;
6. Radionica balonskih operacija, 1-3. jun 2022, Skoplje, Severna Makedonija;
7. Podrška na terenu za razmatranje i ažuriranje Sistema za Praćenje Usklađenosti (za Crnu Goru, Kosovo i Srbiju), 19-23. septembar 2022, Podgorica, Crna Gora;
8. Radionica o sprovođenju Obuke Zasnovane na Dokazima (*Evidence-Based Training-EBT*), 13-14. oktobar 2022. u organizaciji JAA TO, Amsterdam, Holandija;
9. Obuka za Tehnike Revizije, 17-20. oktobar 2022, Podgorica, Crna Gora; i
10. Radionica za razmatranje Sistema Upravljanja Autoritetom i preporuka, 5-9. decembar 2022, Priština, Kosovo.

Povodom dve obuke (posete radi razmene iskustava) iz oblasti aerodroma (Nadzor aerodroma (inspekcije u senci) i Sertifikacija i nadzor spasilačkih i vatrogasnih službi - Programi obuke aerodromskog osoblja), planirane Planom rada za 2022. i koji su održani u maju 2022. godine, u Španiji, inspektori ACV-a nisu učestvovali u njima zbog činjenice da im Španske vlasti nisu doatile vize. ACV Španije je bio jedini ACV koji se prijavio za održavanje ovih obuka.

Što se tiče Radionice za sprovođenje i nadzor zahteva za dozvole za rad, planirane Planom Rada za 2022. godinu i održane od 10. do 11. oktobra 2022. godine, u Beogradu, Srbija, iz objektivnih razloga, službenici MŽSPPI-a su otkazali učešće u ovoj radionici.

Takođe, Planom Rada za 2022. godinu planirane su još dve aktivnosti, aktivnost 3 - Sertifikacija i nadzor odobrenih i deklarisanih organizacija za obuku pilota i aktivnost 17 (iz oblasti AVNU) - Nadzor Uredbi 255 /2010, 2019/123 i 2015/ 340, otkazani su jer

EASA nije bila u mogućnosti da obezbedi veštakе za njihovo održavanje, ali će EASA pokušati da ih uključi u predstojeći IPA 6 projekat.

4. ZAKONODAVNA DELATNOST

ACV na osnovu ovlašćenja datih u Zakonu br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu, ovlašćen je da donosi podzakonske akte za sprovođenje Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu, kojima se usvajaju međunarodni standardi civilnog vazduhoplovstva (poznati kao Standardi i preporučene prakse „SPP“ priloga Međunarodne Konvencije Civilnog Vazduhoplovstva - Čikaška Konvencija) i onih za sprovođenje zakonodavstva EU-a u oblasti civilnog vazduhoplovstva, kako onih unutar Sporazuma o ZEVP-u, tako i ostalih, koje važe za zemlje EU-a, ali još uvek nisu zvanično postali deo ovog Sporazuma.

ACV vrši sprovođenje zakonodavstva EU-a u potpunosti u skladu sa odredbama Administrativnog Uputstva br. 3/2013 Vlade Kosova o standardima izrade normativnih akata. To između ostalog podrazumeva da svaki nacrt uredbe izrađen od strane ACV-a, koji sprovodi jedan pravni akt EU-a, mora proći kroz proceduru odobravanja od strane KP-a, nadležnog odeljenja za evropske integracije pre potpisivanja od strane Generalnog Direktora.

4.1 Unapređenje pravne osnove

Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu je prvi zakon nakon nezavisnosti. Dopunu/izmenu zakona, kada je potrebno, treba da inicira Ministarstvo nadležno za Transport, kao resorno ministarstvo, dok su akcionari ovog procesa ACV, MUP i KHAIA, kao javne institucije odgovorne u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Stupanjem na snagu Zakona br. 08/L-063, u roku od šest (6) meseci, ACV je dužan da izradi i usvoji Uredbu o unutrašnjoj organizaciji u skladu sa važećim zakonodavstvom za organizaciju i rad državne uprave i Nezavisnih Agencija.

4.2 Pravne poteškoće

Kao što je gore navedeno, Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu i podzakonski akti koji proizilaze iz njega omogućili su ACV-u da izvršava svoje nadležnosti i sprovodi međunarodne obaveze zemlje u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, bez ikakvih poteškoća da se naglasi.

4.3 Podzakonski akti

ACV primenjuje transparentnu proceduru prilikom donošenja podzakonskih akata u skladu sa Administrativnim Uputstvom br. 1/2012 ACV-a o postupcima javnih konsultacija. Svi podzakonski akti ACV-a su predmet procesa javnih konsultacija zainteresovanih strana. Ova konsultacija prati procedure i date rokove, tokom kojih svaka zainteresovana strana, bilo fizičko ili pravno lice, ima pravo da komentare, sugestije ili da traži dodatne informacije od struktura ACV-a, koje izdaju nacrt akta na javnoj konsultaciji. Oblik primanja ovih komentara/sugestija od zainteresovanih može

biti organizovanjem okruglih stolova, u zavisnosti od broja zainteresovanih, ili putem elektronske prepiske. Po završetku procesa javnih konsultacija, strukture ACV-a su dužne da u roku od 2 nedelje pripreme izveštaj, u kome će dati svoje odgovore na pristigle komentare, pri čemu treba da obrazlože razloge prihvatanja ili neprihvatanja predloga za izmenu odredbi nacrt podzakonskog akta koji je predmet javne rasprave.

Objavljivanje podzakonskih akata ACV-a vrši se na elektronskoj platformi Službenog Lista Republike Kosovo i na zvaničnoj internet stranici ACV-a.

U nastavku su dati podzakonski akti, koji su izdati u 2022. godini:

- Uredba (ACV) br. 01/2022 za izmenu Uredbe (ACV) br. 01/2020, Uredbe (ACV) br. 17/2017 i Uredbe (ACV) br. 09/2020 u vezi sa zahtevima za upravljanje vazdušnim saobraćajem/uslugama vazdušne navigacije, projektovanjem struktura vazdušnog prostora i kvalitetom podataka, bezbednošću piste i ukidanjem Uredbe (ACV) br. 08/2015.

Cilj ove uredbe je sprovođenje Uredbe Komisije za Sprovođenje (EU) 2020/469 od 14. februara 2020. godine u unutrašnji pravni poredak Republike Kosovo. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor 20. januara 2022. godine.

- Uredba (ACV) br. 02/2022 o izmenama i dopunama Uredbe (ACV) BR. 05/2015 u vezi automatskog važenja licenca sindikalnog letačkog osoblja i obuku za poletanje i sletanje;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Uredbe Komisije (EU) 2018/1065 od 27. jula 2018. godine za izmenu Uredbe (EU) br. 1178/2011 u vezi sa automatskim važenjem dozvola letačkog osoblja Unije i obuke za poletanje i sletanje, u unutrašnjem pravnom poretku Republike Kosovo. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 15. aprila 2022. godine.

- Uredba (ACV) br. 03/2022 o izmenu uredbe (ACV) BR. 05/2015 u vezi sa deklaracijom organizacija za pružanje obuka;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Uredbe Komisije (EU) 2018/1119 od 31. jula 2018. godine o izmeni Uredbe (EU) Br. 1178/2011 u vezi sa deklaracijom organizacija za pružanje obuke, u unutrašnjem pravnom poretku Republike Kosovo. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 15. aprila 2022. godine.

- Uredba (ACV) br. 04/2022 o izmenu Uredbe (ACV) BR. 05/2015 koji definiše tehničke kriterijume i administrativne procedure u vezi sa vazduhoplovnom posadom civilnog vazduhoplovstva u skladu sa uredbom (ACV) BR. 05/2020. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 26. aprila 2022;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Implementacione Uredbe Komisije (EU) 2019/27 od 19. decembra 2018. godine, kojom se dopunjava Uredba (EU) Br. 1178/2011 koji definiše tehničke kriterijume i administrativne procedure u vezi sa vazduhoplovnom posadom civilnog vazduhoplovstva u skladu sa Uredbom (EU) Br. 2018/1139, u unutrašnjem pravnom poretku Republike Kosovo.

- Uredba (ACV) br. 05/2022 o izmenu Uredbe (ACV) Br. 05/2015 koji definiše tehničke uslove i administrativne procedure u vezi sa vazduhoplovnom posadom civilnog vazduhoplovstva u skladu sa propisom (ACV) BR. 05/2020. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 26. aprila 2022. godine.

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Implementacione Uredbe Komisije (EU) 2018/1974 od 14. decembra 2018. godine za izmenu Uredbe (EU) Br. 1178/2011 kojim se definišu tehnički zahtevi i administrativni postupci u vezi sa vazduhoplovnom posadom civilnog vazduhoplovstva u skladu sa Uredbom (ACV) Br. 2018/1139, u unutrašnjem pravnom poretku Republike Kosovo.

- Uredba (ACV) br. 06/2022 koji izmenjuje i dopunjuje uredbu (ACV) br. 01/2019 koji definiše tehničke uslove i administrativne procedure u vezi sa vazdušnim operacijama na osnovu Uredbe ACV-a br. 03/2009, u vezi sa zahtevima za planiranje i upravljanje gorivom/energetskim, i u vezi sa zahtevima za programe podrške i psihološku procenu letačke posade, kao i testiranje psiho aktivnih supstanci;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Uredbe Komisije za sprovođenje (EU) 2021/1296 od 4. avgusta 2021. godine. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor 27. septembar 2022.

- Uredba (ACV) br. 07/2022 za dopunu Uredbe (ACV) BR. 09/2017 za izveštavanje, analizu i praćenje događaja u civilnom vazduhoplovstvu, u vezi sa zajedničkom Evropskom šemom klasifikacije rizika;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Delegirane Uredbe Komisije (EU) 2020/2034 od 6. oktobra 2020. godine. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 30. septembar 2022.

- Uredba (ACV) br. 08/2022 za izmenu Uredbe (ACV) br. 09/2020 za definisanje zajedničkih zahteva za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/vazdušne navigacije i druge funkcije mreže upravljanja vazdušnim saobraćajem i njihov nadzor, u vezi sa zahtevima za izveštavanje i kanalima izveštavanja između organizacija i zahtevima za meteorološke usluge;

Cilj ove Uredbe je sprovođenje Uredbe Komisije za sprovođenje (EU) 2021/1338 od 11. avgusta 2021. godine. Ovu Uredbu je potpisao Generalni Direktor dana 30. septembar 2022.

Izrađen je i ovaj Nacrt uredbe:

- Uredba (ACV) BR. XX/2022 u vezi poletanja i sletanja helikoptera van aerodroma.

Očekuje se da će predmetni nacrt uredbe stupiti na snagu 2023. godine.

4.4 Administrativna Uputstva

- Administrativno Uputstvo (ACV) BR. 01/2022 za rizike koje se pojavljuju tokom povećanja vazduhoplovnih aktivnosti

Cilj ovog Administrativnog Uputstva je sprovođenje EASA Bezbednosnog Informacionog Biltena (SIB) 2022-06 u Republici Kosovo. Ovo Uputstvo je potpisao Generalni Direktor dana 28. jul 2022.

4.5 Izvršne i administrativne odluke

Në vijim janë listuar vendimet ekzekutive dhe ato administrative të lëshuara nga Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së gjatë vitit 2022:

a) Izvršne odluke:

- Odluka 01/ZDP/VE/2022, dana 12.01.2022.godine za Opoziv Sertifikata za Aerodrom Ref. Br. RKS.ADR.C.001 od 08 novembar 2018;
- Odluka 02/ZDP/VE/2022, dana 21.01.2022.godine za nastavak izdavanja odobrenja za zemaljske usluge za treća lica za privredni subjekt "Ex Fis" d.o.;
- Odluka 03/ZDP/VE/2022, dana 09.03.2022.godine za odobrenje programa podsticaja;
- Odluka 04/ZDP/VE/2022, dana 30. mart 2022. za produženje odobrenja za zemaljske usluge za treća lica za LKIA a.d.
- Odluka 05/ZDP/VE/2022, dana 14. april 2022. godine za ispravku Sertifikata organizacije za obuku za KAP;
- Odluka 06/ZDP/VE/2022, dana 04. maj 2022. godine za ovlašćenje Centra za Medicinu Rada u Đakovici kao CMA;
- Odluka 07/ZDP/VE/2022, dana 29. jun 2022. godine za prijem unapred odobrenih programa stručnog usavršavanja do njihove sertifikacije.
- Odluka 08/ZDP/VE/2022, dana 22. septembar 2022. godine za imenovanje komisije za razmatranje saglasnosti/dozvola za saobraćajna prava;

- Odluka 09/ZDP/VE/2022, od 11. oktobra 2022. za ukidanje Uredbe (ACV) 04/2015 koja definiše tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa vazdušnim operacijama;
- Odluka 10/ZDP/VE/2022, dana 12 decembar 2022 za ovlašćenje Centra za Medicinu Rada u Đakovici kao CMA;
- Odluka 11/ZDP/VE/2022, od 16. decembra 2022. za utvrđivanje terminalne naknade AVNU za 2023. godinu; i
- Odluka 12/ZDP/VE/2022, od 28. decembra 2022. za sprovođenje u pravni poredak CS/AMC/GM u oblasti aerodroma.

b) Administrativne odluke:

- Odluka 01/2022, dana 12. januara 2022. za imenovanje službenika za koje je potreban pristup u ISFU;
- Odluka 02/2022, dana 13. januara 2022. godine za imenovanje službenika za obavljanje funkcije za koju je potreban pristup u ISFU-u za upravljanje gotovinom;
- Odluka 03/2022, dana 13. januara 2022. godine za zamenu trećeg člana Komisije za razmatranje administrativnih prekršaja;
- Odluka 04/2022, dana 18. januara 2022. za ovlašćenje za korišćenje automobila čak i nakon službenog vremena za menadžera ugovora za Fizičko Obezbeđenje Objekata i Imovine ACV-a;
- Odluka 05/2022, dana 04. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za izradu tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje štampanog materijala i usluge dizajna”;
- Odluka 06/2022, dana 04. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za izradu tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje derivatima”;
- Odluka 07/2022, dana 04. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za izradu tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje IT Opreme”;
- Odluka 08/2022, dana 04. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za izbor odgovarajućeg modela informaciono-tehnološke opreme prema uslovima nabavke;
- Odluka 09/2022, dana 10. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje službenog materijala”;
- Odluka 10/2022, dana 14. februar 2022. godine za izmenu Odluke 09/2022;
- Odluka 11/2022, dana 22. februar 2022. godine za imenovanje Komisije za izradu tehničkih specifikacija za aktivnost nabavke „Snabdevanje higijenskim materijalom”);
- Odluka 12/2022, dana 12. mart 2022. godine za imenovanje službenika nadležnih za ažuriranje Centralnog Registra Dozvola i Licenci;
- Odluka 13/2022, dana 17. mart 2022. godine za imenovanje Komisije za sastavljanje tehničkih specifikacija za aktivnosti nabavke.

- Odluka 14/2022, dana 14. april 2022. godine za zamenu članova Disciplinske Komisije;
- Odluka 15/2022, dana 15. april 2022. za imenovanje pomoćnog osoblja u AGA, DSF i DSC;
- Odluka 16/2022, dana 19. april 2022. godine za imenovanje lica odgovornog za tehničku i administrativnu podršku PDB-a;
- Odluka 17/2022, dana 26. april 2022. godine za zamenu člana Komisije imenovanog Odlukom sa Ref. Br. 02/2021;
- Odluka 18/2022, dana 5. maj 2022. godine za imenovanje menadžera ugovora i nadzornika menadžera ugovora za snabdevanje IT opreme;
- Odluka 19/2022 od 12.05.2022.godine za imenovanje članova Komisije za procenu tendera;
- Odluka 20/2022, dana 11. maja 2022. godine za sprovođenje Odluke 215/2022 dana 21.04.2022 NNSDS-a;
- Odluka 21/2022, dana 18. maj 2022. godine za imenovanje Menadžera Ugovora i njegovog nadzornika za aktivnost nabavke „Snabdevanje štampanim materijalom i usluge dizajna za Nezavisne Agencije;
- Odluka 22/2022, dana 18. maj 2022. godine za imenovanje člana komisije za procenu ponuda za aktivnost nabavke pod nazivom „ Snabdevanje kopir papira - za potrebe Nezavisnih Agencija”;
- Odluka 23/2022, dana 23. maja 2022. godine za imenovanje Komisije za Prijem Ne-finansijske Imovine, odnosno nabavke za aktivnost nabavke pod nazivom: Snabdevanje IT Opremom;
- Odluka 24/2022, dana 01.06.2022.godine, za imenovanje Menadžera Ugovora za aktivnost nabavke „Snabdevanje kopir papira za Nezavisne Agencije”;
- Odluka 25/2022, dana 20. jun 2022. godine za imenovanje Komisije za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Osiguranje vozila”;
- Odluka 26/2022, dana 20. 06. 2022. godine za prenos ovlašćenja u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva na ZDP;
- Odluka 27/2022, dana 21.06.2022.godine o imenovanju Komisije za Prijem ne-finansijske Imovine za aktivnost nabavke Snabdevanje kopir papira za potrebe Nezavisnih Agencija;
- Odluka 28/2022, dana 21. juna 2022. godine o imenovanju Menadžera ugovora i nadzornika za aktivnost nabavke „Snabdevanje IT opreme i ostale prateće opreme”;
- Odluka 29/2022, dana 21. jun 2022. godine o imenovanju Komisije za izradu tehničke specifikacije za poslove nabavke: nezavisni revizor za Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsko regulisanje vazduhoplovstva;
- Odluka 30/2022, dana 22. jun 2022. godine za izmenu Odluke 25/2022;
- Odluka 31/2022, dana 22. jun 2022. godine o oduzimanju ovlašćenja inspektorima, državnim službenicima koji nemaju ove nadležnosti opisane u aktu o imenovanju; i
- Odluka 32/2022, dana 24. jun 2022. godine za izmenu Odluke 25/2022.

- Odluka 33/2022, dana 08.07.2022.godine o načinu vođenja evidencije u ACV-u;
- Odluka 34/2022, dana 25. jul 2022. godine, za sprovođenje Odluke Br. 57/2014 od 26.12.2014 NPISSP-a;
- Odluka 35/2022, dana 2. avgust 2022. godine za imenovanje službenika za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje plastičnih čaša i papirnih čaša za kancelariju”;
- Odluka 36/2022, dana 2. avgust 2022. godine o imenovanju službenika za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Snabdevanje vodom za piće”;
- Odluka 37/2022, dana 2. avgust 2022. godine o imenovanju Komisije za izradu tehničke specifikacije za delatnost nabavke pod nazivom „Sistematizacija, skeniranje, registracija, podela na glavne grupe, grupe i podgrupe arhivske građe”;
- Odluka 38/2022, dana 02.08.2022.godine o imenovanju Komisije za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Reklamni spotovi”;
- Odluka 39/2022, dana 02.08.2022.godine o imenovanju Komisije za sastavljanje tehničke specifikacije za aktivnost nabavke pod nazivom „Sala za aktivnosti (konferencije, obuke)”;
- Odluka 40/2022, dana 4. avgust 2022. godine o imenovanju službenika za pristup javnim dokumentima;
- Odluka 41/2022, dana 5. avgust 2022. godine o imenovanju Komisije za Prijem ne-finansijske Imovine, odnosno nabavke „Snabdevanje IT opremom”;
- Odluka dana 42/2022 9. avgust 2022. godine o imenovanju Menadžera ugovora za aktivnost nabavke Lot 2”;
- Odluka 43/2022, dana 12. avgust 2022. godine o ukidanju Odluke 33/2022;
- Odluka 44/2022, dana 6. septembar 2022. godine o imenovanju komisije za izradu tehničkih specifikacija za baze podataka normativnih akata;
- Odluka 45/2022, dana 6. septembar 2022. godine o imenovanju komisije za izradu tehničkih specifikacija za softver za projektovanje površina zaštićenih od prepreka aerodroma;
- Odluka 46/2022, dana 16. septembar 2022. godine o sprovođenju Odluke A.Br.2586/2022 NPISSP-a;
- Odluka 47/2022, dana 19.09.2022.godine o imenovanje Menadžera ugovora za nabavku kopir papira;
- Odluka 48/2022, dana 23. septembar 2022. godine o imenovanje Menadžera ugovora za usluge vazdušnog saobraćaja;
- Odluka 49/2022, dana 26. septembar 2022. godine za odobrenje neplaćenog odsustva državnom službeniku (inspektoru aerodroma);
- Odluka 50/2022, dana 27. septembar 2022. godine za odobrenje neplaćenog odsustva državnom službeniku (službeniku za overu);
- Odluka 51/2022, dana 29. septembar 2022. godine o imenovanju članova komisije za procenu ponuda za aktivnost nabavke pod nazivom „Sala za obuku i konferencije”;

- Odluka 52/2022, dana 29. septembar 2022. godine o imenovanju referenta za tehničke specifikacije za „Snabdevanje kancelarijskih tapeta”.
- Odluka 53/2022, dana 4. oktobar 2022. godine o imenovanju Menadžera ugovora i nadzornika za aktivnost nabavke „Osiguranje vozila”;
- Odluka 54/2022, dana 4. oktobar 2022. godine za sprovođenje Odluke Br. 636/2022 NPISSP-a;
- Odluka 55/2022, dana 04 oktobar 2022. godine za sprovođenje Odluke Br. 703/2022 NPISSP-a;
- Odluka 56/2022, dana 11.10.2022.godine za promenu roka Odluke 37/2022
- Odluka 57/2022, od 11. oktobra 2022. godine za sprovođenje Odluke Br. 645/2022 NNOC SK-a dana 21.09.2022
- Odluka 58/2022, dana 17. oktobar 2022. godine o imenovanju menadžera ugovora za „snabdevanje vodom za piće”
- Odluka 59/2022. dana 19. oktobar 2022. godine o imenovanju Menadžera Ugovora za aktivnost nabavke „Sala za obuku i konferencije za potrebe ACV-a”;
- Odluka 60/2022. dana 1. novembar 2022. godine o imenovanju Komisije za Inventarizaciju ne-Finansijske Imovine;
- Odluka 61/2022, dana 1. novembar 2022. godine o imenovanju Komisije za Procenu i Amortizaciju ne-Finansijske Imovine;
- Odluka 62/2022, od 07. novembra 2022. godine za izmenu Odluke Br. 60/2022;
- Odluka 63/2022, dana 21. novembar 2022. godine za sprovođenje Odluke Br. 57/2014 od 26.12.2014 NPISSP-a;
- Odluka 64/2022, dana 24. novembar 2022. godine o izmenu Odluke 60/2022;
- Odluka 65/2022, dana 15. decembar 2022. godine o imenovanju Komisije za Prijem ne-Finansijske imovine „Snabdevanje vodom za piće”;
- Odluka 66/2022, dana 14. decembar 2022. godine o odbijanju zahteva državnog službenika za izmenu akta o imenovanju; i
- Odluka 67/2022, dana 27. decembar 2022. godine o imenovanju radne grupe za izradu Unutrašnje Uredbe.

4.6 Pravosudna pitanja

a) Odluka Osnovnog Suda u Prištini A. Br. 646/19

ACV je 07. decembra 2021. godine primio Odluku Osnovnog Suda u Prištini A. Br. 646/19, kojim je bio dužan da u roku od 30 dana dostavi Sudu odgovor na tužbeni zahtev tužioca „ExFis: d.d.o. protiv ACV-a, za razmatranje zakonitosti Odluku ACV-a 03/VE/ZDP/2019 od. 14.02.2019.godine, iznevši prigovore postupka i izjašnjavajući se da li se tužbeni zahtev tužioca prihvata ili ne.

ACV je dana 10. januar 2022. godine vratio odgovor na ovu tužbu Osnovnom Sudu u Prištini, kojim je osporio tužbu tužioca kao neosnovanu i smatrao da je ACV postupio u

skladu sa važećim zakonima i da istovremeno nije prouzrokovati bilo kakvu štetu tuženom licu.

ACV je dana 27. oktobra 2022. godine prihvatio Odluku KA br. 99/22, kojim je obustavljen postupak po tužbi tužioca „ExFis“ d.d.o. protiv ACV za poništaj Odluke 03/VE/ZDP/2019 od. 14.02.2019.

b) Odluka Osnovnog Suda u Prištini A. br. 53/2019

Dana 25. februara 2022. godine primljena je presuda Osnovnog Suda u Prištini A.br. 53/2019 kojim je usvojen tužbeni zahtev ACV-a kao osnovan, za ukidanje Rešenja NNOCSK-a A.br. 690/2018.

c) Odluka Osnovnog Suda u Prištini A. br. 1757/21

ACV je dana 09. jun 2022. Godine primio Odluku Osnovnog Suda u Prištini A. br. 1757/21 kojim je dužna da u roku od 30 dana dostavi Sudu odgovor na tužbu Agencije za Pružanje Usluga vazdušne plovidbe tužioca, protiv Odluke Žalbene Komisije ACV-a Br. 2021/KSHA/21 dana 26. jul 2021.

ACV je 4. jula 2022. godine vratio odgovor na ovu tužbu Osnovnom Sudu u Prištini, kojim je osporio tužbu tužioca kao neosnovanu i smatrao da je ACV postupio u skladu sa važećim zakonima, usled čega je zahtevano da ostane u Odluci Komisije za Žalbe u okviru ACV-a.

d) Odluka Osnovnog Suda u Prištini C. br. 1413/2021

ACV je dana 12. avgust 2022. godine prihvatio Odluku Osnovnog Suda u Prištini C. br. 1413/2021, putem koje ste dužni da u roku od 15 dana dostavite Sudu odgovor na tužbu tužioca Albulene Gérxhaliu za sastav plata.

ACV je unutar zakonskog roka odgovorio sudu suprotstavljajući se tužbi

4.7 Komisija za Razmatranje Prekršaja i Administrativnih Kazni

Tokom 2022. godine nisu pokrenuti novi postupci za razmatranje administrativnih prekršaja, ali je Komisija za razmatranje prekršaja i administrativnih kazni dala odgovore na pitanja/zahteve koje je podnio Nadzorni odbor ACV-a u vezi sa opravdanošću odluke donesene u novembru 2021. godine, za neizricanje administrativne kazne operateru LIMAK Kosovo International Airport sh.a. (LKIA) i odbijanje zahteva pokretača postupka (službenika Odeljenja za međunarodnu saradnju i ekonomsko regulisanje vazduhoplovstva - MSERV) za izricanje administrativne novčane kazne protiv LKIA, u vezi sa nepoštovanjem naredbi i direktiva ACV-a od strane LKIA.

5. DRŽAVNI PROGRAM BEZBEDNOSTI (DPB)

Prema Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu (ZCV), ACV, kao odgovorni organ za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, treba da pokrene i koordinira izradu i sprovođenje Državnog programa bezbednosti (DPB) civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo. Izrada i sprovođenje DPB-a jedan je od strateških ciljeva ACV-a za period 2019-2023.

To je zajednički sistem svih institucija sa ulogom u bezbednosti i politikama civilnog vazduhoplovstva, kao što je utvrđeno u ZCV, u kojem se opisuje delatnost svakog državnog entiteta sa ulogom u bezbednost vazduhoplovstva, za regulisanje i upravljanje bezbednošću u civilnom vazduhoplovstvu.

Standardi za izradu ovog programa su određeni od Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO), kroz Prilog 19 „Upravljanje bezbednošću” Čikaške konvencije. Ovaj Prilog stupio je na snagu novembra 2013. godine, a države koje su ratifikovale Konvenciju su obavezne da ga u potpunosti sprovode u srednjoročnim planovima rada. Republika Kosovo još uvek nije imala mogućnost da pristupi ovoj Konvenciji, ali je kroz Zakona o civilnom vazduhoplovstvu preuzela obavezu za sprovođenje svih ICAO standarda. Sprovođenje Priloga 19 ICAO-a obavljeno je kroz Uredbu br. 04/2018 ACV-a o „Upravljanju bezbednošću”, dana 17. avgusta 2018. Za ispunjavanje zahteva DPB-a, tokom 2022. godine preduzete su dole opisane radnje:

5.1 Sastanci Odbora Državnog programa bezbednosti (DPB)

Tokom 2022. godine održana su tri sastanka Odbora za Državni program bezbednosti (DPB), od kojih su dva bila vanredna, i jedan redovan. Dana 23. marta 2022. održan je 10. sastanak Odbora za DPB-a koji je bio vanredan, dana 02. novembra 2022. održan je 11. sastanak, koji je takođe bio vanredan, i 29. decembra 2022. održan je 12.-i sastanak ovog Odbora, koji je bio redovan. Sva tri sastanka su sazvana od Generalnog direktora ACV-a, g. Bujar Ejupi, koji je istovremeno i odgovorni službenik za DPB u Republici Kosovo.

Na sastancima je diskutovano o informacijama za bezbednost civilnog vazduhoplovstva raspodeljenim na društvenim mrežama od Sindikata radnika ACV-a - SRACV, o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na racionalizaciju i postavljanje linija odgovornosti nezavisnih agencija (izmena Zakona o civilnom vazduhoplovstvu), o napretku u oblasti traganja i spasavanja, za infrastrukturne promene u AVNU, za zakon o platama u javnom sektoru i uticaj koji on može imati na bežanje zaposlenih civilnog vazduhoplovstva sa Kosova, za pokrivanje visokog vazdušnog prostora Kosova koji se sada pokriva od HungaroControl, kao i za opšta dešavanja u civilnom vazduhoplovstvu, prema oblastima odgovornosti institucija zastupljenih u Odboru. Sastanci Odbora se održavaju u cilju ispunjavanja odgovornosti ovog Odbora i službenika odgovornog za DPB-a, kako su opisani u dokumentu „Dužnosti i odgovornosti Odbora”.

Prizor sa trećeg sastanka Odbora za DPB, održanom u prostorijama AVNU-a

Odbor za Državni program bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo osnovan je Odlukom Vlade Kosova br. 05/96, dana 26.06.2016. Članovi ovog Odbora osim ACV-a su i Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI), Komisija za istrage vazduhoplovnih nesreća i incidenata (KIVNI), Agencija za upravljanje vanrednim situacijama (AUVS) i Agencija za vazdušno navigacijske usluge (AVNU).

5.2 Aktivnost Saveta bezbednosti u ACV-u

Tokom 2022. godine su održana dva sastanka Saveta bezbednosti u ACV-u, prvi dana 19. aprila 2022., koji se nastavio dana 16. maja 2022., i drugi dana 27. decembra 2022.

Na prvom sastanku Savetu je predstavljen na razmatranje prikaz izveštenih događaja u ACV-u, sa naglaskom na događaje sa otvorenim statusom, dok je na drugom sastanku diskutovano o jednoj primljenoj žalbi ACV od operatera AVNU, kao i diskutovano je o sprovođenju Uredbe ACV-a br. 07/2022 o klasifikaciji rizika (ERCS - zajednička evropska šema o klasifikaciji rizika) i potrebi upoznavanja sa ovom uredbom od ACV-a i industrije koja će ga sprovoditi.

5.3 Pregled Sistema upravljanja autoritetom

Od 5-9. decembra 2022., u kancelarijama ACV-a održana je radionica: Pregled sistema upravljanja autoritetom i preporuke, uz podršku stručnjaka od Austro Control (Austrijski autoritet civilnog vazduhoplovstva), g. Mario Lenitz (Menadžer kvaliteta - Funkcija nadzora usklađenosti) i g. Raul Ortiz de Urbina (Menadžer bezbednosti i nadzora).

Ova obuka je održana u okviru Projekta tehničke saradnje EASA-a, EASA IPA-5. Obuka je podržana od EASA da bi se pregledao učinak Sistema upravljanja autoritetom (SUA) ACV-a u odnosu na zahteve autoriteta implementirajućih propisa, pošto Kosovo ne podleže Univerzalnom programu revizije nadzora bezbednosti (USOAP) ICAO-a i poseta EASA standardizacije i nema koristi u aspektu imanja tačke referisanja u vezi sa učinkom njenog sistema upravljanja autoritetom, koji se kontinuirano razvija.

Ovaj pregled je takođe omogućio ACV-u da nauči o najboljim praksama za stvaranje i održavanje Efikasnog sistema upravljanja autoritetima. A cilj obuke je bio da obezbedi niz preporuka i utvrdi akcioni plan za poboljšanje SUA sistema fokusiranog na „osnovne“ zahteve autoriteta sa primerima iz ARx.GEN i ATM/ANS.AR.

5.4 Upravljanje sistemom za izveštavanje događaja u vazduhoplovstvu (OR)

U cilju podizanja bezbednosti vazduhoplovstva, sprečavajući nesreće i incidente, ACV prikuplja i analizira potrebne informacije o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva preko svog sistema izveštavanja o događajima. Ove informacije omogućavaju ACV-u i industriji da budu informisani o bezbednosnim rizicima sa kojima se suočavaju, u cilju podrške čitavom spektru aktivnosti u upravljanju bezbednošću, uključujući usvajanje i sprovođenje olakšavajućih radnji, tamo gde je prikladno. Relevantne bezbednosne informacije se izveštavaju, prikupljaju, čuvaju, štite, razmenjuju, distribuiraju i analiziraju u skladu sa zahtevima Uredbe ACV-a br. 09/2017 o izveštavanju, analizi i praćenju događaja u civilnom vazduhoplovstvu.

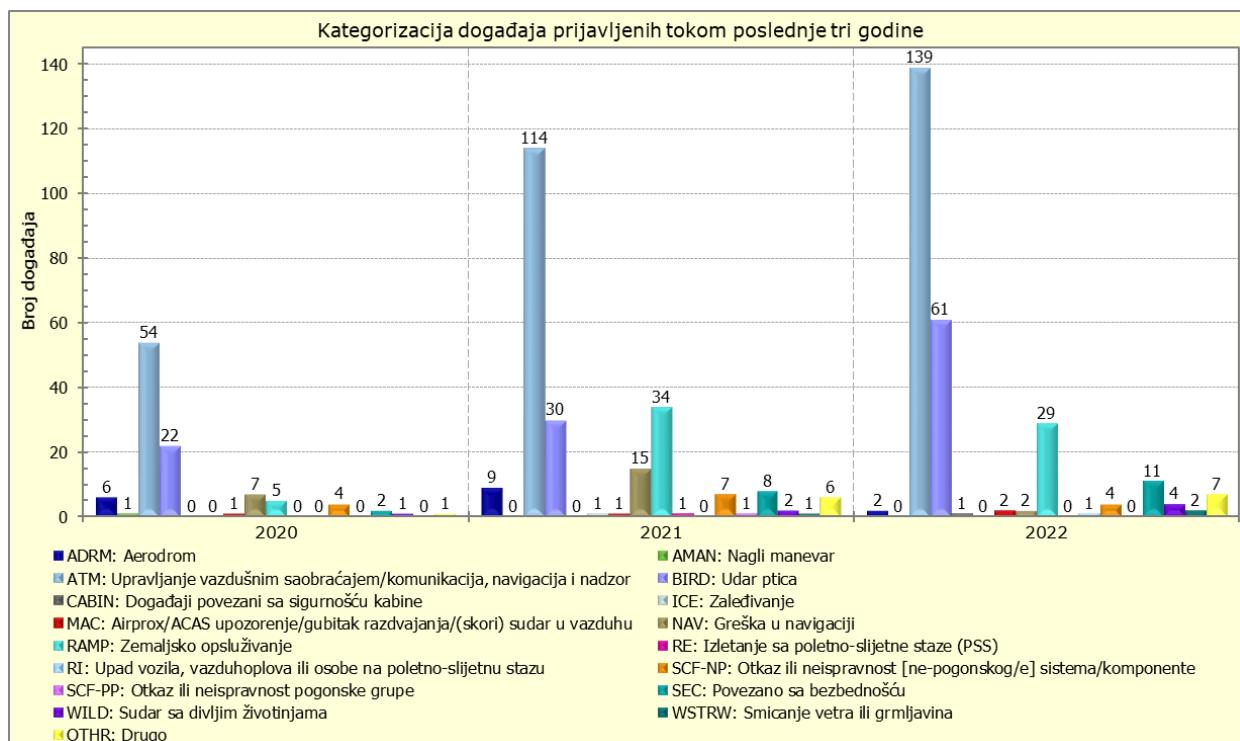
Tokom 2022. godine, na dvonedeljnoj osnovi, događaji primljeni u ACV su rezimirani i dostavljeni u KHAIA-i, onako kao što je KHAIA zahtevala od ACV-a na jednom sastanku održanom pre nekog vremena. Ovi podaci prikazani u tabelarnom obliku dostavljaju se KHAIA-i svake dve nedelje.

Tokom 2022. godine, ACV je primio izveštaje o ukupno 263 događaja u civilnom vazduhoplovstvu, što predstavlja značajno povećanje u poređenju sa brojem izveštenih događaja tokom poslednjih godina. To se naravno poklapa i sa povećanjem broja operacija u poređenju na 2021. godinu, koja je zbog pandemije pretrpela ograničenja u letovima.

Ukupan broj događaja prijavljenih ACV-u, od 2006. do kraja 2022. godine, dospitao je ukupno 2107 događaja. Smatra se da nema značajnih razlika u broju prijavljenih događaja u odnosu na broj letova i to ukazuje na nivo svesti učesnika u

vazduhoplovnoj industriji i njihovu posvećenost prijavljivanju, i takođe može ukazivati na zadovoljavajući nivo bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu.

Prijavljeni događaji su kodirani u različitim kategorijama prema vazduhoplovnim elementima uključenim u ove događaje i zajedno sa kategorijama događaja iz prethodne dve godine prikazani su na donjem grafikonu, koji je zasnovan na podacima izvađenim iz baze podataka ACV-a na softverskoj platformi ECCAIRS 5 (Evropski koordinacioni centar za sisteme prijavljivanja nesreća i incidenata).

Kategorizacija događaja prijavljenih tokom 2020., 2021. i 2022. godine (kodiranje događaja prema elementima vazduhoplovstva uključenim u ove događaje).

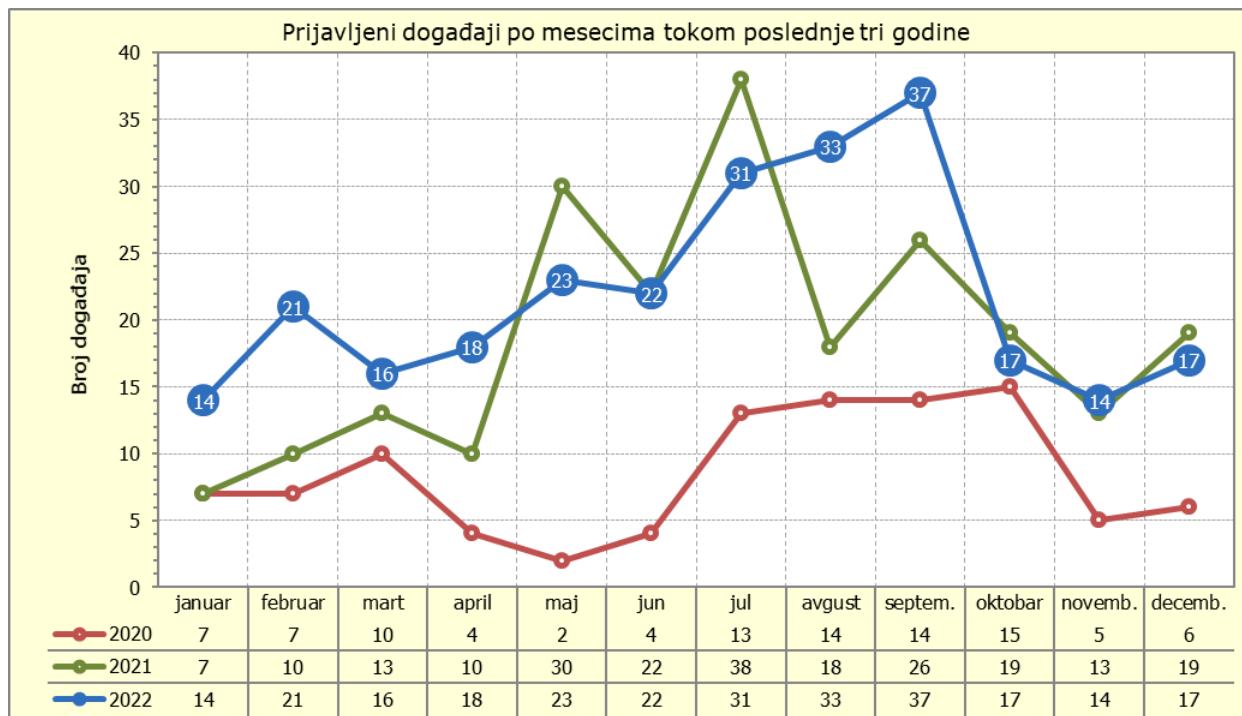
Iz gornjeg grafikona se može uočiti da su u poređenju sa kategorijama događaja iz 2020. i 2021. godine, kategorije iz 2022. godine koje su zabeležile rast, od kojih su neke zabeležile značajan rast, a samim tim uticale na povećanje ukupnog broja događaja su:

- ATM (upravljanje vazdušnim saobraćajem/komunikacija, navigacija i nadzor);
- BIRD (udar ptica);
- CABIN (događaji povezani sa sigurnošću kabine);
- MAC (airprox/ ACAS upozorenje/ gubitak razdvajanja/ (skori) sudar u vazduhu);
- RI (upad vozila, vazduhoplova ili osobe na poletno-slijetnu stazu);
- SEC (povezano sa bezbednošću, koja sadrži potkategoriju događaja povezanu sa laserskim napadima);
- WILD (sudar sa divljim životinjama); i
- WSTRW (smicanje vetra ili grmljavina).

Dok, kategorije događaja koje su zabeležile značajan pad u 2022. godini su:

- ADRM (aerodrom); i
- NAV (greška u navigaciji).

Radi pojašnjenja, dva od 263 događaja prijavljenih tokom 2022. godine su kodirani u dve kategorije.

Broj prijavljenih događaja na mesečnom nivou tokom 2020., 2021. i 2022. godine

Kao što se može videti na gornjem grafikonu, od 263 događaja primljena u ACV-u tokom 2022. godine, meseci sa najvećim brojem događaja su letnji meseci (jul, avgust i septembar) kada je i broj letova veći. Takođe, tokom ovih meseci dogodio se i najveći broj udara ptica.

Prijavljeni događaji su takođe klasifikovani u različite klase na osnovu ozbiljnosti njihovog uticaja na bezbedne operacije vazduhoplova i na ljude u njema, ali još uvek nisu klasifikovani svi događaji iz 2022. godine.

6. BEZBEDNOST LETOVA, SERTIFIKACIJA I LICENCIRANJE

6.1 Inspektimet e mjeteve të huaja ajrore në platformë

Program inspekcije stranih vazduhoplova na platformi (SAFA) je Evropski program u vezi sa učinkom inspekcija na platformi vazduhoplova upotrebljenih od operatere trećih zemalja ili upotrebljenih od operatere pod regulatornim nadzorom druge zemlje članice EU-a (SACA).

Program je regulisan Uredbom (ACV) br. 04/2015 o tehničkim zahtevima i administrativnim procedurama u vezi sa vazdušnim operacijama, izmenjen Uredbom (ACV) br. 10/2017, Uredba (ACV) br. 14/2017 kao i Uredbom (ACV) br. 15/2017, koje predviđaju inspekciju sumnjivih vazduhoplova (na osnovu, npr., odgovarajuće bezbednosne informacije prikupljene od Države učesnice ili na redovnoj analizi centralizovane baze podataka obavljene od EASA) neusklađenosti sa sprovodljivim zahtevima (ili međunarodnim standardima bezbednosti ili standardima EU-a). Inspekcije na platformi mogu se obaviti i u nedostatku neke sumnje, u tom slučaju se koristi postupak nasumične kontrole na platformi.

Štaviše, na osnovu člana 50. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, inspektorji Odeljenja za bezbednost letova mogu izvršiti inspekciju na platformi i/ili kontrolu na licu mesta, vazduhoplova iz zemalja koje su članice EU-a ili HPEA, kao i drugih međunarodnih zemalja, na Međunarodnom aerodromu Prištine "Adem Jashari".

Ove inspekcije, dakle SAFA inspekcije se obavljaju na ne-diskriminatornim osnovama, kao i SAFA inspektorima će se, nakon informacija, dozvoliti trenutni i neograničen pristup u svakom vremenu i u svakom civilnom avionu koji se nalazi na Kosovu sa ciljem de se obezbedi da je vazduhoplov prikladan za let i da se njime radi u skladu sa ovim Zakonom i uredbama za sprovođenje ovog zakona.

Na osnovu gore navedenih informacija, inspektorji Odeljenja za bezbednost letova tokom 2022. godine izvršili su trideset (30) inspekcija bezbednosti aviona stranih operatera (SAFA - Procena bezbednosti stranih vazduhoplova), koje rade na Međunarodnom aerodromu Prištine "Adem Jashari".

Ovaj broj bezbednosnih inspekcija aviona stranih operatera predstavlja povećanje približno 30% od prethodne godine (2021.) koja je imala prethodni pad broja inspekcija kao posledica situacije stvorene globalnom pandemijom virusa Corona (COVID-19) i proglašenje vanrednog stanja za javno zdravlje od Vlade Republike Kosova u sprečavanju i borbi protiv zaraznih bolesti.

U nastavku su navedene pregledane avio-kompanije koje rade na MAP "Adem Jashari". Pregledani su avioni ovih avio-kompanija:

Swiss International Airlines

IATA: LX

ICAO: SWR

Austrian Airlines

IATA: OS

ICAO: AUA

ETF Airways

IATA: LI

ICAO: EZZ

LOT Polish

IATA: LO

ICAO: LOT

Trade Air

IATA: TD

ICAO: TDR

Bul Air

IATA: LZ

ICAO: LZE

EasyJet Switzerland SA

IATA: DS

ICAO: EZS

Eurowings

IATA: EW

ICAO: EWG

Wizz Air UK

IATA: W9

ICAO: WUK

Bul Air

IATA: LZ

ICAO: LZE

Edelweiss

IATA: WK

ICAO: EDW

Wizz Air Hungary

IATA: W6

ICAO: WZZ

Enter Air Sp.

IATA: OF
ICAO: ENT

SunExpress

IATA: XQ
ICAO: SXS

SkyUp Airlines

IATA: PQ
ICAO: SQP

Elitavia / San Marino

IATA: MA
ICAO: EAU

Norwegian Air Shuttle

IATA: DY
ICAO: NOZ

Alpavia d.o.o.

IATA: S5
ICAO: APP

BH Airlines

IATA: 8H
ICAO: BGH

Chair Airlines

IATA: GM
ICAO: GSV

Turkish Airlines/AnadoluJet

IATA: TK
ICAO: THY

Pegasus Airlines

IATA: PC
ICAO: PGT

Turkish Airlines/AnadoluJet

IATA: TK
ICAO: THY

GP Aviation

IATA: GP
ICAO: GPX

Avion Express

IATA: X9
ICAO: NVD

EasyJet Europe

IATA: EC
ICAO: EJU

Trade Air

IATA: C3
ICAO: TDR

Eurowings

IATA: EW
ICAO: EWG

TUI Fly

IATA: TB
ICAO: JAF

Cavok Air

IATA: --
ICAO: CVK

Tokom ovih inspekcija, vredi pomenuti činjenicu da inspektorji Odeljenja za bezbednost letova nisu konstatovali neki nalaz kategorije 3 (korektivne radnje pre leta), ili neki nalaz kategorije 2 ili 1 (informacije operatera kao i države operatera).

6.2 Revizije vazduhoplovnih operatera

Revizija operatera civilnog vazduhoplovstva je proces za promovisanje i nadzora u sprovođenju vazduhoplovnih uredbi i standarda, koji zajedno opisuju visok nivo bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu.

Stručni zaposlenici Odeljenja za bezbednost letova tokom 2022. godine, u okviru nadzora nad sprovođenjem ovog procesa, realizovali su niz revizija koje su, u cilju verifikacije sprovođenja mera u okviru akcionog plana izrađene i predstavljene od strane operatera civilnog vazduhoplovstva, bazirajući se na relevantne dokumente

izrađene od Autoriteta civilnog vazduhoplovstva (ACV), Evropska agencija za bezbednost vazduhoplovstva (EASA), Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva (ICAO). Štaviše, cilj ovog plana je bio i nadzor i postepeni povratak operacija u vazdušnom transportu nakon pandemije javnog zdravlja zbog virusa COVID-19, sa posebnim naglaskom bazirajući se na Kontrolnu listu (check-list) izrađenu od EASA, sa ciljem sprovođenja na jedinstven način mera za sprečavanje širenja COVID-19 na evropskom kontinentu.

Dana 4. avgusta 2022. Inspektori Odeljenja za bezbednost letova su izvršili inspekciju organizacija odobrenih za obuku na opasne robe u vezi sa organizacijom obuke sa njihove strane za kategoriju 12 (Cat.12) za opasne robe. Ova inspekcija je održana od strane inspektora OBL-a prema organizaciji za obuku o opasnoj robi "LIMAK - Kosovo International Airport" J.S.C.

Štaviše, inspektori Odeljenja za bezbednost letova izvršili su inspekciju i razmotrili prijavu kao i odobrenje programa obuke za opasne robe, ponuđača „LIMAK - Kosovo International Airport” J.S.C. koji su:

- Za osoblje Kategorije klase 5,
- Za osoblje Kategorije klase 7,
- Za osoblje Kategorije klase 8,
- Za osoblje Kategorije klase 9, i
- Za osoblje Kategorije klase 10.

Na kraju, nakon odobrenja programa obuke za opasne robe, Autoritet civilnog vazduhoplovstva je izdao brojeve za učesnike na obuci (RNP).

Dana 04. novembra 2022., inspektori Odeljenja za bezbednost letova izvršili su reviziju Organizacije za obuku paraglajdinga „Akademija vazduhoplovstva „Artan Venhari“ u skladu sa odobrenjem izdatim od Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova u podršci Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu.

Štaviše, dana 18. marta 2022., na redovnom radnom sastanku Skupštine Vazduhoplovne federacije Kosova, kojim slučajem je bio prisutan i Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova (ACVK), na osnovu Memoranduma o razumevanju između ACV-a i Vazduhoplovne federacije za delegaciju napretka "Uredbi o uslovima i načinu korišćenja paraglajdera i zmajeva" od ACV-a do Federacije.

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova je kontinuirano podržavao Vazduhoplovnu federaciju u razvoju sportskog i rekreativnog vazduhoplovstva na Kosovu, koja bez ove podrške bilo bi nemoguće postići izvanredne rezultate pilota paraglajdera na međunarodnoj arenii. I radi na delegiranju nekih odgovornosti sa ACV-a na Federaciju.

Skupština Vazduhoplovne federacije Kosova se obavezala da i dalje razvija uredbu koja reguliše uslove rada paraglajdera i zmajeva na Kosovu, u kom slučaju je bliska saradnja

sa ACV-om ponovljena kao prioritet za Skupštinu i Odbor Federacije, prema sporazumu o saradnji, nakon što federacija ispuni uslove i pokaže da ima dovoljne kapacitete za preuzimanje odgovornosti, obe strane mogu pokrenuti proces prenošenja nekih odgovornosti na Federaciju.

Dana 14. oktobra 2022., odvijena je revizija Vazduhoplovog medicinskog centra (VMC) Nacionalnog centra za medicinu rada u Đakovici (NCMR) od Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova, odnosno Sektor vazduhoplovne medicine (AMS) Odeljenja za bezbednost letova (OBL).

Ova revizija je realizovana u skladu sa ulogom ACV-a kao Nacionalni nadzorni autoritet (NNA), onako kako se utvrđuje Zakonom br. 03/L-51 o civilnom vazduhoplovstvu, Deo 7, član 78 i u cilju sprovođenja zakonskih zahteva koji proizilaze iz Uredbe ACV-a br. 5/2015, sa izmenama, koja utvrđuje tehničke kriterijume i administrativne procedure u vezi sa članovima posade u civilnom vazduhoplovstvu i Uredba br. 19/2017 koja utvrđuje tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa licencama i sertifikatima kontrolora vazdušnog saobraćaja.

6.3 Transport opasnih roba vazdušnim putem

Svake godine je u sve većem rastu broj pošiljki opasnih roba koje se transportuju vazdušnim putem. Sa rastom vazdušnih tereta predviđenih na 4.9% svake godine tokom 5 narednih godina, broj pošiljki opasnih roba će se značajno povećati. Sa toliko opasnih roba koje se transportuju vazdušnim putem, pravila bezbednosti se moraju tačno pratiti. Autoritet civilnog vazduhoplovstva na osnovu identifikacije rizika i informacija objavljenih od ICAO (Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva) radi da bi izmenila uredbe pružajući zainteresovanim stranama najaktuelnija uputstva o tome kako tretirati i transportovati opasne robe na bezbedan način.

Važno je navesti šta je opasna roba pre njenog transporta. Prema Priručniku uredbi o opasnim robama (DGR) ACV-a, "Opasna roba (takođe poznata kao opasni materijali ili hazard materijali "hazmat") su artikli ili supstance koje su ustanju predstavljati rizik po zdravlje, bezbednost, imovinu ili životnu sredinu i koje se pokazuju na spisku opasnih roba (prema Uredbi ACV-a o opasnim robama kao i njihovoj klasifikaciji). Zato što ACV učestvuje u striktnom regulatornom procesu, opasne robe se mogu transportovati vazdušnim putem na bezbedan način i bezbedno kada se ova uputstva izbliza prate.

Na osnovu članova 57. i 59. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i član 7 Uredbe br. 04/2020 o uslovima i metodama transporta opasnih roba vazdušnim putem u Republici Kosovo, tokom 2022. godine povećan je ukupan broj dozvola za transport pošiljki opasnim robama vazdušnim putem.

Takođe važno je pomenuti i povećanje avio-kompanija koje rade na MAP-u "Adem Jashari", koje su prethodno licencirane i poseduju dozvolu za uvoz oružja i municije

izdatih od strane Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), odnosno radioaktivnih materijala izdatih od Kosovske agencije za zaštitu od zračenja i nuklearna bezbednost (KAZZN).

Dakle, tokom 2022. godine, Autoritet civilnog vazduhoplovstva je izdao ukupno 209 (dvesta devet) dozvola za vazdušni transport opasnih roba vazdušnim putem u Republici Kosovo, od strane avio-kompanija licencirane od odgovarajuće autoritete i odobrene za transport opasnih roba. Do prenošenja odgovornosti za odobrenje letova sa Ministarstva na ACV, izdate su i dozvole za vazdušni transport opasnih roba kao dodatak izdatih dozvola od Ministarstva, dakle i u dozvolama ACV-a za transport opasnih roba bila je napomena da ova dozvola ne podrazumeva dozvolu rada u vazdušnom prostoru Republike Kosovo, kako je definisano u Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, Uredbi MI (2015) i AIP Kosova i da za izdavanje dozvole rada odgovorno je Odeljenje civilnog vazduhoplovstva u Ministarstvu životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI) Republike Kosova www.mit-ks.net.

Broj transporta opasnih roba tokom 2022. godine transportovane su od ovih avio-kompanija:

Broj	Avio-kompanija	Broj izdatih dozvola
1	“Turkish Airlines”	127
2	“Pegasus Hava Tasimacılığı”	52
3	“Austrian Airlines”	22
4	“Air Meridian”	4
5	“CAVOK Air”	2
6	“Swiss International Airlines”	1
7	“ASL Airlines”	1

Generalno, broj dozvola za vazdušni transport opasnih roba izdatih tokom 2022. godine je generalno dve stotine devet (209), što predstavlja najveći broj takvih dozvola do ovog datuma.

6.4 Nadzor opšteg vazduhoplovstva

Tokom 2022. godine bio je značajan broj aktivnosti opšteg vazduhoplovstva na niskom vazdušnom prostoru Republike Kosovo, gde su uključeni letovi prema vizuelnim pravilima letenja (VFR) avionom i helikopterom, zatim operacije sistemima bespilotnih letelica (dronovima) i operacije balonima sa topnim vazduhom, koje su prema zakonskoj osnovi i odgovarajućim procedurama, prošli kroz proces odobrenja od strane Autoriteta civilnog vazduhoplovstva (ACV) u uskoj koordinaciji sa Policijom Republike Kosova kao i vazdušnom jedinicom Međunarodnih snaga na Kosovu (KFOR J3-Air).

Vredi pomenuti ovde činjenicu da je jedinica KFOR J3-Air podržala proces normalizacije korišćenja vazdušnog prostora iznad Kosova još od 1999. godine, vodeći sastanke normalizacije vazduhoplovstva na Balkanu. Na ovim sastancima redovno učestvuju predstavnici saveznih zemalja, autoriteti vazdušne navigacije, vojni autoriteti kao i odgovarajuće međunarodne organizacije, uključujući Međunarodnu organizaciju civilnog vazduhoplovstva, Evropsku agenciju za bezbednost vazduhoplovstva i EUROCONTROL, između ostalih.

6.5 Letovi prema vizuelnim pravilima letenja (VFR)

Tokom 2022. godine, Odeljenje za bezbednost letova izdalo je ukupno četrnaest (14) odobrenja za letenje prema vizuelnim pravilima letenja (VFR). Sva ova odobrenja su izdata u uskoj koordinaciji sa vazdušnom jedinicom Međunarodnih snaga na Kosovu (KFOR J3 Air).

Takođe vredi pomenuti da je Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova tokom 2022. godine usvojio dva zahteva, na teritoriji Republike Kosova, da se razvije kampanja

vazdušne vakcinacije divljih životinja protiv besnila. Ova kampanja je razvijena u čitavom Zapadnom Balkanu kao deo regionalne inicijative kontrole ove bolesti kod životinja, stoga su isti izvršili ove letove avionima i na teritoriji kao i blizu graničnih područja Republike Kosova.

Vakcinacija iz vazduha bila je moderna procedura koja je garantovala bezbednu vakcinaciju divljih životinja, dok ceo proces distribucije vakcinacije realizovao se vazdušnim putem i na kontrolisan način u svim planinskim područjima, isključujući urbane centre i vodene površine.

6.6 Diplomatski letovi

Odeljenje za bezbednost letova tokom 2022. godine je prosledilo zahteve dostavljene od Ministarstva inostranih poslova Republike Kosova vazduhoplovnoj jedinici Međunarodnih snaga na Kosovu (KFOR-J3-Air) zahteve za odobrenje sedamdeset i sedam (77) diplomatskih letova. Svi ovi zahtevi su odobreni i procesirani od Ministarstva inostranih poslova Republike Kosova.

6.7 Aktivnosti sa sistemima bespilotnih letelica (dronovi)

Prema Uredbi (ACV) br. 01/2021 o sistemima bespilotnih letelica, svi operateri sistema bespilotnih letelica ili kako su drugačije poznati nazivom „dronovi” obavezni su da registruju svoje dronove u Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo, u zavisnosti od njihove težine.

Odeljenje za bezbednost letova je tokom 2022. godine registrovalo dvadeset i sedam (27) novih aplikanta za operacije sistemima bespilotnih letelica (SBL). Ukupan broj operatera registrovanih dronova u Republici Kosovo za godine 2017-2022. dostigao je na dvesta dvadeset i šest (226) operatera sistema bespilotnih letelica (SBL).

Takođe je odobreno i deset (10) operacija sistema bespilotnih letelica registrovanih na drugim mestima. Odobrenje operatera sistema bespilotnih letelica izvršeno je u uskoj koordinaciji sa Policijom Republike Kosova kao i vazduhoplovnom jedinicom Međunarodnih snaga na Kosovu (KFOR J3-Air).

U nastavku regulatornih aktivnosti predviđenih sa zakonodavstvom na snazi, Odeljenje za bezbednost letova organizovalo je ispit za testiranje znanja o sistemima bespilotnih letelica (dronova) kategorije 3. Ovim ispitom je podvrgnut jedan (1) kandidat koji je položio sa uspehom ovaj test. Ovom prilikom, kandidatu je uručen sertifikat za ovu kategoriju sistema bespilotnih letelica, poželevši mu uspehe i bezbedne operacije u budućnosti.

6.8 Administrativne novčane kazne

Poslednjih godina došlo je do ogromnog porasta aktivnosti letenja na daljinu bespilotnih letelica. Broj registrovanih operatera sada prelazi dve stotine (200) i nastavlja da raste. Obavljen je više letova nego prethodnih godina, kao i različitost razloga za ove letove se širi uvođenjem novih tehnologija i sposobnosti.

Da bismo sve ovo u potpunosti realizovali, trebamo se obezrediti da bespilotne letelice koje rade iz daljine, trebaju nastaviti da se koriste na bezbedan način. Moramo istaći da

jedan od načina kako ćemo postići ovu bezbednost je i izricanje novčanih kazni za operatere bespilotnih letelica. ACV ima sporazum sa Policijom Kosova za izricanje novčanih kazni kao i identifikaciju lica koja rade bez dozvole u našoj zemlji.

U skladu sa Uredbom (ACV) br. 01/2017 o sistemima bespilotnih letelica (SBL), ažurirana, tokom 2022. godine, Odeljenje za bezbednost letova izdalo je ukupno četrnaest (14) odluke o izricanju novčanih kazni za prekršaje u vezi sa neovlašćenim operacijama dronovima (SBL). Takođe, izdate su odgovarajuće fakture i nakon izvršavanja plaćanja od lica kažnjениh, upućena je Policija Kosova za oslobođanje konfiskovanih dronova.

6.9 Izveštavanje događaja u vazduhoplovstvu (OR)

U cilju podizanja bezbednosti vazduhoplovstva, sprečavajući nesreće i incidente, ACV prikuplja i analizira potrebne informacije o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva preko svog sistema izveštavanja o događajima. Ove informacije omogućavaju ACV-u i industriji da budu informisani o bezbednosnim rizicima sa kojima se suočavaju, u cilju podrške čitavom spektru aktivnosti u upravljanju bezbednošću, uključujući usvajanje i sprovođenje olakšavajućih radnji, tamo gde je prikladno. Relevantne bezbednosne informacije se izveštavaju, prikupljaju, čuvaju, štite, razmenjuju, distribuiraju i analiziraju u skladu sa zahtevima Uredbe ACV-a br. 09/2017 o izveštavanju, analizi i praćenju događaja u civilnom vazduhoplovstvu.

Od dana 22. juna 2022. do dana 6. oktobra 2022., Odeljenje za bezbednost letova upravljalo je sistemom izveštavanja događaja u vazduhoplovstvu, koji uključuje kontrolu i ispravku podataka, procesiranje i kontrolu izveštaja događaja, unos i arhiviranje događaja u softveru ECCAIRS, zatvaranje događaja i upravljanje bazom podataka u ECCAIRS, vađenje podataka iz baze podataka za različite potrebe i njihovo prikazivanje u grafičkom obliku, kao i priprema zbirnih spiska izveštenih događaja. Tokom ovog perioda procesirano je 115 (sto petnaest) događaja (od br. 22/104 do br. 22/218). Pre i nakon ovog perioda, sistem izveštavanja o događajima u vazduhoplovstvu upravljan je od Odeljenje za bezbednost i kvalitet.

Odeljenje za bezbednost letova (OBL) je pomoglo Odeljenju za bezbednost i kvalitet (OBK) u vezi sa upravljanjem sistemom izveštavanja događaja u vazduhoplovstvu. OBK-u su pruženi grafički modeli korišćeni u zbirnim listama izveštenih događaja pripremljenih od OBL i dokumentima pripremljenih za objavljivanje na digitalnoj platformi Nextcloud, kao i pruženi su saveti za tretiranje izveštaja o opasnoj robi i zabranjenim artiklima otkrivenim od obezbeđenja Međunarodnog aerodroma u Prištini „Adem Jashari“.

Tokom 2022. godine, Odeljenje za bezbednost letova primilo je izveštaje o ukupno četrdeset devet (49) događaja u civilnom vazduhoplovstvu. Izvešteni događaji su kodirani u različitim kategorijama prema vazduhoplovnim elementima uključenim u ovim događajima i bazirani na podatke izvađene iz baze podataka ACV-a na softverskoj platformi ECCAIRS 5 (Evropski koordinacioni centar za sisteme

izveštavanja nesreća i incidenata). Od četrdeset devet (49) istraženih događaja/tretiranih od OBL-a, devet (9) su zatvoreni, dok su ostali još pod istragom.

Broj događaja potkategorije napada laserom prema vazduhoplovima, u 2022. godini, stajao je relativno nizak, sa devet (9) događaja, što je veoma dobrodošlo jer svetlost laserskih zrakova u pravcu vazduhoplova u letu predstavlja veliku prepreku za pilote i može da ih zaslepi tokom kritičnih faza leta, kao što su poletanje i sletanje, a što kao posledica ovo predstavlja ozbiljan rizik za bezbednost putnika i posade, kao i ljudi koji žive u blizini aerodroma. Ovi napadi predstavljaju krivična dela i namerno se izvršavaju od neodgovornih lica. Ovi događaji napada laserima nad vazduhoplova su prosleđeni bezbednosnim institucijama (policiji) na dalju istragu.

Na završetku ove godine, dakle 2022. godine, ukupan broj događaja primljenih i procesiranih od Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova dostigao je na 2107.

6.10 Vazduhoplovna medicina

Vazduhoplovna medicina je medicinski proces koji prepliće aspekte preventivne medicine, stručne, životne sredine i kliničke sa fiziologijom i psihologijom čoveka u letu. Ovo se odnosi na zdravlje i bezbednost onih koji lete, kako posade tako i putnika, kao i sa izborom i učinkom onih koji imaju vazduhoplovne licence.

Vazduhoplovstvo može doprineti brzom širenju zaraznih bolesti - gotovo u čitavom svetu koji se može stići za kratko vreme. Broj putnika se značajno smanjuje zbog vanrednih situacija javnog zdravlja, smanjujući prihode za nacionalnu ekonomiju, kao i za vazdušne linije i prateće kompanije. Vazduhoplovna medicina doprinosi na ublažavanje i upravljanje takvim zdravstvenim opasnostima i drugim događajima javnog zdravlja.

Sekcija za vazduhoplovnu medicinu radi u uskoj saradnji sa Evropskom agencijom civilnog vazduhoplovstva (EASA), Međunarodnom organizacijom civilnog vazduhoplovstva (ICAO), Međunarodnom asocijacijom vazdušnog transporta (IATA), kao i sa agencijama UN-a kao Svetska zdravstvena organizacija (WHO). Takođe sarađuje i konsultuje se sa glavnim medicinskim službenicima autoriteta naše zemlje, dakle Ministarstvo zdravstva Republike Kosova.

Tokom 2022. godine, Sektor vazduhoplovne medicine, pri Odeljenje za bezbednost letova, završio je veliki broj zadataka opisanih sa odgovarajućim zakonodavstvom. U nastavku biće pomenuti završeni radovi od ovog sektora.

Dana 18. januara 2022., u Vazduhoplovnom medicinskom centru (VMC) u Đakovici, obavljeni su lekarski pregledi za 4 (četiri) kontrolora vazdušnog saobraćaja Agencija za vazdušno navigacijske usluge (AVNU).

Dana 26. januara 2022., izvršena je ad-hoc inspekcija u prostorijama Međunarodnog aerodroma Prištine "Adem Jashari" u cilju nadzora nad sprovođenjem mera za

sprečavanje širenja COVID-19, sa posebnim naglaskom na sprovođenje promena konfiguracije kapije polaska/dolaska putnika na terminalu.

Dana 10. februara 2022., službeno putem pismom, u ime generalnog direktora Autoriteta civilnog vazduhoplovstva (ACV), kontaktiran je zamenik ministra zdravstva, u cilju tretiranja problematike nedostatka lekara sa znanjem/obukom u oblasti vazduhoplovne medicine u okviru Vazduhoplovno-medicinskog centra (VMC) u Đakovici, nedostatak ovaj koji je procenjen kao nalaz, tokom redovnih revizija/inspekcija koje su izvršene od ACV-a u Centru u Đakovici još od 2016. godine;

Dana 9. marta 2022., RD direktora Centra u Đakovici, obavestio je da je dobio podršku od direktora Univerzitetske bolničke i kliničke službe Kosova (UBKSK), za pokretanje procedure za izbor lekara iz Centra u Đakovici, koji će se poslati na obuku van zemlje u oblasti vazduhoplovne medicine, dok je Sektor Vazduhoplovne Medicine (AMS), u ime ACV-a, izrazio punu spremnost da pruži tehničko-stručnu podršku u ovom procesu;

Dana 4. maja 2022., putem Izvršne odluke Generalnog direktora (ACV-a), produženo je ovlašćenje Nacionalnom centru medicine rada (NCMR) u Đakovici u svojstvu Vazduhoplovno-medicinskog centra (AeMC) još za šest (6) meseci u skladu sa zakonodavstvom na snazi.

Dana 13. maja 2022., operater Međunarodnog aerodroma Prištine obavestio je o izmeni-reviziju mera za sprečavanje širenja COVID-19, u okviru Akcionog plana za borbu protiv COVID-19, nakon mera odobrenih od Vlade Kosova (dana 30. aprila 2022.) i najnovijih izmena Protokola o zdravstvenoj bezbednosti u vazduhoplovstvu (Aviation Helath Safety Protocol), proglašenih od EABV dana 11. maja 2022.

Dana 18. i 19. maja 2022., u okviru Memoranduma o razumevanju (MoR) između Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova (ACV) i Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Albanije (ACVA), na poziv ACVA, realizovana je follow-up revizije bolnice "Salus" u Tirani, u timu kombinovanog sastava sa inspektorima Sektora za licenciranje i nadzor ACVA. Ova zdravstvena institucija je sertifikovana u svojstvu AeMC-a u Republici Albaniji još od marta 2021. godine.

Dana 13. juna 2022., direktor Nacionalnog centra medicine rada u Đakovici (NCMR) je obavestio ACV-a da je izabran novi direktor ove institucije;

Dana 30. juna 2022., na poziv ACVA, realizovana je radna poseta lekara AMV u Tirani, tokom koje je obavljena primopredaja svo medicinske dokumentacije poverljive prirode osoblja civilnog vazduhoplovstva Republike Albanije iz ovlašćenog Vazduhoplovno-medicinskog centra (AeMC) u ACVA. Sada i nadalje, ovu dokumentaciju će administrirati AMV lekar ACVK-a, čije je akreditive prihvatio i ACVA;

Dana 13. jula 2022., u okviru Memoranduma o razumevanju (MoR) između ACVK i ACVA, kao rezultat zahteva revizora Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO) i na poziv Sektora za licenciranje i nadzor u ACVA, lekar

AMV, zajedno sa inspektorima ACVA, učestvovao je u procesu revizije Centra za vazduhoplovnu medicinu u Republici Albaniji (AeMC), Bolnice 'SALUS' u Tirani, koji je razvijen od strane ICAO, kao deo Programa revizije Univerzalnog nadzora bezbednosti (ICAO - Universal Safety Oversight Audit Programme - USOAP) - Pristup kontinuiranog nadzora (Continuous Monitoring Approach - CMA) u ACVA, tokom meseca jula.

Dana 26. avgusta 2022., uspostavljena je službena međuinstitucionalna komunikacija sa novim Generalnim direktorom Nacionalnog centra medicine rada u Đakovici.

Dana 13. septembra 2022., u okviru Memoranduma o razumevanju (MoR) između ACVK i ACVA, na poziv ACVA, realizovana je radna poseta lekara AMV u Tirani, gde su uzete u administriranju dosjedi osoblja civilnog vazduhoplovstva koje rade u Republici Albaniji, koji su obavili vazduhoplovno-medicinska ispitivanja u Vazduhoplovno-medicinskom centru (AeMC) - Bolnici 'SALUS' u Tirani u periodu jul-avgust 2022.

Takođe je razmatran i jedan slučaj referisan od poslodavca u Sektoru za licenciranje i nadzor vazduhoplovnog osoblja u ACVA, koji se odnosio na procenu stepena psihofizičkih sposobnosti odgovarajućeg službenika civilnog vazduhoplovstva.

Dana 14. oktobra 2022., u okviru plana nadzornih aktivnosti ACV-a, razvijena je redovna revizija Nacionalnog centra medicine rada (NCMR) u Đakovici, koji je ovlašćen u svojstvu Centra vazduhoplovne medicine (AeMC-Aero-Medical Centre).

Dana 31. oktobra i 01. novembra 2022., u Vazduhoplovno-medicinskom centru u Đakovici obavljeni su lekarski pregledi za 15 (petnaest) kontrolora vazdušnog saobraćaja Agencije za vazdušno navigacijske usluge (AVNU).

Dana 02. novembra 2022., na poziv Kabineta R.D. Ministra zdravstva, razvijen je međuinstitucionalni sastanak između predstavnika ACV-a, Ministarstva zdravstva, Univerzitetske bolničke i kliničke službe Kosova (UBSK) i Nacionalnog centra za medicinu rada u Đakovici. Glavna tema je bila pronalaženje načina da se lekar iz sastav osoblja Centra u Đakovici osposebi u oblasti vazduhoplovne medicine, ovo ospozobljavanje se može obaviti samo van zemlje;

Dana 13. decembra 2022., dostavljen je Revizorski izveštaj Centra u Đakovici, koji je rezultirao drugostepenim nalazom i preporukom. Ovaj izveštaj je dostavljen Centru, koji je, nakon što se saglasio sa nalazom, prihvatio dotični izveštaj;

U okviru Memoranduma o razumevanju (MoR) između ACVK i ACVA, dana 27. decembra 2022., na poziv ACVA, realizovana je radna poseta lekara AMV u Tirani. Tokom posete razmotrena je prijava za ponovnu sertifikaciju lekara AME ovlašćenog od ACVA, kao i administrirani su Izveštaji lekarskih ispitivanja koji su dostavljeni u Sektoru za licenciranje i nadzor vazduhoplovnog osoblja u periodu septembar-

novembar 2022. od strane Vazduhoplovno-medicinskog centra (AeMC) - Bolnice "Salus" u Tirani;

6.11 Zabranjeni vazduhoplovi na Kosovu

Bazirajući se na evropsko zakonodavstvo, transponiranim u našoj zemlji, u skladu Sporazuma o ZEVP-u, postoje avio-kompanije koje su zabranjene da operiraju u evropskom vazdušnom prostoru, uključujući i vazdušni prostor Republike Kosova, pošto su ove avio-kompanije nebezbedne i/ili im nedostaje dovoljan nadzor od njihovih odgovarajućih autoriteta za licenciranje. Spisak zabranjenih avio-kompanija izrađuje se od Evropske komisije u uskoj konsultaciji sa autoritetima bezbednosti vazduhoplovstva svih država članica Evropske unije i njihovih partnera.

Prema članu 45. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, avionima avio-kompanija kojima je zabranjeno od Evropske unije (EU) da operišu u vazdušnom prostoru država članica EU-a, nije dozvoljeno da lete u vazdušnom prostoru Republike Kosova. Štaviše, ažuriran spisak EU-a sa zabranjenim avio-kompanijama je objavljen na službenoj internet stranici ACV-a. Tokom 2022. godine u vazdušnom prostoru Republike Kosovo nije realizovan nijedan let neke kompanije iz ovog spiska EU-a.

6.12 Registrovani civilni vazduhoplovi i oni uklonjeni iz registra civilnih vazduhoplova

U 2022. godini ACV-a nije registrovao ili uklonio iz registra civilnih vazduhoplova nijedan vazduhoplov.

6.13 Odobrene licence, sertifikati i dozvole, uključujući njihovu suspenziju i opoziv

Licenca/sertifikat/dozvola	Pozivanje na zakonske akte	Broj
Dozvola za transport pošiljki sa opasnim robama vazdušnim putem	Član 57. ZCV i Uredba 04/2020.	209
Dozvola za operacije opštег vazduhoplovstva	ZCV, član 2 i 75	14
Dozvola za registraciju sistema bespilotne letelice	Uredba 01/2021	27
Dozvola za operaciju sistemima bespilotnih letelica sa stranom registracijom	Uredba 01/2021	10
Novčane kazne za neovlašćeno operiranje sistema bespilotnih letelica	Uredba 01/2017	14
Licenca za pilota paraglajdera	Uredba 06/2020	1
Licenca za pilota sistema bespilotnih letelica	Uredba 01/2021	1
Lekarsko uverenje, klasa 3	ZCV, član 37	19
Lekarsko uverenje, klasa 2	ZCV, član 3	-
Lekarsko uverenje, klasa 1	ZCV, član 37	-

7. USLUGE VAZDUŠNE NAVIGACIJE

Dana 19. avgusta 2016., ACV je sertifikovao AVNU za 5 godišnji period za pružanje ovih usluga: usluge vazdušnog saobraćaja (UVS), usluge komunikacije, navigacije i posmatranja (KNP), usluge vazduhoplovnih informacija (UVI) i meteorološke usluge (MET). Sertifikat je izdat na osnovu člana 78. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i kriterijuma bezbednosti, ekonomske održivosti i bezbednosti koje proizilaze iz Uredbe br. 9/2009 i br. 7/2012, koji transponuju u unutrašnjem zakonskom poretku Republike Kosovo Uredbu (EK) br. 550/2004., i odnosno Uredbu (EK) br. 1035/2011.

Nakon isteka 5 godišnjeg perioda, AVNU je zvanično podnela zahtev za produženje sertifikata dana 09.07.2021. Ovaj proces je bio verifikovan tokom kontinuiranih revizija i u skladu sa zajedničkim zahtevima opisanim u Uredbi br. 09/2020., koja transponuje Uredbu br. 2017/373. EU-a i koje su uslov za sertifikaciju kao pružaoci usluga vazdušne navigacije i Uredbu br. 01/2018 o zahtevima za pružaoce usluga u vezi sa obukom i procenom nadležnosti za osoblje elektronike za bezbednost vazdušnog saobraćaja (ATSEP).

7.1 Stalni nadzor Agencija za vazdušno navigacijske usluge

AVNU je sertifikovana kao pružaoc vazdušno navigacijskih usluga po prvi put dana 19. avgusta 2016., i ponovo sertifikovana dana 19. avgusta 2021. Odeljenje VNU je odgovorno da nadzori održavanja i poštovanje uslova sertifikata od strane AVNU-a, kroz redovne revizije i ad-hoc posete i inspekcije.

Tokom 2022. godine, ACV je realizovao četiri revizije prema godišnjim planiranjima o revizijama, i četiri revizije novo instaliranih sistema, verifikujući ujedno ispunjavanje regulatornih zahteva.

7.2 Revizije

a) Revizija u periodu 14-18. mart 2022.

Tokom perioda od 14. - 18.03.2022., realizovana je bezbednosna revizija u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge.

Cilj revizije je bio verifikacija ispunjavanja zahteva Uredbe br. 09/2020. o uslovima za pružanje usluga u vazdušnoj navigaciji, odnosno Aneksom IV o specifičnim zahtevima za pružaoce usluga vazdušnog saobraćaja (Deo-ATS), odnosno sekcija 1, 2 i 3. Takođe revidirane su i Uredba br. 02/2016. koja transponuje aneks 10 ICAO-a, za vazduhoplovne telekomunikacije, onaj od 04/2019 o postavljanju uslova za dodelu kanala glasovne komunikacije za Jedinstveno evropsko nebo i Uredbu br. 16/2010. o postavljanju zahteva za primenu protokola za prenos naredbi za let.

Tokom ove revizije identifikovana su 2 nalaza i 4 zapažanja.

b) Revizija "Sistem radio- komunikacije AVNU-Goleš"

Dana 6. aprila 2022., realizovana je revizija u vezi sa verifikacijom napretka implementacije izmene "Sistem radio-komunikacije AVNU-Goleš".

Tokom revizije za svaki sistem potvrđen je status implementacije, kao i verifikovana ispunjenost preporuka proizašlih iz bezbednosnih procena, kao i pripremljen izveštaj revizije o izmeni radio-komunikacije, realizovan u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge, ACVK/VNU/AUDIT/1-31.

Radio-komunikacioni sistemi AVNU-GOLEŠ za koje je realizovana revizija uključuju sisteme kao: VCSS SITI, VCR, Jotron radio i Nove frekvencije.

Vrsta ove realizovane revizije nadovezuje se sa revizijama koje se realizuju pre prihvatanja izmene od strane ACV-a. Prihvatanje izmene se razrađuje i u delu o izmenama, u nastavku ovog izveštaja.

c) Revizija "AIM sistema"

Dana 12. maja 2020., od AVNU je primljen zahtev o finalnom usvajanju izmene "AIM sistema", zajedno sa akcionim planom bezbednosti, DOV, kao i dokument usvojen od AVNU za puštanje u rad AIM sistema.

VNU je dana 17. i 19. maja 2022., realizovala reviziju posvećenu u AVNU da bi revidirala ovu izmenu. Tokom revizije za svaki podsistem potvrđen je status implementacije, kao i verifikovana ispunjenost preporuka proizašlih iz bezbednosnih procena. Za ovu reviziju pripremljen je izveštaj revizije o bezbednosti, realizovan u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge, 2022. ACVK/VNU/AUDIT/1-32".

Odeljenje VNU-a je u celosti pregledalo dokumentaciju dostavljenu od AVNU za AIM sistem uključujući: AeroDB, CRONOS, eTOD, ICE, FPDAM, FPSAT, WePub, AIM Portal, PLX.

Tretiranje izmene "AIM sistema" biće razrađeno u poglavljju izmena u nastavku ovog izveštaja.

d) Revizija "Novog sistema nadzora"

Revizija ovog sistema, odnosno stanje Radara instaliranog u Đakovici, verifikovana je u dvodnevnu reviziju dana 11.05.2022., realizovana u AVNU i posete na terenu, realizovane na mestu instaliranja radara, dakle na aerodromu Đakovice dana 13.05.2022.

Tokom revizije je uočeno da je kao projekat bio veoma blizu završetka pošto su tehnički radovi završeni, uključujući tu i montažu radarske glave, sistema za obradu podataka, UPS-a da bi garantovao nastavak funkcionisanja u slučaju prekida snabdevanjem električnom energijom i monitori za vizualizaciju radarskih podataka i onim za nadzor u slučaju nekog kvara.

Ova izmena još nije prihvaćena od ACV.

e) Revizija u periodu 12-15 i 20-22. juli 2022.

VNU je realizovala reviziju od 12-15. i 20-22. jula 2022., u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge (AVNU). Cilj revizije je bio verifikacija ispunjavanja zahteva Uredbe br. 09/2020 o uslovima za pružanje usluga vazdušne navigacije, odnosno Aneks VI specifični uslovi za pružaoce usluga vazduhoplovnih informacija (Deo-AIS), Aneks VIII specifični uslovi za pružaoce usluga komunikacije, navigacije ili nadzora (Deo-CNS). Takođe su revidirane i Uredba br. 03/2011 o kalibraciji vazduhoplovnih instalacija iz vazduha, Uredba br. 09/2014 o vazduhoplovnim mapama, Uredba br. 01/2022 koja vrši izmenu Uredbe br. 01/2020, Uredbe br. 17/2017 i Uredbe br. 09/2020 u vezi sa zahtevima za upravljanje vazdušnim saobraćajem/uslugama vazdušne navigacije, projektovanjem struktura vazdušnog prostora i kvalitetom podataka, bezbednost pisti i ukidanje Uredbe (ACV-a) br. 08/2015 i kao posledica je bila subjekt revizije. Takođe je revidirana i Uredba br. 10/2011 o odobrenju procedura letenja.

Tim revizora je tokom ovog perioda revizije identifikovao ukupno 7 nalaza i 7 zapažanja. VNU je prihvatile plan sa korektivnim koracima sa predloženim rokovima za implementaciju nalaza.

f) Revizija "Sistema meteorologije".

Datum 20.07.2022. je posvećen za reviziju novih sistema meteorologije instaliranih u AVNU. Cilj revizije je bio verifikacija napretka implementacije izmena za METEO sisteme kao deo izmene u okviru projekta produženja piste i ispunjavanja preporuka bezbednosti proizašlih iz odgovarajućih procena bezbednosti.

U okviru produženja piste predviđena je instalacija novog AWOS sistema (Cat. III), ažuriranje postojećeg AWOS-a, instalacija VOLMET sistema i sistema prognoze.

Tokom revizije, informisani smo da deo izmene, ažuriranje postojećeg AWOS sistema (stari sistem AWOS-a), nije realizovan prema zahtevima početne tehničke specifikacije, pošto je ekonomski operater procenio da je prikladnije da se instalira kompletan novi back-up sistem AWOS-a nego da se uradi ažuriranje postojećeg sistema, uzimajući u obzir da je ovaj sistem instaliran u 2004. godini.

Tokom revizije realizovana je poseta na terenu gde su izbliza uočeni svi senzori instalirani na odgovarajućim pozicijama u blizini piste. Kao rezultat toga, u reviziji

realizovanoj dana 20. jula, posvećenu za sistem AWOS, Volmet i Atis, nije identifikovan neki nalaz.

g) Revizija u periodu 03-07 oktobar 2022.

VNU je realizovala reviziju bezbednosti od 03. do 07. oktobra 2022., u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge (AVNU). Cilj revizije je bio verifikacija ispunjavanja zahteva Uredbe br. 09/2020 o uslovima za pružanje usluga vazdušne navigacije, odnosno Aneks V specifični zahtevi za pružaoce meteoroloških usluga (Deo-MET), Uredbe br. 09/2017 u vezi sa izveštavanjem, analizom i praćenjem događaja u civilnom vazduhoplovstvu, Uredbe br. 09/2009., odnosno poglavljje II u vezi sa pravilima o pružanju usluga kao i Uredbe br. 19/2017 koja utvrđuje tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa licencama i sertifikata kontrolora vazdušnog saobraćaja.

Uredba br. 09/2020., kod Deo-AIS izmenjena je Uredbom br. 01/2022 koja vrši izmenu Uredbe br. 01/2020, Uredbe br. 17/2017 i Uredbe br. 09/2020. u vezi sa zahtevima za upravljanje vazdušnim saobraćajem/uslugama vazdušne navigacije, projektovanjem struktura vazdušnog prostora i kvalitetom podataka, bezbednost pisti i ukidanje Uredbe (ACV-a) br. 08/2015 i kao posledica je bila subjekt revizije. Takođe je revidirana i Uredba br. 10/2011 o odobrenju procedura letenja.

Tim revizora je tokom ovog perioda revizije identifikovao ukupno 6 nalaza i 2 zapažanja. VNU je dana 09.11.2022., prihvatile plan sa korektivnim koracima sa predloženim rokovima za implementaciju nalaza.

h) Revizija u periodu 19-23. decembra 2022.

Tokom posljednjeg tromesečnog perioda VNU je realizovala reviziju bezbednosti u periodu 19. - 23. decembra 2022., u Agenciji za vazdušno navigacijske usluge.

Cilj revizije je bio verifikacija regulatornih zahteva Uredbe br. 19/2017. koja se odnosi na tehničke zahteve i administrativne procedure koje se nadovezuju sa licencama i sertifikatima KVS-a. Uredbe br. 07/2018 u vezi sa zahtevima za identifikaciju i posmatranje vazduhoplova za Jedinstveno evropsko nebo kao i Uredbe br. 04/2019 u vezi sa postavljanjem uslova za lokaciju kanala glasovne komunikacije za Jedinstveno evropsko nebo.

U ovoj reviziji je identifikovan jedan nalaz. Izveštaj revizije očekuje se da se dostavi tokom meseca januara 2023., prema proceduralnim rokovima VNU-a.

7.3 Revizija procene od EASA

Dana 26. oktobra 2017., ACV je primio konačni izveštaj revizije procene EASA-e, održane u periodu 21-25. novembra 2016., u ACV-u. Iako je ovaj izveštaj primljen sa skoro godinu dana zakašnjenja, Odeljenje VNU-a je nastavilo adresiranje nalaza identifikovanih tokom ove revizije, u skladu sa sastavljenim planom korektivnih

koraka. Dana 20. decembra 2017. plan korektivnih koraka dostavljen je revizorskom timu EASA-e, dok je plan službeno prihvaćen od EASA dana 23. februara 2018.

Početni plan (verzija 8.0) dostavljen u EASA sadržao je 49 korektivnih koraka koji adresiraju 23 nalaza podignutih od revizorskog tima. Svih 49 koraka predloženih ACV-a bili su prihvatljivi od EASA, ali su zahtevali i dodavanje/predlaganje nekih drugih koraka rezultirajući sa ukupno 58 koraka u poslednjem planu (verzija 10.0) koji je službeno prihvaćen dana 23. februara 2018. U međuvremenu, nakon komunikacija sa EASA-om, pređeno je i na verziju 11 i 12 korektivnog plana sa 57 korektivnih radnji.

Dana 17. maja 2019., OVNU je dostavilo verziju 13.0 Plana korektivnih radnji (Corrective Action Plan - CAP). Dana 18. jula 2019. OVNU je primilo obaveštenje od g. Klus (vođa tima za procenu EASA-a) da su dokazi dostavljeni u maju ove godine, kao i verzija 13.0 Plana korektivnih radnji (Corrective Action Plan - CAP) prihvatljivi za njih. Trenutno, od ukupno 57 koraka, 55 je zatvoreno.

Dana 17. maja 2019., OVNU je dostavilo verziju 13.0 Plana korektivnih radnji (Corrective Action Plan - CAP). Dana 18. jula 2019. OVNU je primilo obaveštenje od g. Klus (vođa tima za procenu EASA-a) da su dokazi dostavljeni u maju ove godine, kao i verzija 13.0 Plana korektivnih radnji (Corrective Action Plan - CAP) prihvatljivi za njih. Trenutno, od ukupno 57 koraka, 55 je zatvoreno.

Tokom 2021. godine ispunjena su i preostala 2 koraka sa verzijom 14.0 CAP-a. Ovaj CAP je dostavljen u EASA dana 15.02.2022., prateći prethodnu proceduru razmene dokumenata/evidencija. Ali još nismo primili odgovor.

7.4 Nadzor AVNU-a kao Organizacije za obuku (OO)

AVNU je sertifikovana dana 19. decembra 2017. od ACV-a na 3 godišnji period za pružanje usluga koje pripadaju jednoj Organizaciji za obučavanje kontrolora vazdušnog saobraćaja (KVS) kao što su: obuke za jedinicu za KVS i kontinuirane obuke za KVS.

Proces sertifikacije je počeo u 2016. godini kada je AVNU aplicirala za sertifikaciju. Stupanjem na snagu Uredbe br. 19/2017 ACV-a, koja je izmenila Uredbu br. 5/2012, na osnovu koje je u to vreme sertifikovana AVNU kao OO, ACV se obavezao da vrši izmenu trenutnog sertifikata u novi format utvrđen u Uredbi br. 19/2017. U skladu sa ovim zahtevom, ACV je dana 04. januara 2019. izmenio sertifikat izdat u 2017. godini, sertifikatom CAAK/ANS/1-2019, prema novom formatu predviđenim gore navedenom uredbom.

Od trenutka sertifikacije, AVNU OO je nekoliko puta revidirana tokom ovih godina od Odeljenja VNU-a, unutar okvira procesa kontinuiranog nadzora, da bi se garantovalo i verifikovalo da li OO nastavlja da ispunjava sve zahteve uredbe.

Izdavanje sertifikata potvrđuje o bezbednošću i kvalitetu pruženih usluga, ali što zahteva kontinuirano angažovanje od strane AVNU-a za poštovanje uslova sertifikacije i za dalje podizanje kvaliteta usluga.

7.5 Promena u sistemima AVNU-a

Tokom 2022. godine, ACVK je tretirao izmene kao u nastavku:

a) Promena CH/2022/04 - Integriranje sistema Tornja vazdušnog saobraćaja

Dana 21.03.2022, AVNU u referenci sa nekoliko sastanaka, odnosno revizije marta meseca, realizovane između AVNU-a i ACV-a, podnela zahtev u VNU za pregled i reklasifikaciju izmene iz velike promene u onu minornu.

Nakon dostavljanja dokumentacije u vezi sa ovom izmenom kao i na osnovu razgovora tokom revizije u AVNU (14-18. mart 2022.) gde smo izbliza videli implementaciju ove izmene, kao i pozivajući se na sastanak/posetu septembra meseca 2021. godine, ova izmena je reklasifikovana kao mala promena i nastavljeno je sa implementacijom prema procesu i procedurom izmene koja je deo MMS priručnika AVNU-a.

b) Promena "Sistema o razmeni operacionih podataka (Operational data exchange system)"

Dana 30.03.2022. obaveštena je promena "Operational data exchange system", za koju je AVNU dostavila dva dokumenta (PSF22-003-CHN Operational data exchange system i PSF22-003-SAA Concept Document Operational data exchange system).

U vezi sa ovom promenom, pokrenuta je i procena bezbednosti koja će se dostaviti u ACV-u.

c) Promena CH/2018/08 - Producenje piste

i. "Sistem radio-komunikacije AVNU-Goleš"

Sistem radio-komunikacije AVNU-Goleš deo je promene "CH/2018/08 - Producenje piste". Dana 21.03.2022. AVNU je dostavila dokumente kao:

- Procena bezbednosti "Promena radio-frekvencija", verzija 1.0, dana 10.02.2020;
- Dokument „Pojedinačno ovlašćenje za radio-frekvencije”, dana 13.07.2020;
- Dokument „Pojedinačno ovlašćenje za radio-frekvencije”, dana 24.06.2021.

Sa zahtevom za klasifikaciju, međutim, AVNU je obaveštena da je promena u okviru promene "Producenje piste" i biće tretirana u okviru ove promene.

Kao što je navedeno i gore, Sistem radio-komunikacije AVNU-Goleš deo je promene "CH/2018/08 - Producenje piste", koja je obaveštena dana 22. maja 2018.

Na osnovu Uredbe ACV-a br. 09/2020 o nadzoru bezbednosti usluga vazdušne navigacije kao i Uredbe ACV-a, br. 11/2009 o međuoperabilnost (Interoperability), OVNU je zahtevalo od AVNU-e da se za svaki sistem napravi po jedan dosije koji bi uključio Punu procenu bezbednosti, Akcione planove, Tehnički dosije, Relevantne tehničke specifikacije, Izjavu o verifikaciji (IoV), "flight check", kao i evidencije za realizaciju i verifikaciju sistema. Odeljenje VNU-a je kontinuirano nadziralo implementaciju ove promene, kako tokom planiranih revizija, tako i putem ad-hoc revizija i inspekcija.

VNU je dana 6. aprila 2022., realizovala reviziju posvećenu u AVNU da bi revidirala ovu promenu. Za ovu reviziju je objašnjeno i kod deo revizija u delu o revizijama ovog izveštaja.

Dana 30. maja 2022. prihvaćen je zahtev od AVNU za uklanjanje VCSS Garex od usvajanja jer trenutno nije bilo moguće da se realizuje prihvatljivost na mestu instalacije (SAT). Dana 31. maja 2022. ACV je usvojio ovaj zahtev i obavestio A VNU da u trenutku realizacije SAT-a za VCSS Garex dostavi potrebnu dokumentaciju i da se tretira kao odvojena promena. Takođe, dana 01.06.2022., VNU je realizovala još jedan sastanak sa AVNU-om u vezi sa ovom promenom, u kom slučaju je odlučeno da se dostavi dokumentacija koja se zahteva u revizorskom izveštaju, ali bez uključivanja VCSS Garex.

Dana 6. juna 2022., VNU je primila konačne verzije dokumenata za ovu promenu, i odeljenje VNU-a je u potpunosti pregledalo dokumentaciju dostavljenu od AVNU-a i primetila da je sva dokumentacija kompletna i u skladu sa propisima na snazi za Sistem radio-komunikacije AVNU-GOLEŠ uključujući: VCSS SITI, VCR, Jotron radio i Nove frekvencije.

Stoga, iz gore navedenog, referirajući se revizijama, inspekcijama i dokumentacijama u vezi sa ovim procedurama, dana 09.06.2022. je izvršeno prihvatanje ove promene.

ii. Promena u vezi sa Komunikacionim sistemom VCSS GAREX

Sistem radio-komunikacije, uključujući i ažuriranje GAREX sistema, bio je deo promene "CH/2018/08 - Producenje piste".

Promena u vezi sa ostalim delom Sistema radio-komunikacije VCSS bila je prethodno prihvaćena, objašnjena u tački 3.1 gore, ali ne deo za GAREX, pošto su u to vreme postojale nekoliko tehničkih problema, koji su se nadovezali sa automatskim prelaskom sa kanala A i B ovog Sistema i shodno tome ovaj sistem nije prošao SAT tehnički prijem. Na osnovu ovog slučaja, odobrenje GAREX sistema je odloženo do regulisanje ovog problema.

VNU je od 03. do 07. oktobra 2022. realizovala planiranu reviziju u AVNU, čiji je deo bio i VCSS GAREX sistem, u kom slučaju je potvrđeno da je automatski prelazak sa kanala A i B moguć i da se uslovi ispunjavaju za odobrenje promene.

Stoga, iz gore navedenog, referirajući se na revizije, inspekcije i dokumentacije u vezi sa ovim sistemom, promena VCSS GAREX sistema kao deo projekta „Producenje i podizanje kapaciteta piste”, prihvaćena je dana 09.11.2022., pošto su sve mere preduzete da se otkloni neki problem u bezbednosti operacija i ispunjavanju svih zahteva koji proizilaze iz propisa na snazi u Republici Kosovo.

iii. Promena "PBN procedure"

I ova promena je implementirana u okviru projekta produženja piste u 2018. godini.

Dana 2. juna 2022. VNU je primila dokument "Airspace Change", i nakon pregleda uočene su neusklađenosti i od AVNU je zahtevano da ih poboljša i ponovo dostavi ovaj dokument zajedno sa relevantnim prilozima.

Dana 8. juna 2022., VNU je primio finalnu verziju dokumenta „Airspace change” kroz koji se odražava promena vazdušnog prostora zajedno sa svim relevantnim dokumentima koji se zahtevaju sa procedurama na snazi za ovu vrstu promene.

Odeljenje VNU-a je u potpunosti pregledalo dokumentaciju dostavljenu AVNU, uključujući i dokument "Airspace change" i "flight check-ut", i primetilo da je sva dokumentacija kompletna i u skladu sa propisima na snazi za Procedure letenja PBN-a kao u nastavku:

- BKPR_PBN_IAC_RWY17,
- BKPR_PBN_ILS_LOC_Y_RWY17,
- BKPR_SID_PBN_RWY17,
- BKPR_STAR_RNAV_RWY17,
- BKPR_PBN_IAC_RWY35,
- BKPR_PBN_TO_ILS_IAC_RWY35,
- BKPR_SID_PBN_RWY3,
- BKPR_STAR_RNAV_RWY35.

Stoga, iz gore navedenog, referirajući se revizijama, inspekcijama i dokumentacijama u vezi sa ovim postupcima, dana 9. juna urađeno je prihvaćanje ove promene.

iv. Promena "Sistemi meteorologije"

Sistemi meteorologije su deo promene "CH/2018/08 - Producenje piste".

Na osnovu Uredbe ACV-a br. 09/2020 o nadzoru bezbednosti usluga vazdušne navigacije kao i Uredbe ACV-a, br. 11/2009 o međuoperabilnosti (Interoperability),

OVNU je zahtevalo od AVNU-e da se za ovaj sistem napravi Dosije koji bi uključio Punu procenu bezbednosti, Akcione planove, Tehnički dosije, Relevantne tehničke specifikacije, Izjavu o verifikaciji (IoV), SWAL, obuke osoblja, kao i evidencije za realizaciju i verifikaciju sistema.

Dana 8. jula 2022. VNU je primila konačnu dokumentaciju, u kojem slučaju nakon njihovog pregleda, planirana je i izvršena revizija posvećena za ovu promenu dana 20. jula 2022., o kojoj je diskutovano u delu ovog izveštaja „Revizije“.

Odeljenje VNU-a je u potpunosti pregledalo dostavljenu dokumentaciju od AVNU, za ovu izmenu i primetili smo da je celokupna dokumentacija kompletna i usklađena sa propisima na snazi za sisteme u nastavku:

- Kompletan novi sistem AWOS-a;
- Kompletan back-up sistem AWOS-a;
- VOLMET sistem; i
- ATIS sistem.

Stoga, referirajući se na revizije, inspekcije i detaljan izveštaj sastavljen od Inspektore VNU-a, ova promena je prihvaćena dana 01. avgusta 2022.

d) Promena CH/2021/01 "Operacije u Kukesu"

Dana 25.02.2022., AVNU je dostavila zahtev za prihvatanje promene u vezi sa operacijama u Kukesu zajedno sa dosijeom o „Airspace Change Proposal“.

Referirajući se na komunikacije o ovom pitanju i nakon razmatranja dostavljene dokumentacije, VNU je potvrdila da su ispunjeni tehnički zahtevi prema zakonodavstvu na snazi, stoga Odeljenje VNU-a nije imalo drugih zahteva što se tiče ove promene.

VNU je nakon razmatranja tehničke dokumentacije koja spada u delokrug VNU-a, dana 25.02.2022. prihvatile sa tehničkog aspekta promenu "CH/2021/01".

Do promena u NATO SPINS-u što je upozorenje od KFOR da će se desiti u januaru 2023. godine, objavlјivanje RMZ1 kao deo promene vršena je kroz NOTAM-a.

e) Promena CH-2019-06 "AIM sistem"

Promena CH-2019-06 "AIM sistem", obaveštена je od AVNU dana 24. oktobra 2019., i odnosi se na snabdevanje sistema Aeronautical Information Management (AIM).

Kao i u prethodnom slučaju, zahtevano je da se uradi dosije koji bi uključio potpunu procenu bezbednosti, akcione planove, tehnički dosije, relevantne tehničke specifikacije, IOV, kao i evidencije za realizaciju i verifikaciju sistema.

Takođe, odeljenje VNU-a je kontinuirano nadziralo implementaciju ove velike promene, kako tokom planiranih revizija, tako i putem ad-hoc revizija i inspekcija.

Dana 12. maja 2020., od AVNU primili smo zahtev za konačno usvajanje ove izmene, zajedno sa akcionim planom bezbednosti, IOV-om kao i dokumentom usvojenim od AVNU za uvođenje u rad AIM sistema.

VNU je dana 17. i 19. maja 2022. realizovala reviziju posvećenu u AVNU za ovu promenu. Tokom revizije za svaki podsistem potvrđen je status implementacije, kao i verifikovana ispunjenost preporuka iz proizašlih od procena bezbednosti, elaborirano u gornjem delu.

Odeljenje VNU-a je u potpunosti pregledalo dokumentaciju dostavljenu od AVNU i primetili smo da je sva dokumentacija kompletna i usklađena sa propisima na snazi za AIM sistem uključujući AeroDB, CRONOS, eTOD, ICE, FPDAM, FPSAT, WePub, AIM Portal i PLX.

Stoga, iz gore navedenog, referirajući se na revizije, inspekcije i izveštaj revizije, dana 3. juna urađeno je delimično prihvatanje promene „AIM sistem”, pošto su preduzete sve mere da se otkloni neki problem u bezbednosti operacija i da se ispunjavaju svi zahtevi koji proizilaze iz propisa na snazi u Republici Kosovo.

f) Promena "Novi sistem nadzora"

Dana 09.12.2022., putem e-maila, AVNU je podnela zahtev za odobrenje promene PSF18-005-SAA Novi sistem nadzora, koji je instaliran na lokaciji aerodroma Đakovice. Dokumenti dostavljeni u vezi sa ovom promenom su:

- Obaveštenje o promeni;
- Procena bezbednosti;
- Tehnički dosije (FAT, SAT obuke, tehnička specifikacija);
- Plan bezbednosti (akcioni plan i sprovođenje mera ublažavanja od SAA);
- IOV; i
- EC Declaration.

Nakon prihvatanja i analiziranja ovih dokumenata i referirajući se izveštaju revizije realizovanog za ovaj sistem dana 11. do 13. maja 2022., zahtevano je da se dostave i dokumenti kao u nastavku:

- SWAL (garantovanje nivoa softvera);
- Dokaz o međuoperabilnosti;
- Flight check izveštaj, potpisani;
- Potpisani SAT;
- Dokazi za postavljanje komunikacionih linija Aerodrom Đakovice - AVNU; i

- IoV (Izjava o verifikaciji) ponovno popunjena.

Nakon prihvatanja ovih dokumenata, razmatraće se prihvatanje promene od VNU.

7.6 Dekomisijacija opreme/sistema u AVNU

a) Dekomisijacija generatora Končar 500KW

Dana 15.08.2022., AVNU je dostavila dokument PSF22-007-CHN putem kojim se obaveštava pokretanje procedure dekomisijacije generatora Končar 500KW sa lokacijom kod Stare kule.

VNU je, referirajući se na prethodne promene u vezi sa dekomisijacijom opreme koja su van funkcije (2013. godina), kao i procedurom dekomisijacije u MMS-u AVNU-a, zahtevala da se dostavi i dokumentacija kao u nastavku:

1. Argument bezbednosti (Safety Argumentation);
2. Izveštaj jedinice odgovorne za održavanje generatora putem kojeg se potvrđuje da ova dekomisijacija nema neki efekat na bezbednost operiranja.

Ovi dokumenti su dostavljeni dana 16.08.2022.

b) Dekomisijacija generatora 2x250KW, starog DVOR-a i opreme za meteorologiju.

Dana 05.09.2022., AVNU je dostavila dokumente za dekomisijaciju generatora 2x250KW na lokaciji Stare kule, starog DVOR-a i opreme za meteorologiju.

Kao i u gornjem slučaju, AVNU je dostavila zahtevane dokumente, dok je VNU obavestilo da se ove promene klasifikuju kao promene koje nemaju potrebe da se pregledaju od ACV-a, već se trebaju implementirati na osnovu procedure za promene prema MMS-u AVNU-a.

7.7 Izdavanje licenci za kontrolore vazdušnog saobraćaja i procena gradiranja

ACV je odgovoran za izdavanje i obnavljanje licenci kontrolora vazdušnog saobraćaja, koji pružaju usluge vazdušne kontrole u Republici Kosovo. Imajući u obzir značaj službe kontrole vazdušnog saobraćaja u bezbednost letova, kontrolori trebaju ispuniti niz zahteva i uslova za održavanje svojih licenci i odobrenja, koje proizilaze iz Uredbe br. 19/2017 ACV-a, koja utvrđuje tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa licencama i sertifikatima kontrolora vazdušnog saobraćaja.

Zahtevi se uglavnom nadovezuju na nivo stručne nadležnosti, koji uključuju pohađanje stručnih obuka ažurirajuće i vršenje dužnosti kontrolora vazdušnog saobraćaja za

određen broj sati u godini. Kontrolori takođe, na godišnjim osnovama, podležu se stručnoj proceni da bi se verifikovao nivo sposobnosti.

Poseban značaj pridaje se ovladavanju engleskim jezikom, pošto se komunikacija u međunarodnom vazduhoplovstvu odvija na tom jeziku. Nivo znanja engleskog jezika se procenjuje na periodičan način i uzima u obzir tokom izdavanja ili obnavljanja licence. Kontrolori takođe trebaju biti dobrog zdravlja, u skladu sa zakonskim zahtevima, i to se verifikuje na redovan način od ACV-a kao deo procesa licenciranja.

Detalji sa obnovljenim licencama i ponovna validacija napredovanja (gradiranja), za 2022. godinu, dati su u tabeli ispod.

Licenciranje Kontrolora vazdušnog saobraćaja (KVS)	Broj licenciranih
Obnavljanje licenci KVS (usvajanja jedinice)	1
Licenciranje novih KVS-a	5
Ponovna validacija jezičnih odobrenja	4
Ponovna validacija/obnavljanje gradiranja za instruktore/ocenjivače	19 OJTI 6 Ocenzivači
Licenciranje studenata KVS	0

7.8 Objavljivanje vazduhoplovnih informacija

Tokom prvog tromesečja objavljen je AIP AMDT 01/2022 sa efektivnim datumima 28. januara 2022. i AIP AIRAC 02/2022, sa danom objavljivanja 24.02.2021., dok je sa efektivnim danom 24.03.2022., koji sadrže informacije koje je trebalo da se objave u dokumentu Objavljivanja vazduhoplovnih informacija (AIP), prema predviđenim vremenskim rokovima.

Takođe tokom prvog tromesečja objavljeni su: NOTAM A0028/22 koji zamenjuje A0646/21, NOTAM A0092/22 koji zamenjuje NOTAM A0055/22, u okviru mera predloženih od Vlade Republike Kosova.

Tokom perioda april-jun objavljen je AIP AIRAC 03/2022. i dato odobrenje za nastavak procedura objavljivanja AIP-a AIRAC 04/2022., sa datumom objavljivanja 14.07.2021, dok sa efektivnim datumom 11.08.2022.

Tokom perioda jul-septembar objavljen je AIP AIRAC 05/2022, objavljen 11. avgusta i postao efektivni dana 08.09.2022., AIP SUP 01/2022. objavljen i postao efektivni dana 18.07.2022. i AIP SUP 02/2022. objavljen i postao efektivni dana 29.08.2022.

Tokom perioda oktobar-decembar objavljen je AIP AIRAC 06/2022., objavljen dana 03.11.2022- i postao efektivni dana 01.12.2022., kao i AIP AIC 01/2022. objavljen dana 29.10.2022.

7.9 Obavezno izveštavanje događaja

Tokom 2022. godine, AVNU je nastavila izveštavanje događaja u ACV-u prema unutrašnjem Priručniku za upravljanje bezbednošću i u skladu sa Uredbom (ACV-a) 09/2017. Ukupno su izveštena 134 događaja u delokrugu usluga vazduhoplovne navigacije. Za sve one događaje za koje smo sumnjali da mogu uticati na bezbednost, zahtevali smo istragu od strane AVNU-a, gde su svi događaji tretirani sa ozbiljnošću od obe strane. Većina događaja su zatvoreni.

8. AERODROMI

Prema Zakonu br. 03/L-51 o civilnom vazduhoplovstvu, ACV-a je odgovoran za regulisanje i razvoj politika aerodroma i pružaoca usluga na zemlji, verifikujući sprovođenje primenljivih standarda nacionalnog i međunarodnog zakonodavstva, i obezbedivši bezbedno okruženje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosova.

U zavisnosti od prirode operacija i stepena iskorišćenosti, civilni aerodromi se kategorisu na sertifikovane aerodrome, odobrene aerodrome i registrovane aerodrome. U okviru ACV-a, Odeljenje za aerodrome je odgovorno za sertifikaciju, odobravanje i registraciju aerodroma na raspolaganju za civilno korišćenje u Republici Kosovo, uključujući i vazdušne oblasti i helidrome. Takođe, u cilju utvrđivanja pravila i procedura koje regulišu pristup na tržištu usluga na zemlji u Republici Kosovo, Odeljenje za aerodrome je odgovorno za procenu bezbednosti pružaoca usluga na zemlji na aerodromima Republike Kosova, uključujući pružaoce usluga na zemlji za snabdevanje aviona gorivom.

Takođe, kako bi se obezbedilo da se stručno osposobljavanje i obuka službenika aerodroma i drugih ugovorenih zaposlenih, pružaoca usluga na zemlji i korisnika aerodromskih usluga koji i sami daju zemaljske usluge, vrši prema standardima i kriterijumima utvrđenim sa odgovarajućim zakonodavstvom, Odeljenje za aerodrome odgovorno je za sertifikaciju organizacija za stručno osposobljavanje u oblasti aerodroma. Ovaj proces, između ostalog, uključuje procenu i davanje preporuke za sertifikaciju. Kao važan deo ovog procesa je i procena kao i odobravanje instruktora za odgovarajuće programe, na osnovu odredbi zakonodavstva na snazi.

U cilju održavanja bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, Odeljenje za aerodrome je odgovorno za određivanje i nadziranje zaštitnih zona aerodroma. Ovo odeljenje koordinira saradnju između operatera aerodroma, odgovornog odeljenja u AVNU, pravnih subjekata/fizičkih lica, koji imaju u vlasništvu ili planiraju da izgrade objekat unutar zaštićenih područja aerodroma ili nekog visokog objekta bilo gde na teritoriji Republike Kosovo i institucije odgovorne za izdavanje građevinskih dozvola prema Zakonu o izgradnji. Odeljenje aerodroma treba obezbediti da sve uključene strane poštuju odredbe i procedure opisane u uredbi o zaštićenim područjima aerodroma i uredbi o označavanju prepreka.

Da bi se verifikovalo i obezbedilo potpuno sprovođenje primenjivog domaćeg i međunarodnog zakonodavstva, Odeljenje za aerodrome obavlja kontinuirani nadzor bezbednošću aerodroma, pružaoca usluga na zemlji i organizacije za stručna osposobljavanja kroz revizije, inspekcije i nadzor njihovih aktivnosti.

Međunarodni aerodrom Prištine „Adem Jashari” prvenstveno je sertifikovan dana 1. decembra 2008. od ACV-a kao međunarodni aerodrom u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, Uredbom ACV-a br. 1/2008 o aerodromima i standardima i preporučenim praksama ICAO-a. U 2011. godini aerodrom je dat na koncesiju i

njegovo upravljanje je prešlo u ruke privatnog operatera, tursko-francuskog konzorcijuma „Limak - Aéroports de Lyon” (Limak Kosovo International Airport A.D.). Dana 8. novembra 2013., na osnovu zakonskih zahteva, povodom prenosa operacija na novi terminal, ACV-a je izmenio sertifikat operatera „Limak Kosovo International Airport” A.D. (LKIA). Nadalje, nakon stupanja na snagu Uredbe br. 17/2017. ACV-a koja utvrđuje odredbe i administrativne procedure u vezi sa aerodromima, koje je sprovodila u unutrašnji pravni poredak Republike Kosova, Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 sa istim nazivom, dana 08. novembra 2018., ACV-a je sertifikovao Međunarodni aerodrom u Prištini “Adem Jashari” i operatera aerodroma „Limak Kosovo International Airport” prema najvišim standardima bezbednosti aerodroma i u skladu sa zahtevima Evropske unije. Konačno, finalizacijom infrastrukturnog projekta produženja piste sa 2.500 na 3.040 metara, zajedno sa podizanjem kategorije za rad sa sistemom preciznog sletanja, dana 21.12.2021. Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova izdao je sertifikat o radu za referentni kod aerodroma 4E, na osnovu karakteristika i učinka najvećih aviona koji su planirani da operišu u MAP “Adem Jashari”.

Na osnovu Uredbe br. 4/2011 ACV-a za pristup na tržištu usluga na zemlji, koja je izmenjena i dopunjena Uredbom br. 5/2019, dana 01. januar 2012. ACV-a je izdao odobrenje za kompaniju „ExFis” D.O.O. kao snabdevač usluga na zemlji za kategoriju usluga snabdevanja derivatima i uljima, dok je dana 01. juna 2012. odobren operator LKIA za pružanje usluga na zemlji u nekoliko kategorija u MAP “Adem Jashari”. Odeljenje za aerodrome je, na osnovu odgovarajućeg zakonodavstva, u decembru 2018. godine, odnosno u junu 2019. godine, preporučilo produženje odobrenja za ova dva operatera. Njihov redovni nadzor se vrši kroz godišnji plan bezbednosnog nadzora, kroz revizije i inspekcije, kao i tretiranju događaja nadovezanih za njihov rad.

8.1 Kontinuirani nadzor bezbednosti aerodroma

Jedna od osnovnih funkcija Odeljenja za aerodrome, za garantovanje bezbednosti aerodroma u Republici Kosovo, je sprovođenje efektivnog sistema nadzora. Efektivni nadzor bezbednosti se vrši kroz procenu i odobravanje različitih priručnika, programa i procedura operatera, usvajanja procena bezbednosti, i posebno kroz obavljanje formalnih inspekcija (sa ili bez prethodnog obaveštavanja operatera), na osnovu godišnjeg plana nadzora, ili odgovarajuće situacije koja može predstavljati potrebu za dodatnu opreznost na bezbednost.

Prema planu aktivnosti za redovni nadzor i verifikaciju sprovođenja primenjivih standarda za operatera MAP “Adem Jashari” i pružaoce usluga na zemlji, inspektorji Odeljenja za aerodrome tokom 2022. godine u potpunosti su ispunili plan bezbednosnog nadzora za ovu godinu, ostvarujući šest (6) planiranih inspekcija od kojih jedna (1) kod odobrenog snabdevača aviona gorivom. Sedam (7) "ad-hoc" inspekcija koje nisu prethodno planirane u planu nadzora, ali su realizovane kao odgovor nad različita bezbednosna pitanja, jedna (1) revizija infrastrukture organizacije za stručno osposobljavanje, kao i dve (2) druge inspekcije, van aerodroma, za

verifikaciju sprovođenja zahteva za označavanje visokih objekata u skladu sa odredbama Uredbe (ACV-a) br. 09/2018 o zaštićenim područjima aerodroma.

Pogled sa inspekcije

8.2 Sertifikacija LKIA-e kao organizacije za stručna osposobljavanja u oblasti aerodroma

Tokom decembra meseca 2021., operater MAP "Adem Jashari" - LKIA je aplicirao za sertifikaciju organizacije za stručna osposobljavanja, ali je takođe podneo i zahtev u ACVK-u za produženje roka za sertifikaciju, budući da je Uredba (ACV) br. 07/2020 o stručnom osposobljavanju za zaposlene koji obavljaju dužnosti koji utiču na bezbednost operacija na aerodromima i sertifikaciji organizacija za stručna osposobljavanja, objavljeno januara meseca 2021., stupio je na snagu 6 meseci nakon potpisivanja (juni 2022.). Razlog zahteva za produženje bio je baziran na okolnosti i ograničenja stvorenim nakon širenja pandemije COVID-19, koji su okolnosti imali uticaj na logistička pitanja operacija u LKIA uopšte, i posledično, i organizovanje i kašnjenje apliciranja za sertifikaciju kao organizacija za obuku.

Na osnovu ovog zahteva i imajući u obzir da su svi programi obuke koje LKIA pruža za svoje zaposlene kontinuirano odobravane ACV-a, Generalni direktor ACV-a je dana 22. decembra 2021. godine izdao Odluku o produženju roka za sertifikaciju LKIA-e kao organizacija za obuku do 31. marta 2022. godine, prema odgovarajućoj Uredbi za odredbe fleksibilnosti gde se dozvoljavaju izuzeci za pravna lica koja podležu

usvojenim normativnim aktima u slučaju nepredviđenih okolnosti koje se mogu pojaviti.

Uprkos tome, odeljenje za aerodrome u ACV-u je izvršilo pregled aplikacije za sertifikaciju LKIA-e kao organizacije za obuku procenivši pruženu dokumentaciju i instruktore, kao i ostvarujući reviziju infrastrukture LKIA-e, sa ciljem verifikacije ispunjavanja odredbi Uredbe br. 07/2020 u vezi sa prostorima namenjenim za pružanje teorijskih predavanja i praktičnih vežbi, opremom, alatima i drugim sredstvima i prostorima potrebnih za obavljanje stručnog osposobljavanja.

Pogled iz učionice organizacije za stručna osposobljavanja

Kroz rezimirani finalni izveštaj, preporučena je sertifikacija organizacije za stručno osposobljavanje za 10 programa za osposobljavanje od ukupno 18 koliko je aplicirala LKIA. Dana 05.07.2022., Generalni direktor ACV-a je izdao sertifikat kojim je LKIA ovlašćena da pruža stručna osposobljavanja MAP "Adem Jashari" u skladu sa odredbama Uredbe br. 07/2020. za 10 programa za stručno osposobljavanje.

Referirajući se na Odluku ACV-a o odlaganju važenja svih LKIA programa osposobljavanja koji su prethodno odobreni od ACVK-a do njihove sertifikacije prema Uredbi 07/2020, ili do dana 31. oktobar 2022., dana 17. oktobra 2022. LKIA je aplicirala za promenu sertifikata organizacije za stručna osposobljavanja, gde su kao deo aplikacije dostavljeni:

- Priručnici programa za stručna osposobljavanja; i

- Dokumentacija/evidencije o kvalifikacijama instruktora koji su uključeni u ove programe.

Nakon procene dokumentacije i instruktora, konstatovano je da je aplikant „LKIA“ ispunio zakonske uslove predviđene uredbom za promenu sertifikat organizacije za stručna osposobljavanja, stoga je dana 15. decembra 2022., ACV izdao Aneks II sertifikata za organizaciju za stručno osposobljavanje, dodajući još 8 programa stručnog osposobljavanja u oblasti aerodroma.

8.3 Projekat LKIA-a za asfaltiranje krila puteva za kretanje aviona po zemlji u MAP „Adem Jashari“

Kako se zahteva Uredbom br. 17/2017 o aerodromima i u skladu sa materijalom upute TP 27 - „Procedure za promene aerodroma“, u junu 2022. godine, operater LKIA je dostavio službeni zahtev za predloženu promenu infrastrukture u MAP „Adem Jashari“. Ova promena dolazi kao posledica sprovođenja projekta za asfaltiranje krila puteva za kretanje aviona po zemlji u MAP „Adem Jashari“. Nakon pregleda i analiziranja zahteva za izmenu i nakon kontinuiranih konsultacija sa operaterom, aplikacija je odobrena dana 13.07.2022., dok je LKIA obavestila za početak radova dana 18.07.2022., odnosno za implementaciju prve faze projekta, prema odobrenju od ACV-a.

U saradnji sa inspektorima usluga vazdušne navigacije ACV-a, u kontinuitetu su vršene revizije i odobravanja različitih procena bezbednosti za projekat podeljen u 3 faze. Aerodromski inspektori su pratili radove na redovnim osnovama, kroz inspekcije u MAP „Adem Jashari“ i kontinuiranih sastanaka sa operaterom LKIA, dok je dana 11.11.2022. potvrđeno da su svi radovi koji se vežu za projekat asfaltiranja putnih krila za kretanje aviona po zemlji uspešno obavljeni.

Pogled sa inspekcije radova projekta za asfaltiranja krila puteva za kretanje aviona po zemlji

8.4 Zaštićena područja i označavanje prepreka

Odeljenje za aerodrome je nastavilo da vrši ulogu koordinacije za procenu uticaja visokih zgrada na bezbednost vazdušnih operacija u Republici Kosovo. Prema Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, Uredbe (ACV) br. 09/2018 o zaštićenim područjima aerodroma i Uredbi (ACV) br. 03/2019 o obeležavanju prepreka, Autoritet civilnog vazduhoplovstva (ACV) je odgovoran da obezbedi da svi objekti, nepokretni ili pokretni, koji se nalaze unutar prostora sa zracima od 15 km od aerodroma ili visoki objekti koji se mogu smatrati kao prepreke za avione u letu izvan ovog prostora, podvrgnuti su sveobuhvatnom vazduhoplovnom pregledu i razvoju od strane operatera MAP "Adem Jashari" (LKIA) i Agencije za usluge vazdušne navigacije (AVNU). U zavisnosti od rezultata procene, ACV će konstatovati da li objekat predstavlja prepreku ili ne, i može zahtevati od aplikanta za sprovodi procedure o označavanju (sa bojanjem i/ili osvetljenjem) objekata, u cilju podizanja bezbednosti letova, čineći prepreke razlikovanim od područja oko i vidljive od svih pravaca za avione.

a) Procena uticaja, turbina na vetu i visokih izgradnja na bezbednost vazdušnih operacija u Republici Kosovo.

Koordinirajući radnje pod svojom odgovornošću, ACV treba se obezrediti da izgradnja, instalacija i rad turbina na vetr neće uticati na bezbednost operacija aerodroma i na trajektorijama letova aviona u Republici Kosovo.

U julu 2022. godine primljen je zahtev od operatera „SOWI Novo Brdo L.L.C.“ za vazduhoplovnu procenu projekta energetskog parka sa vetrenjačama koji se predviđa da se izgradi u Jasenoviku, opština Novo Brdo/Artana. Reč je o istom projektu koji je ranije prihvaćen i tretiran od ACV-a, kojeg je tokom 2021. godine dostavio operater „StubllaEnergy D.O.O.“ gde je zahtevana vazduhoplovna procena visokog stuba sa meteorološkom opremom za merenje vетра, ali ovaj put zahtev za procenu je popunjen sa podacima o pozicijama/koordinatama predviđenim za postavljanje vetrenjača.

Unutar svojih nadležnosti, na osnovu Uredbe 09/2018 o zaštićenim područjima aerodroma i unutrašnjih procedura, ACV je zahtevao od operatera MAP „Adem Jashari“ i AVNU da izvrši vazduhoplovne procene prema njihovim odgovornostima.

Na osnovu procena primljenih od LKIA i AVNU unutar njihovih delokruga, LKIA je utvrdila da postavljanje stuba i izgradnja energetskog parka na predloženoj lokaciji neće predstavljati prepreku za operacije u MAP „Adem Jashari“, dok AVNU, prvenstveno dana 21.07.2022., utvrdila da postavljanje stuba na određenoj lokaciji predstavlja prepreku za trajektorije leta, a zatim je dana 08.08.2022. ponovila da će i celi projekat predstavljati prepreku ako se na toj lokaciji izgradi. ACV je obavestio operatera "SOWI Novo Brdo L.L.C." o rezultatima procene.

Pogled sa farme generatora na vetu u Seljancu

8.5 Označavanje dalekovoda

Da bi se uradila verifikacija implementacije Uredbe 03/2019 o označavanju prepreka, prema akcionom planu za 2022. godinu, nastavljeno je praćenje sprovođenja plana kompanije KOSTT za vizuelno označavanje linija 400/220/100 kV koje se nalaze na

raskrsnici autoputa "Ibrahim Rugova", na pravcu puta (R7) Orlate - Prizren, i autoputa "Arbër Xhaferi" na pravcu puta (R6) Priština - Elez Han.

Označavanje daljinskih provodnika kompanije KOSTT uključuje:

1. Postavljanje sfera na kabl,
2. Postavljanje svetala signalizacije na stubove, i
3. Bojanje stubova (crveno i belo).

Tokom 2022. godine, inspektori vazduhoplova su realizovali tri inspekcije na terenu, na autoputu "Ibrahim Rugova" - pravac puta (R7) Orlate - Prizren, i na autoputu "Arbër Xhaferi" - pravac puta (R6) Priština - Elez Han, da verifikuje implementaciju projekta "Označavanje prepreka" za stubove dalekovoda KOSTT-a na tačkama gde prelaze preko autoputa. Inspekcije su bile nastavak procesa verifikacije implementacije radova u vezi sa ovim projektom planiranim za 2021/2022. godinu, a koji će se nastaviti i tokom 2023. godine.

Nakon analiziranja primljenih izveštaja i verifikacije na terenu, aerodromski inspektori su konstatovali da je implementacija projekta za označavanje prepreka za pozicije realizovane do sada izvršena prema zahtevima Uredbe (ACV) br. 03/2019. Međutim, u novembru 2022., ACV je zahtevaо od KOSTT-a da bude informisan u vezi sa akcionim planom za označavanje svih preostalih linija na ovim putnim pravcima kao i na svim drugim lokacijama na teritoriji Republike Kosova, u skladu sa zahtevima uredbe. (ACV) 03/2019 za označavanje prepreka. U odgovoru primljenom od KOSTT, naglašeno je da je u narednom 5 godišnjem planu predviđen budžet za nastavak ovog projekta, gde će u zavisnosti od odobrenja od RUE biti planiran nastavak ovog projekta odredivši prioritete u saradnji sa ACV-om.

8.6 Označavanje dimnjaka u fabrici cementa u Elez Han

Sa druge strane, kao nastavak zahteva primljenog tokom 2021. godine od predstavnika fabrike cementa „Titan SharrCem” u Elez Han u vezi sa pojašnjenjima standarda koji se primenjuju za označavanje visokih objekata na teritoriji Republike Kosova, posebno dimnjaka i plana sprovođenja za označavanje fabričkog dimnjaka, inspektori ACV-a su nadzirali implementaciju projekta i na terenu verifikovali usklađenost sa odgovarajućim standardima.

Nakon kontinuirane korespondencije sa službenicima odgovornim fabrike, u kom slučaju su data potrebna pojašnjenja i tumačenja standarda, kao i nakon brojnih inspekcija na terenu, dana 11.08.2022. inspektori ACV-a su realizovali konačnu inspekciju gde su konstatovali da implementacija projekta označavanja (bojanja i osvetljenja) dimnjaka fabrike "Titan SharrCem" u Elez Han realizovano je u skladu sa zahtevima Uredbe (ACV-a) br. 03/2019 za označavanje prepreka.

8.7 Izgradnje unutar zaštitnih područja MAP „Adem Jashari”

U okviru odgovornosti za regulisanje zaštitnih područja aerodroma, inspektori aerodroma su nastavili sa nadzorom nad sprovođenjem uredbe o zaštitnim područjima aerodroma i Uredbe o označavanju prepreka, unutar zaštitnih područja MAP „Adem Jashari”.

Dana 22.08.2022., ACV je primio od operatera LKIA procenu aplikacije za projekat u Velikoj Slatini, Opština Kosovo Polje, koja se odnosi na postavljanje solarnih panela nad postojeći objekat. ACV je procenio i detaljno pregledao dokumentaciju primljenu od LKIA u vezi sa mogućim preprekama koje projekat može uzrokovati bezbednosti operacija i na osnovu dokumentacije i procena primljenih od LKIA i AVNU, unutar njihovog delokruga, da solarni paneli u predloženim lokacijama ne predstavljaju prepreku za bezbednost operacija, ACV je izdao saglasnost za ovaj projekat, pod uslovom da se sprovedu preporuke LKIA-e.

Dana 14.11.2022., ACV je primio od Međunarodnog aerodroma u Prištini „Adem Jashari” LKIA procenu aplikacije za projekat izgradnje objekta na prostorima parkinga MAP-a „Adem Jashari”. Na osnovu primljene dokumentacije, procene od LKIA i AVNU, u skladu sa odredbama Uredbe (ACV) br. 09/2018. o zaštitnim područjima aerodroma, ACV je procenio da objekat planiran za izgradnju na prostorima parkinga MAP „Adem Jashari” ne predstavlja prepreku za bezbednost operacija, pod uslovom da se ispunjavaju svi zahtevi predstavljeni u proceni LKIA-a.

8.8 Održavanje prostora u okolini MAP „Adem Jashari”

Na početku marta meseca Odeljenje za aerodrome je organizovalo veoma važan sastanak u vezi mogućnošću pronalaženja rešenja za čišćenje drenažnih kanala izvan ograda MAP „Adem Jashari”, za delove koji se prostiru u opštini Lipljan i opštini Kosovo Polje. Na ovom sastanku su bili prisutni odgovorni službenici LKIA u MAP „Adem Jashari” i oni iz opštine Lipljan i Kosovo P.

U vezi sa ovim pitanjem, LKIA je podnela pismani zahtev za hitnu intervenciju čišćenja drenažnih kanala van ograda MAP „Adem Jashari” koji se nalaze na teritoriji opštine Lipljan i zahtevala redovno čišćenje kanala koji se prostiru unutar opštine Lipljan i opštine Kosovo Polje. Zahtev LKIA-e je prosleđen od ACV-a kod predstavnike opština, gde je predstavnik iz opštine Lipljan izjavio da će pokušati da preduzmu hitne radnje za čišćenje kanala za deo koji se prostire na njihovoj teritoriji. Takođe, predstavnici dveju opština zavetovali/obavezali su se da će se ovo pitanje ozbiljno tretirati i da će planirati da se uradi trajno dugoročno rešenje za naredne faze.

9. EKONOMSKA REGULACIJA VAZDUHOPLOVSTVA

Na osnovu člana 15. tačka e) ZCV-a, ACV je odgovoran za ekonomsku regulaciju aerodroma i pružalaca usluga vazduhoplovne navigacije u Republici Kosovo. Ekonomска regulacija ovih operatora podrazumeva mere koje preduzima regulator vazduhoplovstva, kako bi se obezbedilo da su tarife, koje postavlja aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije za avio-kompanije, postavljene na razuman, transparentan i nediskriminativan način. Štaviše, regulator obezbeđuje da su ove tarife postavljene tek nakon što se pružaoci i korisnici usluga međusobno konsultovali tako što jedni drugima pružaju podatke na transparentan način. ACV reguliše i odobrava samo vazduhoplovne tarife koje se odnose na usluge koje pružaju isključivo aerodrom i pružalac vazdušne navigacijskih usluga, bez ikakve konkurenčije, kao što su tarife putničkih usluga, tarife za sletanje ili terminalnu navigaciju. Regulator takođe prati da li je finansijska održivost operatera na odgovarajućem nivou kako se ne bi narušila bezbednost operacija. Ove odgovornosti vrše službenici odgovorni za ekonomsku regulaciju vazduhoplovstva u okviru Odeljenja za međunarodnu saradnju i ekonomsko regulisanje ACV-a.

9.1 Odobrenje aerodromskih tarifa

Do sada, ACV je doneo sledeća tri podzakonska akta za utvrđivanje nivoa tarifa za korišćenje aerodromskih usluga:

- Uredba br. 3/2008 za tarife usluga putnika koji putuju komercijalnim letovima sa Kosova, od 26. decembra 2008. Ova uredba je ukinuta sledećom uredbom;
- Uredba br. 1/2011 o aerodromskim taksama, od 18. januara 2011. Ova uredba je ukinuta sledećom uredbom; i
- Uredba br. 3/2015 o aerodromskim taksama, od 8. juna 2015. godine, koji je stupio na snagu 23. juna 2015. godine i još uvek je na snazi.

Generalni direktor ACV-a je od Odeljenja za međunarodnu saradnju i ekonomsko regulisanje ACV-a zatražio neka pojašnjenja u vezi sa sprovođenjem Uredbe br. 3/2015 o aerodromskim tarifama, a sa korespondencijama se razumelo da ACV nikada nije odobrio aerodromske tarife i da su iste od perioda pre osnivanja ACV-a kao institucija Republike Kosova. Dakle, uprkos postojanju regulatornih zahteva, ACV nikada nije odobrio postojeće tarife i nikada nije pregledao nivo tarifa.

U cilju razjašnjenja situacije sa pravne i proceduralne tačke gledišta, Uprava civilnog vazduhoplovstva je 17.08.2022. godine podnela zahtev Nacionalnoj kancelariji revizije (NKR) za izvršenje vanredne revizije u vezi sa sprovođenjem Uredbe br. 03/2015 o aerodromskim tarifama. Tokom 2022. godine, ACV nije dobio odgovor od Nacionalne kancelarije revizije.

Visok nivo tarifa koje primenjuje Međunarodni aerodrom Priština „Adem Jašari“ (LKIA) je navodno među najvišima u regionu i mnoge avio-kompanije su izrazile

zabrinutost da ove tarife negativno utiču na njihove planove da povećaju broj letova na ovom aerodromu.

ACV će se obavezati da razjasni situaciju u vezi sa odgovornostima za određivanje aerodromskih tarifa i ako se dokaže da je to potrebno, pokrenuće proces utvrđivanja tarifa tokom 2023. godine.

9.2 Stalni ekonomski nadzor aerodroma

Analiza revidiranih finansijskih izveštaja operatera MAP "Adem Jašari" za finansijsku situaciju na kraju 2021. godine, za razliku od pandemijske 2020. godine, dokazala je da je LKIA A.D. imala je dobru finansijsku godinu zbog povećanog vazdušnog saobraćaja. Tokom 2021. godine kompanija je smanjila finansijski obim duga i povećala nivo prihoda u odnosu na mogućnost plaćanja kamata. Kompanija je povećala svoju operativnu maržu sa (30,32) na 11,2 što znači da kompanija posluje dobro finansijski. Takođe, profitna marža je povećana sa (41,11)% na 5,81%, što znači da je kompanija povećala profit u odnosu na prethodnu godinu. Izveštaj o ekonomskom nadzoru za 2021. godinu konstatovao je oporavak finansijske situacije nakon gubitaka usled pandemije i da je evidentna finansijska stabilnost operatera aerodroma LKIA, kao veoma važnog elementa za održavanje bezbednosnih standarda.

Inače, MAP "Adem Jašari" je među jedinim aerodromima koji su na kraju 2021. uspeli da povrate 92% saobraćaja iz 2019. godine, dok su aerodromi u regionu uspeli da povrate samo oko 50% saobraćaja iz 2019. godine, a taj pozitivan trend je nastavljen i u 2022. godini jer je vazdušni saobraćaj imao značajan rast od 37% u odnosu na 2021. godinu.

U okviru ekonomskog nadzora operatera, u martu je potvrđena validnost polise osiguranja LKIA za poslovanje u ANP. Politika odgovornosti za vazduhoplovstvo pokriva period od 4. aprila 2022. do 3. aprila 2023. i ima pokriće od 100.000.000 evra za svaki slučaj i ukupno u odnosu na odgovornost za proizvode.

9.3 Odobrenje Programa podsticaja 2020-2022 LKIA za avio kompanije

Dana 1. februara 2022. godine, ACV je prihvatio izmenjeni i popunjeni zahtev LKIA za dobijanje odobrenja za Program podsticaja 2022-2024 zajedno sa relevantnom dokumentacijom koja se zahteva prema Uredbi ACV-a br. 3/2015 o aerodromskim tarifama uključujući svedočenje za konsultacije sa avio-kompanijama. Generalni direktor je 10. marta 2022. godine, po Preporuci Odeljenja MSERV-a, odlukom 03/ZDP/VE/2022, odobrio Program podsticaja ANP „Adem Jašari“ za period 27.03.2022.godine – 30.03.2024. Proizvodi sadržani u ovom podsticajnom programu i koji podležu odobrenju ACV-a su: Podsticaj za stacioniranje aviona i podsticaj za razvoj udaljenih destinacija. Kompanije koje ispunjavaju kriterijume da imaju koristi od podsticaja za parkiranje aviona biće 100% oslobođene tarife za parkiranje aviona, dok će u smislu proizvoda za razvoj udaljene destinacije, avio kompanije koje posluju na

udaljenoj destinaciji dobiti 100% oslobođenje od tarife za parkiranje i marketinšku podršku u vrednosti od 50.000 evra i popust od 20% na paket usluga na zemlji.

9.4 Sažetak realizacije Programa podsticaja 2021-2022 LKIA

Analiza rezultata Programa podsticaja odobrenog od strane ACV-a, koji je ponuđen avio-kompanijama PNA „Adem Jašari” u vremenskom periodu 01.06.2021. – 26.03.2022. godine, na osnovu izveštaja koji je LKIA dostavila u junu 2022, pokazao je da je program uticao na povećanje frekvencija (4 puta), dodavanje novih destinacija (1 destinacija) i povećanje saobraćaja uopšte, sa koristima za zemlju.

Vrednost koju je LKIA koristila kao rezultat podsticajnog programa je 796.913 evra, dok je vrednost koristi avio-kompanija za isti period 179.777 evra, što pokazuje da su operater LKIA i avio-kompanije koristile ovaj podsticajni program. Takođe u ovom izveštaju su izračunati prihodi AUVN i CAA kao rezultat ovog programa.

9.5 Ekonomski nadzor AVNU-a

Na osnovu Uredbe ACV-a br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne navigacije, AUVN godišnje predlaže ACV-u da odobri jednu vrednost terminalne tarife, koja će se primenjivati u narednoj godini na sve avio-kompanije koje primaju uslugu terminalne navigacije od AUVN tokom sletanje ili poletanje iz MAP „Adem Jašari”. U cilju procene AUVN-ovog predloga za određivanje tarife za terminalnu jedinicu za 2023. godinu, ACV je prihvatio i pregledao dokumente iz 3 AUVN predloga tokom 2022. godine. Nakon što je regulatorno razmatrano predloga završeno u MSERV Odeljenju, AUVN za troškove obezbeđivanja službe tokom 2023. godine, uzimajući u obzir dokaze za konsultacije sa avio kompanijama kao i prognozu saobraćaja za 2023. godinu, Odeljenje je izdalo preporuku od 5. decembra 2022. godine generalnom direktoru kojom je utvrdio svaki od prihvatljivih troškova, kao što je definisano u Uredbi ACV-a br. 3/2016. Generalni direktor ACV-a je 16. decembra 2022. godine potpisao Izvršnu odluku br. 11/ZDP/VE/2022, preko kojeg se utvrđuje tarifa za terminalnu jedinicu u Republici Kosovo u iznosu od 380 evra, počev od 1. januara 2023. godine, sa rokom važenja jedne godine. Ova vrednost koju je odredio ACV je niža od one koju je predložio AUVN (508 evra) i niža od tarife za terminalnu jedinicu za 2022. (418 evra). Pod pretpostavkom da će povećanje broja terminalnih jedinica koje se opslužuju tokom 2023. godine biti 7% u odnosu na 2022. godinu, očekuje se da će ova tarifa doneti prihod od približno 5,6 miliona evra za AUVN.

Terminalnu navigacionu tarifu naplaćuje AUVN avio-kompanijama za terminalne usluge vazdušne navigacije koje pruža u vazdušnom prostoru Republike Kosovo. Usluge za avione koji lete iznad Kosova nastaviće da pruža HungaroControl, tako da prihodi od ove usluge idu mađarskom pružaocu usluga vazdušne navigacije. Prilikom utvrđivanja vazduhoplovnih tarifa, ACV vodi računa da odobri samo prihvatljive i neophodne troškove za pružanje usluge u skladu sa propisom na snazi kako bi se očuvalo interes putnika i konkurentnost aerodroma.

U okviru ekonomskog nadzora operatera, 9. februara 2022. godine potvrđena je važnost polise osiguranja AUVN od 20. decembra 2021. godine Polisa odgovornosti u vazduhoplovstvu obuhvata period od 01. januara 2022. do 31. decembra 2022. godine i ima pokriće od 200.000.000 evra za bilo koji slučaj i ukupno u vezi sa odgovornošću za proizvod i 20.000.000 evra za lične povrede.

U okviru ekonomskog nadzora, ACV je utvrdio da rezervni delovi za radarske sisteme nisu stigli zbog okolnosti koje su van kontrole AUVN i problema koje je ekonomski operater Leonardo imao sa transportnom dokumentacijom. Međutim, očekivalo se da rezervni delovi stignu u AUVN početkom 2023. godine.

ACV je obavestio AUVN da u slučaju neostvarivanja projekata to utiče na terminalnu tarifu za godinu n+2 i sredstva projekata koji nisu realizovani moraju biti vraćena avio-kompanijama.

9.6 Kontinuirani ekonomski nadzor nad službenicima na zemlji

U ANP posluju dva pružalaca zemaljskih usluga, koje je ACV odobrio za ovu svrhu: MAP operater "Adem Jašari", LKIA, kao pružalač širokog spektra usluga (putničke usluge, obrada prtljaga i avioni na zemlji, itd.), kao i kompanija „Ex Fis“ D.O.O, koja snabdeva avione gorivom. Tokom 2022. godine, organu upravljanja ANP "Adem Jašari" LKIA produženo je odobrenje sa 30. marta 2022. na 31. mart 2023. godine, a odobrenje kompanije „Ex Fis“ D.O.O je produženo od 1. februara 2022. godine na 31. januara 2023. Oba operatera su pod stalnim nadzorom ACV-a za održavanje bezbednosnih i ekonomskih kriterijuma.

Analiza revidiranih finansijskih izveštaja LKIA za 2021. godinu, u vezi sa segmentom zemaljskih usluga, pokazala je da je poboljšanjem saobraćaja u 2021. godini poboljšano i finansijsko stanje operatera, što je negativno uticalo tokom 2020. godine. Kao rezultat pandemije i drastičnog smanjenja saobraćaja, ukupni prihodi od zemaljskih usluga takođe je smanjen za 48% tokom 2020. Dok je tokom 2021. saobraćaj značajno poboljšan kao i prihod od zemaljskih usluga. Operativna marža je povećana sa (12,2)% na 39,6% što znači da kompanija dobro posluje u finansijskom smislu. Profitna marža je poboljšana sa (59)% na (3,5)%.

Kroz revidirane finansijske izveštaje za 2021. godinu za tarife koje reguliše ACV i za tarife za zemaljske usluge, ACV je potvrđio preko izjave revizora da su finansijski računi LKIA u pogledu zemaljskih usluga odvojeni od ostalih poslovnih računa kao propisano članom 4 Uredbe br. 4/2011 izmenjen i dopunjen Uredbom ACV-a br. 5/2019 za pristup tržištu zemaljskih usluga.

Upravni odbor aerodroma kao pružalač nekih usluga na terenu u MAP "Adem Jashari" tokom 2022. godine je zadržao ekonomske uslove na osnovu kojih je odobren, u skladu sa članom 11.4 Uredbe br. 4/2011 za zemaljske usluge izmenjene Uredbom (CAA) br. 05/2019.

Analiza revidiranih finansijskih izveštaja operatera „Ex Fis“ D.O.O. za finansijsku situaciju na kraju 2021. godine dokazala je da kompanija odobrena od ACV-a za snabdevanje gorivom za avione u MAP “Adem Jašari” nastavlja da ima dobro finansijsko stanje i da bude profitabilno poslovanje. Kroz Izjavu revizora, potvrđeno je da je zahtev iz Uredbe br. 4/2011 ACV izmenjen Uredbom (ACV) br. 05/2019 za odvajanje računa poslovanja koji se odvijaju na aerodromu od ostalih poslovnih aktivnosti koje ovo preduzeća obavlja.

Takođe, potvrđena je važnost polise osiguranja "Ex fis" D.O.O., koja ima pokriće od 500.000.000 američkih dolara za svaki slučaj i ukupno u odnosu na odgovornost za proizvode i pokriva period od 26.05.2022.godine do 25.05. 2023.godine. Ovo je još jedan važan element ekonomskog nadzora operatera u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

9.7 Zahtevi Odboru JPP

ACV je uputio nekoliko pisama Komitetu za JPP i Vladi Republike Kosovo, sa ciljem adresiranja pitanja civilnog vazduhoplovstva koja su u okviru delokruga ACV-a i odgovornosti vlade prema ugovoru o JPP.

Do sada, ACV nije dobio odgovor uprkos kontinuiranom zahtevu upućenom Odboru JPP.

Pitanja koja se obraćena Odboru JPP su:

- Pristup tržištu zemaljskih usluga na aerodromu:**

Na osnovu Zakona br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu ("Službeni list Republike Kosovo" br. 28, godina III, od 4. juna 2008), odnosno član 14.2, član 15.1 tačke (e) i (f) i član 69, Autoritet civilnog vazduhoplovstva je odgovoran za regulisanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo. Članom 69. Zakona je propisano da je zemaljsko opsluživanje na aerodromima regulisano u skladu sa Direktivom Saveta Evrope 96/67/EC od 15. oktobra 1996. godine o pristupu tržištu zemaljskog opsluživanja na aerodromima Evropske unije i svim izmenama i dopunama ove Direktive. ACV je transponovao Direktivu 96/67/EC u unutrašnji pravni poredak kroz Uredbu (CAA) br. 04/2011 za pristup tržištu zemaljskih usluga, dopunjena i izmenjena Uredbom (CAA) br. 05/2019.

LKIA je do sada odbijala da primeni Uredbu br. 4/2011 o pristupu tržištu zemaljskih usluga, kao i odluka 01/ZDP/VE/2021 ACV-a od 19. januara 2021. godine o omogućavanju pristupa tržištu drugim pružaocima zemaljskih usluga..

- Primena tarifa u suprotnosti sa Uredbom br. 04/2011**

Odluka ACV-a 01/ZDP/VE/2021 i pisma koja je ACV uputio Komitetu za JPP, između ostalog, svedoče o tome da je aerodrom u periodu od skoro 10 godina

primenjivao tarife koje su u suprotnosti sa Uredbom. br. 04/2011, za čiju implementaciju je odgovoran ACV, kao i suprotno Ugovoru o JPP, odnosno Delu B Aneksa 11 ovog Ugovora, kojim se utvrđuje fiksna tarifa od 2 evra centa (0,02 EUR) za svaki litar goriva prodat na aerodromu, a koji se prema Ugovoru ne može menjati bez saglasnosti davaoca (Odbora JPP).

Dok prema dokazima koje ACV poseduje (Ugovor između LIMAK-a i Ex Fis-a, kao i Izveštaji nezavisne revizije), tarifa koju primenjuje LIMAK iznosi 0,12 evra, odnosno 500% je veća od one koja je predviđena u Ugovoru o JPP. Pozivajući se na revizorski izveštaj „Ex Fis“ objavljen na internetu, tarifa ili provizija iz izveštaja, koju je operater „Ex Fis“ uplatio upravnom odboru LIMAK za 2018. godinu iznosi 2.355.000 evra, a za 2017. godine iznosio je 2.002.000 evra. Ukoliko je primenjena tarifa bila 500% veća od tarife po Ugovoru, može se izračunati da je samo za 2018. i 2017. godinu upravljački organ aerodroma LIMAK potencijalno koristio 3,6 miliona evra više nego što je dozvoljeno prema Sporazumu JPP ili prema Uredbi ACV-a br. 04/2011.

Gore navedena pitanja su upućena Odboru javno-privatnog partnerstva od strane ACV-a putem brojnih pisama. ACV je odlukom 01/ZDP/VE/2021 takođe identifikovao moguće radnje zloupotrebe, a slučaj je prijavljen i Agenciji za borbu protiv korupcije (APK). Ali uprkos svim ovim radnjama ACV, LKIA A.D. nastavlja da ne poštuje zakonske i regulatorne obaveze u vezi sa regulacijom pristupa tržištu zemaljskih usluga trećih strana.

10. MEĐUINSTITUCIONALNA SARADNJA

ACV je blisko sarađivao sa drugim institucijama odgovornim za civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo, tako da ceo regulatorni i nadzorni sistem države funkcioniše na koordinisan način i u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom. Takođe, po potrebi, pružena je stručna podrška u oblasti civilnog vazduhoplovstva i drugim državnim institucijama.

10.1 Memorandum o razumevanju između ACV-a i Ministarstva za životnu sredinu, prostorno planiranje i infrastrukturu

Tokom decembra 2021. godine, održan je sastanak između ACV-a i Agencije za zaštitu životne sredine Kosova (AZŽSK) gde su razgovarali o načinima postizanja sporazuma između dve strane u vezi sa zaštitom životne sredine i uticajem koji životna sredina može imati na bezbednost civilnog vazduhoplovstva, sa posebnim akcentom na upravljanje životinjskim svetom na Međunarodnom aerodromu Priština "Adem Jašari" i okolini. Ova saradnja bi se uglavnom proširila na dve oblasti, praćenje i proučavanje staništa i stanja na aerodromu i njegovoj okolini (močvara Henc, Goleš brdo, itd.), kao i praćenje građevinskih aktivnosti, koje mogu biti atraktivne za ptice, (npr. izgradnja deponija, bazena za uzgoj ribe itd.) u perimetar od 13 km od aerodroma.

Tokom 2022. godine, ACV je nastavio da komunicira sa predstavnicima Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, u kom slučaju je održano nekoliko sastanaka između predstavnika ACV-a, generalnog sekretara MŽSPPI-a, inspektora zaštite prirode u okviru MŽSPPI -a i predstavnika Agencija za zaštitu životne sredine Kosova (AZŽSK), gde se razgovaralo o upravljanju rizikom od životinjskog sveta u MAP „Adem Jašari”.

Na ovim sastancima je zaključeno da je potrebno uraditi studiju staništa u močvarnoj zemlji Henc i okolini, kako bi se tačno razumelo kakav životinjski svet živi na tim prostorima i kakva su njihova kretanja tokom godine. Ova studija je neophodna kako za zaštitu močvara kao zaštićenog područja, tako i za upravljanje rizikom od životinjskog sveta u MAP „Adem Jašari” i okolini. Za sprovođenje ove studije predstavnici AZŽSK i MŽSPPI izjavili su da nemaju unutrašnje kapacitete, jer su za kvalitetno izvođenje studije potrebni ornitolozi (stručnjaci za ptice) i višegodišnji rad na terenu. Takođe, razmatraće se i druge, alternativne mogućnosti u drugim institucijama u zemlji i inostranstvu.

S druge strane, izražena je zabrinutost da je močvara Henc, odlukom Vlade br. 08/178 od dana 18.03.2014 proglašeno je zaštićenim područjem za ptice, i dalje je u vlasništvu društvenih preduzeća i njime upravlja KPA. Predstavnik AZŽSK -a potvrđuje da je preporuka da se od Ministarstva zatraži upravljanje ovim prostorom unapred data, ali se to još nije dogodilo. Ostaje opšti interes da se ovo područje ne privatizuje.

ACV je izrazio da će, kroz memorandum o saradnji, tražiti podršku od MŽSPPI u oblasti upravljanja divljim životinjama u MAP i okolini.

U zaključku, kako bi se sagledale dalje mogućnosti za međuinsticunalne saradnju u oblasti upravljanja divljim životinjama u MAP "Adem Jašari" i okolini (močvara Henci, Goleš brdo, itd.), preporučuje se održavanje sastanka višeg nivoa (generalni sekretar, izvršni direktor), gde bi se definisao dnevni red i dalje radnje u vezi sa ovim procesom.

10.2 Podrška Ministarstva unutrašnjih poslova u izradi nacionalne strategije za upravljanje rizikom od katastrofa

ACV je preko direktora za bezbednost i kvalitet podržao formalnu grupu koja se bavi revizijom važeće dokumentacije o opasnostima od prirodnih katastrofa i drugih nepogoda na nivou zemlje. Radnu grupu je imenovalo Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Agencija za vanredne situacije (AVS). Radna grupa je tokom 2022. godine održala više sastanaka i izradila nacrt strategije za smanjenje rizika od elementarnih nepogoda i drugih nepogoda zajedno sa akcionim planom za sprovođenje ove strategije. Rad radne grupe ima za cilj da pruži stručnost i podršku iz svih oblasti obuhvaćenih ovom grupom, u implementaciji Uredbe (VRK) br. 25/2020 o metodologiji izrade procene rizika.

10.3 Podrška Ministarstva unutrašnjih poslova u sprovođenju Uredbe o traganju i spasavanju u civilnom vazduhoplovstvu (Aneks 12 ICAO)

Tokom 2022. godine, Odeljenje za bezbednost i kvalitet u ACV-u je bilo u stalnoj komunikaciji i koordinaciji sa Agencijom za upravljanje vanrednim situacijama (AVS) u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) kao podrška ovom ministarstvu da se dogovori i koordinira o akcijama u okviru sprovođenja do MUP Uredbe (MIB) br. 01/2018 transponovanje ICAO Aneksa 12 o traganju i spasavanju u civilnom vazduhoplovstvu.

Poseta međunarodnog eksperta Uprave za civilno vazduhoplovstvo Hrvatske g. Mato Šimičić, da podrži Kosovo u izradi Plana traganja i spasavanja na teritoriji van radijusa od 8 km od aerodroma kao i načinima sprovođenja ovog plana. U fazi planiranja održani su sastanci sa 16 relevantnih institucija za reagovanje u potrazi i spasavanju u slučaju vazdušne nezgode, dok je tokom posete stručnjaka održana radionica traganja i spasavanja sa svim stranama uključenim u ovaj proces, kao i sastanci sa svakom stranom posebno da ponovi ulogu svake institucije u reagovanju na vazdušnu nesreću u Republici Kosovo.

Tokom godine održani su brojni sastanci sa predstavnicima NATO kancelarije na Kosovu, sa pripadnicima Potraga i spasavanja Nacionalne garde Kosovskih bezbednosnih snaga (KBS) u bazi u Pomozotinu, sa vatrogasnom službom Međunarodnog Aerodroma Priština "Adem Jašari" itd.

Pored posete hrvatskog stručnjaka i brojnih sastanaka, praćen je i ažuriran Akcioni plan koji je izrađen za implementaciju Uredbe o traganju i spašavanju. Nosilac procesa implementacije Spasilačke potrage u Republici Kosovo je AVS u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova.

10.4 Saradnja sa Komisijom za istragu vazduhoplovnih nesreća i incidenata

Komisija za istragu vazduhoplovnih nesreća i incidenata (KHAIA), u kabinetu premijera, osnovana je na osnovu Zakona br. 03/L-051 za civilno vazduhoplovstvo. KHAIA je odgovorna za istragu vazduhoplovnih nesreća i incidenata na Kosovu ili koji uključuju vazduhoplove registrovane na Kosovu i građane Republike Kosovo, gde god da se nalaze.

KHAIA je ovlašćena da zahteva od bilo kog javnog organa Kosova i/ili privatnog lica ili organizacije na Kosovu da mu pruži neophodnu podršku za sprovođenje istrage utvrđene zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i železnici, ili čija se istraga zahteva prema međunarodnog ugovora ili međunarodne vazduhoplovne ili železničke organizacije.

CAA i KHAIA imaju sporazum prema kojem dve institucije razmenjuju informacije o događajima i pružaju međusobnu stručnu podršku u skladu sa potrebama dve institucije.

U skladu sa Uredbom br. 09/2017 za izveštavanje, analizu i praćenje događaja u civilnom vazduhoplovstvu, svako lice, tokom vršenja svojih dužnosti, izveštava Upravu civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo o svim događajima koji ugrožavaju ili mogu ugroziti aviona, putnika ili bilo koje druge osobe.

Tokom 2022. godine, CAA je prijavio KHAIA-u u vezi sa događajem koji je klasifikovan kao ozbiljan incident koji, prema standardnim procedurama, zahteva pokretanje istrage u skladu sa zakonskim odgovornostima KHAIA-e.

Takođe, tokom 2022. godine, generalni direktor ACV-a je poslao zahtev za pokretanje istrage za još dva slučaja u vezi sa ponovljenim događajima.

10.5 Memorandum o saradnji između Agencije za informacije i privatnost i Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo

Svrha ovog Memoranduma o saradnji je administrativna i stručna podrška između Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo i Agencije za informacije i privatnost (AIP) u oblasti finansijskih pravila u trošenju javnog novca, odnosno u oblastima u kojima Glavni administrativni službenici ove dve institucije imaju pravo da zaključe ugovore za obavljanje službenih usluga prema odredbama ZUJFO i sporazuma za bilateralne usluge između institucija, prema članu 37 Zakona br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija. Službenici čije usluge dele ACV i AIP su: službenik unutrašnje revizije, glavni finansijski službenik, službenik za

upravljanje ljudskim resursima, IT službenik, službenik nabavke, službenik za sertifikaciju, službenik za rashode, službenik za prisvajanje/namenjena, službenik za imovinu, službenik za prijem robe i službenik za prihode.

Memorandum o saradnji se koristi kroz angažovanje službenika za nabavke ACV-a za AIP, od 2021. godine i koje je još uvek u toku.

11. TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU

Da podrži operatere u sprovođenju zakona na snazi, ACV kontinuirano izdaje tehničke publikacije za industriju civilnog vazduhoplovstva. Tokom 2022. godine nije bilo novih publikacija.

12. INFORMISANJE JAVNOSTI I PRISTUP JAVnim DOKUMENTIMA

12.1 Pristup javnim dokumentima

Odlukom br. 40/2022, generalni direktor je imenovao službenika za pristup javnim dokumentima ACV-a, u skladu sa Zakonom br. 03/L-215 za pristup javnim dokumentima. Godišnji izveštaj o pristupu javnim dokumentima dostavljen je AIP-u u zakonskom roku.

12.2 Zvaničan veb-sajt ACV

Zvanična veb stranica ACV-a se stalno ažurira kako bi odražavala nove propise i smernice koje je objavio ACV, kao i najnovije verzije onlajn obrazaca koji se koriste za prijavu ili dobrovoljno i obavezno izveštavanje o incidentima. Direktno onlajn izveštavanje olakšava i podstiče izveštavanje o incidentima u vazduhoplovstvu.

13. LJUDSKI RESURSI

ACV trenutno ima 30 budžetskih pozicija i njihov status su službenici u državnoj službi, odnosno pozicije karijere sa aktom o imenovanju. Dok se pozicija generalnog direktora bira u skladu sa članom 24. relevantnog Zakona o organizaciji i radu državne uprave i nezavisnih agencija. Kadrovski plan za 2023. godinu je odobren od strane OUJS-a i planirali smo dva upražnjena radna mesta za koja se očekuje da budu popunjena prema potrebama koje su prezentovane.

Stupanjem na snagu Zakona o racionalizaciji nezavisnih agencija u septembru je prestao mandat Odboru ACV-a, dok je u januaru prestao mandat zamenika generalnog direktora i ova funkcija je ugašena zakonom o racionalizaciji.

Tokom 2022. godine imali smo dva nadzora/revizije od strane Nezavisnog nadzornog odbora za civilnu službu Kosova, koji je vršio reviziju redovnog praćenja 2020. i 2021. godine. U skladu sa zahtevima u vezi sa upitnikom, dokumenti su pripremljeni i dostavljeni NNOCSK. Što se tiče Kancelarije nacionalnog revizora, prema zahtevima za 2022. godinu, nakon posete koju imamo u ACV-u, pored kopija dokumenata dobijenih tokom procesa, poslata su i dodatna dokumenta.

U skladu sa zahtevima OUJS/MUP za reforme u administraciji, priprema spiska zaposlenih u ACV-u i kopije Zakona o imenovanjima prema pozicijama na kojima se nalaze.

Podrška radne grupe za nacrt internog pravilnika prema rezimeu Odluke pravnog osnova za konsultacije tokom izrade.

Krajem decembra počeo je proces evaluacije za produženje ovlašćenja inspektora, za šta je JLJR primila obrasce, pripremila izveštaj na potvrđivanje generalnom direktoru i obradila lične karte u AID nakon potvrda o produženju do generalnog direktora.

Stručna podrška za zahteve za odmor u sistemu upravljanja ljudskim resursima HIRMS i obrada zahteva u ličnim dosjeima. Kao i praćenje prisustva na radnom mestu preko Sistema praćenja prisustva na radu (SVP) i evidencijskih izveštaja. Tokom 2022. godine imamo dva zahteva za neplaćeno odsustvo za obuku visoke kvalifikacije koji su obrađeni odlukama prema važećim zakonskim aktima.

Obaveštavanje službenika ACV-a koji vrše prijavu imovine i obaveštavanje Agencije za borbu protiv korupcije o promenama i priprema spiskova na zahtev ACV-a.

13.1 Plate osoblja ACV-a

Nivo plata osoblja ACV-a je odobrio 20. marta 2009. godine i 25. marta 2010. godine ministar za ekonomiju i finansije, na predlog generalnog direktora ACV-a. Plate direktora i zamenika generalnog direktora ACV-a su utvrđene od strane Vlade u

skladu sa članom 20.2. Osnovnog zakona. Stupanjem na snagu Zakona br.08/L-196 o platama u javnom sektoru, plate osoblja ACV-a će se određivati na osnovu ovog zakona.

Disciplinska komisija: Tokom 2022. godine predstavljena su dva predmeta, od kojih je jedan bio zatvoren u komisiji. Dok je drugi slučaj zatvoren kao proces od strane same komisije.

Što se tiče žalbi, mi smo odgovorili na zahteve za dokumentaciju za kompletiranje žalbi u NNOCSK na ukupno 24 zahteva za žalbe i od njih smo primili 20 odluka (jedna odluka je kombinovala 3 slučaja pošto je svrha žalbe bila ista):

Rešenja: Osam (8) odbijeno, šest (6) usvojeno, tri (3) obustava postupka i tri (3) obaveza generalnom direktoru za donošenje upravnog akta.

13.2 Obuka

ACV ulaže u profesionalni razvoj i ažuriranje specijalizovanih znanja zaposlenih, u skladu sa međunarodnim preporučenim standardima i praksom i na osnovu Zakona br. 06/L-114 o javnim službenicima.

U okviru plana obuke/radionice za 2022. godinu ACV-a i obuka podržanih od strane EASA IPA2020 usledilo je sledeće označeno gde ih ima ukupno sedamnaest (17): Realizacija plana obuke prema predlozima službenika ACV-a i planiranom Budžet je takođe uključio obuke održane u KIJU-u uz podršku IPA.

14. NABAVKA

Tokom 2022. godine izvršeno je 11 dole navedenih aktivnosti nabavke za snabdevanje i usluge za potrebe ACV-a, za koje je ugovore potpisala Centralna Agencija za Nabavke (CAN). Aktivnosti su sprovodili Odeljenje za centralizovane postupke i Odeljenje za nabavke CAN-a u ime autoriteta za ugovaranje na osnovu člana 21/A ZJN.

1. Nabavka informacionim tehnologijama (IT);
2. Nabavka opreme informacione tehnologije (IT) i druge prateće opreme;
3. Nabavka pijaće vode;
4. Nabavka zimskih guma za službena vozila;
5. Nabavka štampognog materijala i usluge dizajna;
6. Nabavka goriva;
7. Nabavka tapeta sa različitim fotografijama;
8. Usluge osiguranja automobila;
9. Sala za aktivnosti (konferencije, treninzi);
10. Reklamni spotovi; i
11. Usluge vazdušnog saobraćaja.

15. FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

ACV je samofinansirajuća budžetska organizacija, prema članu 25. Zakona br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu, ali u praksi ovo nije sprovedeno, uprkos stalnim zahtevima ACV-a. Sada i prethodnih godina, Ministarstvo finansija, rada i transfera je izdvojilo budžet ACV-u kao vladin grant, a ne kao namenjene prihode prema relevantnom kodu budžeta, stoga je samo 47% sopstvenih prihoda dozvoljeno ACV-u za budžet svoj godišnji Ostatak ide u državnu kasu kao i drugi prihodi od poreza i dažbina.

Prema članu 25. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, namenjeni prihodi ACV-a sastoje se od:

- takse koje se odnose na avijaciju, naplate i tarife;
- jedan procenat od vazdušnih navigacionih usluga, koja je obezbeđena od vazdušnog prostora
- Republike Kosova;
- tarife za sigurnost putnika i tarife o izdavanju uverenja i licenciranja; i
- donacije, grantovi i druga finansijska ili tehnička koja je određena za ACV.

Od 1. januara 2009. godine, Uredba br. 2008/7 Ministarstva za životnu sredinu, prostorno planiranje i infrastrukturu za određivanje tarife za obezbeđenje putnika koji putuju komercijalnim letovima sa Kosova. Ova Uredba utvrđuje taksu za obezbeđenje od 2 evra za svakog putnika koji polazi sa Kosova komercijalnim letovima. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu i odredbama ove Uredbe, sredstva prikupljena od ove tarife za obezbeđenje su prihod namenjen ACV-u za pokrivanje operativnih troškova.

Počevši od sredine 2011. godine, ACV preko Uredbe br. 7/2011, koji je kasnije ukinut Uredbom br. 2/2015, izmenjen i dopunjeno Uredbom br. 5/2018, obezbedio je pravni osnov za naplatu naknada za usluge koje pruža, a koje obuhvataju davanje licenci, dozvola, raznih sertifikata i vršenje inspekcija i revizija, u skladu sa ovlašćenjima ACV-a za propis civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo.

15.1 Izveštaj budžeta sa troškovima

Odobreni budžet ACV-a za 2022. godinu iznosio je 1.004.947,47 evra, nakon pregleda budžeta za fiskalnu 2022. godinu, ACV je prikazao budžetske uštede u ekonomskim kategorijama robe i usluge i kapitalne investicije. Tokom poslednjeg kvartala fiskalne 2022. godine, Vlada Republike Kosovo je donela odluke o smanjenju i budžetskim izdvajanjima, kao i transferima i preraspodeli sredstava među budžetskim organizacijama za 2022. godinu prema Odluci br. 14/106 od 09.11.2022. godine i Rešenje br. 01/117 od 29.12.2022. Nakon Vladinih odluka o uštedama, raspodeli i usaglašavanju, konačni budžet ACV-a iznosio je 890.447,00 evra, a prenesena donacija Evropske komisije 5.928,21 evra.

Konačni budžet ACV-a u sistemu ISUJFK je bio 896,375,21evra, uključujući i sredstva prebačena iz donacije Evropske komisije.

Tokom fiskalne 2022. godine, ACV je potrošio 750.068,38evra, što rezultira procentom realizacije konačnog dodeljenog budžeta od 84%. U tabeli 1 prikazan je konačni budžet nakon revizije i smanjenja, kao i vrednost troškova za svaku kategoriju i procenat njihove realizacije.

Tabela 1 - Budžet i troškovi izraženi u procentima (%)

Opis	Konačni budžet u ISUJFK	Rashodi	Realizacija u %
Plate i dnevnice	764,719.00	693,109.07	91%
Robe i usluge*	128,656.21	56,377.38	44%
Komunalije	3,000.00	581.93	19%
Kapitalne investicije	0.00	0.00	0%
Ukupno	896,375.21	750,068.38	84%

* U konačnom budžetu su prikazana i sredstva preneta iz donacije Evropske komisije

15.2 Prihodi

Prihodi ACV-a su deponovani na službeni bankovni račun kreiran od Trezora u Ministarstvu finansija, rada i transfera. Prihodi od tarife za bezbednost putnika za mesec novembar i decembar 2022. godine evidentirani su početkom 2023. godine, u skladu sa memorandumom potpisanim između ACV-a i operatera MAP "Adem Jašari". Ti prihodi se prenose 45 dana nakon završetka svakog meseca.

Prihodi ACV-a od tarife za bezbednost putnika, tarifa za licenciranje i sertifikaciju, tarife za registraciju dronova, naplaćene u skladu sa Uredbom br. 2/2015 za tarife koje naplaćuje ACV, kao i razne kazne naplaćene u skladu sa Uredbom br. 2/2019, prikazani su u tabeli 2 u nastavku.

Tabela 2 - Sopstveni prihodi ACV-a

Opis	2022 € '000	2021 € '000	2020 € '000	% od ukupnog 2022	% od razlike 2022
Prihodi od poreza 1				%	%
Prihodi od poreza 2				%	%
Prihodi od kazni-globa 1	0	3	8	0%	0%
Prihodi od kazni-globa 2				%	%
Prihodi od sertifikacije/licenci 1	29	43	31	1%	2%
Prihodi od licenci 2	1	0	0	0%	0%
Prihodi od prodaje imovine i usluga				%	0%
Prihod od/putničke tarife	2,869	2,009	1,215	99%	98%
Prihodi od bankarskih kamata				%	%

FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

Prihod od promene pozicije kursa		%	%
Naknada za akreditaciju		%	%
Prihodi od imovine		%	%
Ostala primanja		%	%
Ukupno	2,900	2,055	1,254
		100%	100%

15.3 Imovina

ACV poseduje 1011 imovine sa nabavnom vrednošću od 299,925,28 evra, što uključuje imovinu iznad i ispod 1,000 evra. Ova imovina su uglavnom kancelarijski nameštaj, tehnološka oprema, vozila itd.

Imovina preko 1.000 evra kupljena je u novčanoj vrednosti od 127.896,44 evra. Ispostavilo se da je ova imovina nakon amortizacije pala na 10,548,22 evra, dok je vrednost koja je data imovini koja se još uvek koristi od strane Komisije za procenu imovine ACV-a je 12.484,41 evra.

Imovina ispod 1.000 evra kupljena je u novčanoj vrednosti od 172.028,84 evra, dok je preostala vrednost od amortizacije po stopama amortizacije u godinama 10.557,70 evra. Neka od sredstava ove kategorije koja imaju nultu vrednost, ali su još uvek u upotrebi, Komisija im je dodelila vrednost od 10.870,49 evra, obračuni su urađeni prema Uredbi br. 02/2013 Ministarstva finansija za upravljanje ne finansijskom imovinom u budžetskim organizacijama.

15.4 Određeni grantovi donatora

Tokom 2022. godine ACV nije primio sredstva iz donacije Evropske komisije za projekat „Projektovanje i procedure leta putem satelitskih signala“ i ACV nije imao troškove ovog projekta. Preostali deo u iznosu od 5.928,21 evra iz 2021. godine je prenesen u 2022. godinu. Vrednost donacije u ISUJFK-u je 5.928,21 evra. ACV čeka odgovor od donatora da li ACV može koristiti ova sredstva ili ih treba vratiti donatoru.

Tabela 3 - Donacije prenete, primljene, potrošene i nepotrošene

Opis	2022	2021	2020
Određeni donatorski grantovi preneseni iz prethodne godine	5,928	5,928	5,664
Određeni donatorski grantovi su primljeni ove godine	-	-	264
Ukupno raspoloživo za raspodelu u tekućoj godini	5,928	5,928	5,928
Iznos potrošen u tekućoj godini	-	-	-
Preostali iznos za prenos u 2023	5,928	5,928	5,928

15.5 Budžetski troškovi

Finansiranje svih aktivnosti ACV-a za 2022. godinu prema ekonomskim klasifikacijama prikazano je u sledećim tabelama. Potrošeno je 750.068,38 €. Zaposlenim u ACV-u se isplaćuje osnovna plata (uključujući radno iskustvo) i ne primaju druge tarife.

Budžetski rashodi po kategorijama prikazani su u tabeli 4, plate u tabeli 5, dok tabele 6 i 7 prikazuju budžetske rashode po delatnostima (robe i usluge i opštinski rashodi).

Tabela 4 - Izveštaj o primanjima i uplatama u gotovom novcu za Autoritet civilnog vazduhoplovstva

	Napomena	2022	2021	2020
		Jedinstveni račun Trezora	Jedinstveni račun Trezora	Jedinstveni račun Trezora
		BKK '000	BKK '000	BKK '000
IZVORI SREDSTAVA - PRIHODI				
Vladin grant		750	876	855
Sopstveni prihodi				
Namenski prihodi				
Određeni grantovi donatora				
Finansiranje iz zaduživanja				
Investiciona klauzula				
Poverenički razvojni fond				
Drugi prihodi				
Ukupno		750	876	855
KORIŠĆENJE SREDSTAVA - ISPLATE				
Operacije				
Plate i dnevnice	2	690	768	731
Roba i usluge	3	56	106	118
Komunalije	4	1	2	6
		750	876	855
Transferi				
Transferi i subvencije	5			
Kapitalni rashodi				
Imovina, zgrade i oprema	6			
Ostale isplate	7			
Ukupno		750	876	855

FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

Tabela 5 - Plate

	Ukupno isplate	2022							Završni budžet	Promena budžet- isplata	2021	2020
		FZ	IK	PRF	VG	SP	NP	OGD				
Opis	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000
Neto plate putem platnog spiska	571				571				622	51	633	604
Isplate za sindikat	2				2				2	0	1	-
Članstvo - komora medicinskih sestara Kosova	-				-				-	-	-	-
Članstvo - Lekarska komora Kosova	0				0				0	0	0	-
Neto isplate - prekovremeni rad	-				-				-	-	-	-
Radnici sa ugovorom (ne u platnom spisku)	-				-				-	-	-	-
Porez po odbitku u ličnom dohotku	54				54				68	13	60	58
Penzijski doprinos - zaposleni	33				33				36	3	37	35
Penzijski doprinos - poslodavac	33				33				36	3	37	35
Isplate za sudske odluke	-				-				-	-	-	-
Plate i dnevnice	693	-	-	-	693	-	-	-	765	72	768	731

Tabela 6 - Roba i usluge

	Ukupno isplate	2022							Završni budžet	Promena budžet- isplata	2021	2020
		FZ	IK	PRF	VG	SP	NP	OGD				
Opis	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000
Troškovi službenih putovanja u zemlji	0				0				0	0	0	0
Troškovi službenih putovanja u inostranstvu	2				2				8	6	6	0
Dnevnice za službena putovanja u inostranstvu	6				6				11	5	11	3
Smeštaj za službena putovanja u inostranstvu	6				6				11	5	10	3
Ostali troškovi za službena putovanja u	1				1				3	1	4	1

FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

inostranstvu							
Troškovi mobilne telefonije	7	7	10	3	8	8	
Poštanski troškovi	0	0	1	1	0	0	
Troškovi edukacije i obuke	4	4	24	19	18	7	
Razne intelektualne i savetodavne usluge	0	0	2	2	0	0	
Štamparske ne marketinške usluge	0	0	1	1	1	0	
Ostale ugovorene usluge	3	3	10	7	13	7	
Tehničke usluge	0	0	2	1	2	2	
Pogrebne usluge	0	0	-	-	2	0	
Nameštaj (ispod 1000 evra)	0	0	1	1	1	3	
Telefoni (ispod 1000 evra)	0	0	0	0	0	0	
Računari ispod 1000 evra	2	2	3	1	3	2	
Ostala oprema	1	1	2	1	0	1	
Kancelarijski materijal	2	2	5	3	2	4	
Nabavka hrane i pića (ne službeni ručkovi)	1	1	1	0	1	1	
Nabavka čišćenja	-	-	1	1	0	2	
Nabavka odeće i obuće	-	-	3	3	0	-	
Smeštaj	-	-	-	-	0	-	
Nafta za grejanje	-	-	-	-	2	15	
Gorivo za generatore	-	-	-	-	0	-	
Gorivo za vozila	3	3	4	1	2	1	
Registracija vozila	1	1	1	0	0	0	
Osiguranje vozila	2	2	2	0	1	1	
Opštinska taksa	0	0	0	0	0	0	
Osiguranje zgrade, razno	12	12	12	0	8	9	
Održavanje i popravka vozila	2	2	4	2	2	2	
Održavanje zgrade	0	0	0	0	0	-	
Održavanje informacione tehnologije	0	0	1	0	0	0	
Održavanje nameštaja i opreme	0	0	0	0	0	0	
Zakup za objekat	-	-	-	-	7	42	
Troškovi marketinga/javnog informisanja, reklame, konkursi	1	1	1	0	0	1	
Službeni ručkovi	1	1	2	1	2	1	
Službeni ručkovi u inostranstvu	-	-	-	-	0	0	
Donacija Evropske komisije	-	-	6	6	-	-	
Roba i usluge	56	56	129	72	106	118	

Tabela 7 - Komunalije

	Ukupno isplaćen o	2022							Završni budžet	Promena budžet- isplata	2021	2020
		FZ	IK	PRF	VH	SP	NP	OGD				
Opis	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	%	€ '000	€ '000
Električna energija	-				-				-	-	1	4
Voda	-				-				-	-	0	0
Otpad	-				-				-	-	0	0
Centralno grejanje	-				-				-	-		
Telefonski troškovi	1				1				3	2	1	1
Isplate - sudske odluke	-								-	-		
Komunalije	1	-	-	-	1	-	-	-	3	2	2	6

15.6 Planiranje / realizacija budžeta

U Tabeli 8 prikazani su prikupljeni prihodi, usvojeni budžet i njegovo izvršenje. Kao što je objašnjeno u gornjoj Tabeli 1, ACV je ostvario 84 % dodeljenog konačnog budžeta.

FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

Tabela 8 - Izveštaj o izvršenju budžeta Autoriteta civilnog vazduhoplovstva

Napomena	2022			2021		2020	
	Izvršenje A	Završni budžet B	Početni budžet C	Razlika D=B-A	Izvršenje E	Izvršenje F	
	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	€ '000	
ULAZ GOTOVOG NOVCA							
Poreski prihodi	8				-		
Neporeski prihodi	9	2,900		(2,90)	2,055		1,254
Namenski prihodi	10				-		
Određeni grantovi donatora	11				-		
Ostalo	12				-		
Ukupno prihodi		2,900	-	-	(2,900)	2,055	2,055
IZLAZ GOTOVOG NOVCA							
Plate i dnevnice	2	693	765	765	72	768	731
Roba i usluge	3	56	129	141	72	106	118
Komunalije		1	3	3	2	2	6
Transferi i subvencije	5	-	-	-	-	-	-
Kapitalni rashodi	6	-	-	97	-	-	-
Rezerve		-	-	-	-	-	-
Ostalo	7	-	-	-	-	-	-
Ukupno isplate		750	895	1,005	146	876	855

15.7 Kapitalne investicije

Budžet odobren u kategoriji kapitalnih troškova prema Zakonu o budžetu za 2022 godinu je 96,500evra za nabavku tri softvera za potrebe ACV-a. Tokom poslednja tri meseca fiskalne 2022. godine, Vlada Republike Kosovo je donela odluku o skraćenjima, uštedama i budžetskim izdvajanjima, kao i transferima i preraspodela budžetskih organizacija za 2022. godinu, prema odlukama ACV, budžet u kategoriji kapitalnih troškova je smanjen na 96,500evra. ACV u 2022. nije imao kapitalne izdatke.

15.8 Uporedna tabela budžeta za poslednje tri godine

Tabela 9 - Poređenje budžeta za poslednje tri godine

Opis	Konačni budžet			Realizacija		
	2022	2021	2020	2022	2021	2020
Plata i meditacija	764,719.00	768,116.97	731,088.11	693,109.07	768,116.97	731,088.11
Roba i usluga*	128,656.21	123,579.22	146,250.22	56,377.38	106,378.29	118,174.16
Komunalije	3,000.00	2,824.68	6,985.89	581.93	1,808.18	5,607.80
Kapitalne investicije	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
UKUPNO	896,375.21	894,520.87	884,324.22	750,068.38	876,303.44	854,870.07

* U konačnom budžetu su prikazana i sredstva preneta iz donacije Evropske komisije

15.9 Budžet ACV-a za 2022

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo je podneo budžetski zahtev za 2022. godinu u skladu sa rokovima i zakonskim procedurama Republike Kosovo.

Za funkcionisanje i obavljanje aktivnosti prema planiranju, ACV je zatražio budžet od 1,673,911,00 evra. Budžetski zahtev ACV-a nije odobren kao takav.

16. REVIZIJE ACV-a

16.1 Revizija od strane Nacionalne kancelarije revizije Kosova

Nacionalna kancelarija za reviziju (NKR)/ETIKA je izvršila reviziju godišnjih finansijskih izveštaja ACV-a za godinu koja se završila 31. decembra 2021. godine. Ova revizija je fokusirana na godišnje finansijske izveštaje, finansijsko upravljanje i internu kontrolu (uključujući upravljanje i izvršenje budžeta) i sistem interne revizije. U izveštaju ACV-a, primljenom u junu 2022. godine, opšti zaključak navodi da ACV ima dobro osmišljen sistem unutrašnje kontrole i finansijskog upravljanja. Ove godine, kao i drugih godina, ACV je dao „nemodifikovano mišljenje“ i potvrdio da „finansijski izveštaji ACV-a za 2021. godinu predstavljaju fer i istinitu sliku u svim materijalnim aspektima“. Prema ovom izveštaju, upravljanje budžetom je urađeno u punom skladu sa pravim principima finansijskog upravljanja. U izveštaju Državne revizije nije data ni jedna preporuka

16.2 Interna revizija od strane Ministarstva finansija, rada i transfera

Tokom 2022. godine, ACV nije imao reviziju od strane Kancelarije unutrašnjeg revizora Ministarstva finansija, rada i transfera za godinu završenu 31. decembra 2021.

17. STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

Međunarodni aerodrom Priština „Adem Jašari“ opslužio je ukupno 2.994.560 putnika u 2022. godini, prema statistikama koje je prikupio operater LKIA. Ovaj broj putnika je za 37% veći od broja putnika na ovom aerodromu u 2021. godini (2.180.809) i za 26% veći od broja putnika u 2019. godini. To je posledica poboljšanja vazdušnog saobraćaja u odnosu na prošlu godinu.

Najveći broj putnika imao je avgust sa ukupno 371.246 putnika, zatim mesec jul sa 365.378 putnika, dok je najmanji promet bio tokom meseca februara sa 156.241 putnika, a sledi mesec januar sa 194.207 putnika.

Tokom 2022. godine realizovano je 10.827 polazaka letova, ili 21 odsto više nego prošle godine. Najviše letova izdvojili su se jul i avgust sa 1.087 i 1.158 polazaka letova. S druge strane, mesec februar i mart imali su najmanje letova, sa 543 i 630 polazaka.

Među destinacijama se sa najviše putnika ističu Bazel (BSL/MLH), Ciriš i Diseldorf. Među zemljama, po opštem saobraćaju iz Prištine, prva je Švajcarska, a slede Nemačka, Turska, Austrija, Velika Britanija i tako dalje. Među avio-kompanijama prednjači Vizzair sa najvećim brojem putnika iz Prištine, a slede Easijet, GP Aviation, Eurovings, Trade Air, Turkish Airlines, Chair Airlines i tako dalje.

Što se tiče daljih destinacija iz Prištine, na prvom mestu je Njujork (JFK), a slede Čikago (O'Hare), Nju Džersi ((Newark International), Frankfurt i Antalija.

Kompletan statistički podatak je dostupan u Dodatku 3 ovog izveštaja i na veb stranici ACV-a: <https://caa.rks-gov.net/>.

PRILOG 1 - LISTA OBUKA

Obuke sprovedene u 2022

ACV ulaže u profesionalni razvoj i ažuriranje specijalizovanih znanja zaposlenih, u skladu sa međunarodnim preporučenim standardima i praksom i na osnovu Zakona br. 06/L-114 o javnim službenicima.

U okviru plana obuke/radionice za 2022. godinu ACV-a i obuka podržanih od strane EASA IPA2020 usledilo je sledeće označeno gde ih ima ukupno sedamnaest (17): Realizacija plana obuke prema predlozima službenika ACV-a i planiranom Budžet je takođe uključio obuke održane u KIJU-u uz podršku IPA.

- Savetnik za pravna pitanja prisustvovao je obuci na temu „Regulatorno i operativno upravljanje ACV – deo 1” IATA održanoj 24-28.01.2022. godine.
- Inspektori vazdušne validacije su prisustvovali obuci „Implementacija Uredbe EU 2019/1383, vazdušne validacije” uz podršku IPA-5 tokom 11.-15. aprila 22. EU NAA. Obuka na temu *On job training SAFA*, koja je održana u Splitu, Hrvatska 17-19.06.2022, uz podršku IPA-5, prisustvovali su inspektor generalnog vazduhoplovstva i inspektor vazdušne validacije. Obuka na temu „Balloon operations, Air operations” održanoj u Skoplju-Makedonija 1-3. juna uz podršku IPA-5 prisustvovali su oficir za helikopterske operacije i oficir za opštu avijaciju.
- Obuka na temi “Supporting evaluation and analysis of the PBN implementation plan and GNSS procedures in Mother Teresa & Kukës Airport ATM/ANS realizovan 11-15.04.2022.godine u Kukešu-Albanija, uz podršku IPA-5, prisustvovali su direktor i dva inspektora Odeljenja za usluge unutrašnje plovidbe. 04-08 22. aprila učestvovali su u Workshop Tirana/Albanija tri inspektora Odeljenja za aerodrome, za ovu temu “Obstacle limitation surfaces (OLS) assessment and oversight Aerodromes” podržan od IPA-5. Dok je na obuci održanoj u Skoplju na teme 4-6.05.2022 “Training on aerodrome apron management” podržan od strane IPA-5 a zatim i inspektora aerodroma.
- Obuka „Protokol i etika u institucijama” 1-3. juna, Budva, Crna Gora, prisustvovala su četiri službenika, rukovodilac nabavke, izvršni službenik, službenik za administraciju i rashode i pomoćnik za logistiku.
- Obuka u KIJU-u prisustvovali su šef nabavke, direktor Departmana za BNRRE „Planiranje i strateško upravljanje” u IKAP-u 12-13.04.2022.
- Dok je obuci na temu „Sprečavanje sukoba interesa i korupcije” održanoj u KIJU-u 28-29.04.2022. godine prisustvovali rukovodilac za ljudske resurse i savetnik za pravne poslove.
- Inspektori vazdušne validacije i inspektor generalnog vazduhoplovstva u nastavku podrške iz IPA 5 nastavili su obuku na temu „On job training SAFA” održanu u Dubrovniku-Hrvatska 19-21.08.2022.godine.
- Inspektori vazdušne validacije su prisustvovali obuci A13 (Podrška za pregled i ažuriranje sistema praćenja usklađenosti za Crnu Goru, Kosovo i Srbiju) u okviru EASA IPA 5 projekta od 18-24.09.2022. godine održanoj u Podgorici/Mali i Crni.

- Na radionici koju je organizovao TAIEX na temu „Potraga i spasavanje i vazduhoplovstvo” od 30.08-03.09.2022.godine u Podgorici, Crna Gora, direktor Odeljenja za bezbednost i kvalitet.
- Rukovodstvo Jedinice za ljudske resurse na poziv kabineta premijera učestvovalo je na radionici/obuci „Disciplinska odgovornost javnih funkcionera / Zakonodavstvo upravnog postupka” koja je održana od 28-30.09.2022 u Bernici, Priština.
- Na obuci na temu „Auditing Techniques” uz podršku EASA IPA organizovanoj u Podgorici, Crna Gora od 16-21.10.2022. godine, obuci su prisustvovala tri inspektora Odjeljenja za bezbednost letenja i inspektor aerodroma.
- Direktor DCS je učestvovao na Radionici u organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova, koja je održana u Prizrenu na temu „Izrada strategije za smanjenje rizika”, održanoj 03-05.10.2022.
- Rukovodilac LJR učestvovao je na Radionici u organizaciji Britanske ambasade i BDO sa temom „Ženska karijera na rukovodećim pozicijama” koja je održana u Prištini 18-21. 2022,
- Inspektor vazdušne validacije i službenik za administraciju i troškove zadužen za obradu dozvola za avio-kompanije su izvršili zvaničnu posetu za saradnju sa ACV Albanijom u vezi sa oblicima i praksama razmatranja i odobravanja zahteva, prava u saobraćaju i sprovođenja LAC-a zakonodavstvo, Tirana, 10-11.10.2022.

PRILOG 2 - PLAN RADA ACV-a ZA 2022. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA

1. NORMALIZACIJA VAZDUŠNOG PROSTORA								
1	RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKIROK				STATUS Kratki izveštaj	U toku Kompletiran Ne Kompletiran Van ACV-a ili zavisno od spolja
			K 1	K 2	K 3	K 4		
1.1 Potpuna normalizacija niskog vazdušnog prostora za opštu avijaciju								
1.1.1 Koordinacija sa AVNU-om i Katastarskom agencijom o VFR mapama		UVN/OBL/AGA	X	X	X	X		
Priprema VFR- AUVN mapa								
1.1.2 Odobrenje mapa (nakon priznavanja od strane AVNU-a)		UVN/OBL/AGA	X	X	X	X		
Delegiranje niskog vazdušnog prostora kosovskim vlastima - COMKFOR								
2. ČLANSTVO U MEĐUNARODnim ORGANIZACIJAMA								
2	2.1 Članstvo u OMCV (ICAO)							U toku Kompletiran Ne Kompletiran Van ACV-a ili zavisno od spolja
	2. (plan irane) RADNJE	Odgovorna jedinica	VREMENSKIROK				STATUS Kratki izveštaj	
2	2.1.1 Tehnička podrška MIP-a u procesu apliciranja za članstvo u OMCV	KGD/MSERV	K 1	K 2	K 3	K 4		
			X	X	X	X		

		Članstvo u OMCV -MIP				
		2.2 Članstvo u ECAC				
2.2.1	Tehnička podrška MIP-a u procesu apliciranja za članstvo. Sledeci koraci ka članstvu mogu započeti tek nakon članstva u OM (tačka 1.2.4)	KGD/MSERV	X	X	X	X
		2.3 Članstvo u EUROCONTROL				
2.3.1	Tehnička podrška MIP-a u procesu apliciranja za članstvo. Sledeci koraci ka članstvu mogu započeti tek nakon članstva u OMCV (tačka 1.2.4)	KGD/MSERV	X	X	X	X
3. ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH I REGIONALNIH TEHNIČKIH SPORAZUMA						
		3.1 Zaključivanje radnih aranžmana sa EASA				
3	3. (planirane) RADNJE	Odgovorna jedinica	VREMENSKIROK		STATUS Kratki izveštaj	U toku
			K 1	K 2		Kompletiran
	3.1.1 Potpisivanje poslovnih aranžmana između ACV i EASA o standa 3.1.2 Potpisivanje poslovnih aranžmana između ACV i EASA o SAFA 3.1.3 Potpisivanje poslovnih aranžmana između ACV i EASA o ECCAIRS	MSERV	K 3	K 4	Ne Kompletiran	Van ACV-a ili zavisno od spolja
			X	X	X	X

4. POTPUNO SPROVOĐENJE REGULATORNIH ODGOVORNOSTI										
4.1 Dopuna sekundarnog zakonodavstva										
							VREMENSKIROK		STATUS Kratki izveštaj	U toku
							K 1 K 2 K 3 K 4			Kompletiran
										Ne Kompletiran
4	4.	(planirane)	RADNJE	Odgovorna jedinica	VREMENSKIROK	STATUS Kratki izveštaj				Van ACV-a ili zavisno od spolja
	4.1.1.	Izmena i dopuna Priručnika KAM-a	UNN	X						
	1.1.1.	Završetak/izmena aktivnih priručnika OBL-a	OBL	X X X						
	1.1.2.	Uredba KSKS/2022 O POLETANJU I SLETANJU HELIKOPTERA VAN AERODROMA	OBL	X						
	4.1.2.	Uredba Komisije (EU) 2018/1065 od 27. jula 2018. o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 1178/2011 u pogledu automatske validacije licenci letačkog osoblja Unije i obuke za polijetanje i slijetanje (SL L 192, 30.7.2018., str. 31).	OBL	X						
	4.1.3.	Uredba Komisije (EU) 2018/1119 od 31. jula 2018. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1178/2011 u pogledu prijavljenih organizacija za obuku (SL L 204, 13.8.2018., str. 13).	OBL	X						
	4.1.4.	Sprovodenje uredbe Evropske Komisije (EU) 2018/1974 od 14. decembra 2018. o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa posadom civilnog vazduhoplovstva u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savet (SL L 326, 20.12.2018, str. 1	OBL	X						

	4.1.5. Sprovodenje uredbe Evropske Komisije (EU) 2019/27 od 19. decembra 2018. o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura koje se odnose na vazduhoplovstvo civilnog vazduhoplovstva u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Saveta (SL L 8, 10.1.2019, str. 1)	OBL	X			
	4.1.6. Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/2034 od 6. oktobra 2020.godine, kojom se dopunjaje Uredba (EU) br. 376/2014 Evropskog parlamenta i Saveta u vezi sa zajedničkom evropskom šemom klasifikacije rizika	OBL	X			
	4.1.7. Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1296 od 4. avgusta 2021. godine o izmjenama i dopunama i ispravljanju Uredbe (EU) br. 965/2012 u pogledu zahtjeva za planiranje i upravljanje gorivom/energetskim, te u pogledu zahtjeva za programe podrške i psihološku procjenu letačke posade, kao i ispitivanje psihoaktivnih supstanci.	OBL		x		
	4.1.8. Commission implementing Regulation (EU) 2021/1166 of 15 July 2021 amending Implementing Regulation (EU) 2019/947 as regards postponing the date of application for standard scenarios for operations executed in or beyond the visual line of sight. (Navedena uredba dopunjava EU uredbu 2019/947 koja se bavi sistemima bespilotnih letelica. Ova uredba nije transponovana u RKS zbog vazdušnog prostora i nadležnosti KFOR-a za ovaj prostor. Međutim, ACV ima na snazi Uredbu br. 01 /2021 za izmenu i dopunu Uredbe br. 01/2017 za sisteme bespilotnih letelica (SAP), koja će biti revidirana na osnovu toka pregovora sa NATO-om.)	OBL		X		

	1.1.1. Izrada Priručnika za stručno usavršavanje u ACV-u	BNJ/AGA/OBL/UVN/DSC		X	X	
	1.1.2. Dopuna i izmena Priručnika MSERV odeljenja	MSERV	X	X		
	1.1.3. Osnaživanje AMC, GM i SC-a identifikovanih u novim publikacijama EASA za transpoziciju u naš pravni sistem	AGA		X	X	X
	1.1.4. Nacrt uredbe za transpoziciju novog ICAO Aneksa 15 koji je pokrenut prošle godine i upućen je pravnoj kancelariji 26. oktobra 2020.	UVN	X		X	
	1.1.5. Uredba 01/2020 za usklađivanje transponovanih ICAO aneksa (SERA) pokrenuta je prošle godine i poslata je pravnoj kancelariji 5. novembra 2020. godine.	UVN	X		X	
	1.1.6. Nacrt uredbe za transpoziciju Uredbe EK br. 2021/1338 od 11. avgusta 2021. godine o izmenama i dopunama Uredbe ACV-a 9/2020 u vezi sa zahtevima za izveštavanje i kanalima izveštavanja između organizacija i zahtevima za meteorološke usluge	UVN		X		
	4.1.9. Odobrenje izmene TP 16	KGD/AGA/MSE RV	X			
	4.2 Sprovođenje korektivnog plana za rešavanje nalaza EASA-e					
	3.2.1 Sprovođenje korektivnog plana ACV-a	UVN	X	X		
	3.2.2 Praćenje sprovođenja korektivnog plana AUVN	UVN	X	X		
	4.3 Izdavanje i ponovna validacija licenci operatorskog osoblja i izdavanje dozvola					
	4.1.1 Izdavanje i validacija vazduhoplovnih dozvola	OBL	X	X	X	X
	4.1.2 Izdavanje i overa lekarskih uverenja	OBL	X	X	X	X
	4.1.3 Licenciranje kontrolora (proces u toku)	UVN	X	X	X	X
	4.3.4 Izdavanje dozvola za DGR (prema zahtevima)	OBL	X	X	X	X
	4.3.5 Registracija SAP operatera	OBL	X	X	X	X

	4.3 Kontinuirani nadzor nad operaterima i internim					
4.4.1 4.4.1 Detaljni plan nadzornih aktivnosti je deo plana za 2022. godinu, AACK/DSC-PLN 03	AGA/UVN/OBL /MSERV/DSC					
	4.5 Ekonomski nadzor AUVN, ANP "Adem Jashari" LKIA i pružaoca na zemlji					
1.5.1 Ekonomski nadzor AUVN (polisa osiguranja 2022)	MSERV	X				
1.5.2 Ekonomski nadzor MAP "Adem Jashari" LKIA D.O.O (polisa osiguranja 2022, finansijski učinak 2021, revidirani finansijski izveštaji 2021)	MSERV		X	X		
1.5.3 Ekonomski nadzor AUVN (procena finansijskog učinka 2021, revidirani finansijski izveštaji 2021)	MSERV		X			
1.5.4 Inspekcija u AUVN u vezi kapitalnih projekata odobrenih za finansiranje od strane TNC	MSERV				X	
1.5.5 Ekonomski nadzor "ExFis" D.O.O. za usluge snabdevanja kerozinom na aerodromu (polisa osiguranja 2022 od rizika za pružene usluge na terenu i validnost dostavljenih sertifikata, razdvajanje finansijskih računa, procena finansijskog učinka u 2021, revidirani finansijski izveštaji 2021)	MSERV		X			
	3.2 Interno i međuinstитucionalno izveštavanje					
1.1.1 Konsolidacija godišnjeg izveštaja ACV-a	KGD	X				
1.1.2 Podnošenje godišnjeg izveštaja Skupštini Kosova	KGD	X				
1.1.3 Konsolidacija tromesečnih izveštaja ACV-a	KGD	X	X	X	X	
1.1.4 Podnošenje tromesečnog izveštaja Nadzornom odboru	KGD	X	X	X	X	
1.1.5 Izvještavanje vezano za procese evropskih integracija (Izvještaj o zemlji, periodični izvještaji ECAA, Potkomitet SSP-a za transport)	MSERV	X	X	X	X	
1.1.1 Izvještavanje za NPSSSP	MSERV	X	X	X	X	
1.1.2 Slanje finansijskih izveštaja u MF i NKR	ZKF/KGD	X				

1.1.3 Slanje finansijskog izveštaja skupštinskom odboru za budžet i finansije	ZKF/KGD	X				
1.1.4 Isporuka srednjoročnog okvira potrošnje 2021-2023	ZKF/KGD		X			
1.1.5 Godišnje planiranje budžeta	ZKF/KGD		X	X		
1.1.6 Ostvarivanje planiranih prihoda od naknade za obezbeđenje putnika	ZKF/KGD/MSE RV	X	X	X	X	
1.1.7 Finansijski izveštaj usaglašavanja sa MF mesečno i tromesečno	ZKF	X	X	X	X	
1.1.8 Ostvarivanje planiranih prihoda od:	ZKF/OBL/AGA/ UVN/MSERV	X	X	X	X	
1.1.1 Mesečni finansijski izveštaj za KGD	ZKF/KGD	X	X	X	X	
1.1.2 Izvještavanje CJH za izvještaj interne i eksterne revizije	KGD/ADM/BNJ / ZKF		X			
1.1.3 Priprema LVV i dostavljanje CJH-MF	KGD/ADM/ ZKF	X				
1.1.4 Izveštaj o neizmirenim obavezama i ugovornim obavezama	ZKF/PRO	X	X	X	X	
3.3 Sprovođenje sporazuma ECAA						
3.3.1 Ažuriranje matrice i obaveštenje osoblja za transpoziciju preostalog zakonodavstva iz Aneksa 1 ECAA	MSERV	X	X	X	X	
3.4 Odobrenje regulisanih vazduhoplovnih tarifa						
1.1.1 Procena početnog zahteva AUVN za naknadu za terminalnu jedinicu	MSERV	X				
1.1.2 Procena drugog zahteva AUVN za naknadu za terminalnu jedinicu	MSERV			X	X	
1.1.3 Donošenje administrativnog rešenja o vrednosti naknade za terminalnu jedinicu u RKS za 2023. godinu	KGD				X	
1.1.4 Procena potencijalnih podsticajnih programa iz LKIA	MSERV	X	X			
1.1.5 Sazetak realizacije Programa podsticaja 2020-2021.	MSERV			X		

	3.5 Izrada nacionalne strategije za razvoj civilnog vazduhoplovstva						
3.5.1 Podrška u izradi Strategije civilnog vazduhoplovstva u okviru Strategije za multimodalni transport	MSERV/OBK	X	X	X	X		
3.6 Dogovaranje sporazuma o saradnji sa državnim organima za zaštitu životne sredine							
3.6.1 MoR sa zainteresovanim stranama	KGD/AGA/UVN			X			
3.7 Sprovođenje Pravilnika o obeležavanju prepreka, posebno pregleda i identifikacije međugradskih dalekovoda koji prolaze preko autoputeva							
4.11.1 Terenske inspekcije u vezi sa lokacijama vetrogeneratorsa	AGA	X	X	X	X		
4.11.2 Inspekcije na licu mesta radi provere obeležavanja daljinskih provodnika koji prolaze preko autoputeva i drugih prepreka za koje je izdata saglasnost	AGA	X	X	X	X		
4.11 Sertifikacija organizacija za stručnu obuku							
4.12.1 Procena aplikacije od strane LKIA za sertifikaciju kao organizacija za profesionalnu obuku (u zavisnosti od aplikacije)	AGA	X	X				
4.12.2 Sveobuhvatna revizija organizacije, opreme i zaliha	AGA		X	X	X		
4.12.3 Priprema preporuke za izdavanje sertifikata	AGA		X	X	X		
4.12.4 Redovne inspekcije obuke radi provere usklađenosti	AGA			X	X		
4.12 Implementacija i kontinuirano unapređenje SMC							
4.11.1 Razmatranje sistema upravljanja u ACV-u i neophodan završetak/promena do sertifikacije	DSC i sva odeljenja	X	X	X	X		
4.11.2 Interna revizija SMK	DSC/sva odeljenja			X	X		
4.11.3 Prenošenje zaključenja nalaza unutrašnje revizije	DSC/sva odeljenja	X	X	X	X		
4.11.4 Revizija pravilnika koji transponuje ICAO anekse za članak koji obavezuje objavljivanje u AIP-u „Razlike“ od SARP-a	AGA/UVN/OBL				X		

	4.13 Realizacija budžetskih rashoda prema planiranju gotovinskih tokova (u %)					
4.11.1 Ukupna realizacija (troškovi izdvojenog budžeta)	ZKF	X	X	X	X	
4.11.2 Plate i dnevnice	ZKF	X	X	X	X	
4.11.3 Robe i usluge	ZKF	X	X	X	X	
4.11.4 Komunalije	ZKF	X	X	X	X	
4.11.5 Kapitalne investicije	ZKF		X	X	X	
	4.14 Realizacija planova prema odobrenju menadžmenta ACV-a					
4.11.1 Razmatranje kadrovskog planiranja nakon usvajanja budžeta za ACV AACK /LJR-PLN 04 (Reg. 02/2020 za Planiranje osoblja).	LJR	X		X		
4.11.2 Plan prijema, prenosa, napredovanja (prema aktima na snazi) nakon završetka izmene internog pravilnika kroz postupak restrukturiranja.	LJR	X	X	x	x	
4.11.3 Odluke, kompletiranje Akta o imenovanju, opis radnih zadataka.	LJR		X	x	x	
4.11.1 Sprovođenje plana obuke za zaposlene ACV (AACK/ LJR-PLN 03)	LJR	X	X	X	X	
4.11.2 Pregled kadrovskih dosijea prema važećim aktima (Reg. br. 01/2020 za sadržaj, upravljanje i korišćenje dosijea osoblja i informacionog sistema upravljanja ljudskim resursima).	LJR			x	x	
4.11.3 Praćenje i izveštavanje o prisusutvu na rada	LJR	X	X	X	X	
4.11.4 Obrada plata članova odbora ACV-a, kontrola platnih lista, promene.	LJR	x	x	x	x	
	4.15 Sprovođenje plana nabavki					
4.19.1. Nabavka informatičke i druge opreme	NAB		X			
4.16.2. Nabavka IT opreme i druge prateće opreme	NAB		X			
4.16.3. Snabdevanje pijaćom vodom	NAB			X		
4.16.4. Snabdevanje zaštitnom odećom za inspektore u ACV-	NAB				X	

PRILOG 2 - PLAN RADA ACV-a ZA 2022. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA

u						
4.16.5. Snabdevanje službenim kancelarijskim materijalom	NAB			X		
4.16.6. Nabavka zimskih guma za službena vozila	NAB			X		
4.16.7. Nabavka plastičnih čaša	NAB			X		
4.16.8. Snabdevanje anti covid materijala	NAB	X	X	X	X	
4.16.9. Nabavka štampanog materijala i usluge dizajna	NAB	X	X	X	X	
4.16.10. Usluge osiguranja automobila	NAB				X	
4.16.11. IT servisiranje i održavanje	NAB	X	X	X	X	
4.16.12. Konsalting za KGD	NAB		X	X	X	
4.16.13. Baza podataka i softver za upravljanje normativnim aktima organa civilnog vazduhoplovstva i njihovo sprovođenje	NAB		X	X		
4.16.14. Softver za projektovanje aerodromskih površina zaštićenih prepreka i obuku inspektora za korišćenje ovog softvera	NAB		X	X		
4.16.15. Modularni softver za upravljanje nadzorom civilnog vazduhoplovstva dizajniran za organe civilnog vazduhoplovstva	NAB		X	X		
4.16.16. Snabdevanje gorivom	NAB			X		
4.16.17. Nabavka nameštaja (kancelarijske stolice)	NAB	X	X	X	X	
4.16.18. Sistematizacija, inscenacija, registracija, podela na glavne grupe, grupe i podgrupe arhivske građe UREDBA (MUP) BR. 05/2020 ZA IZMENE I DOPUNE UREDBE (MAPA) br. 01/2015 O JEDINSTVENIM KLASIFIKACIJSKIM OZNAKAMA DOKUMENTA I ROKU NJIHOVOG ČUVANJA.	NAB		X	X	X	
4.16.19. Sala za aktivnosti (konferencije, treninzi)	NAB				X	
4.16.20. Reklamni spotovi	NAB				X	
4.16.21. Snabdevanje tapetama sa raznim slikama	NAB				X	
4.16.22. Usluge vazdušnog transporta	NAB			X		
	4.16	Rukovanje promenama AUVN				

	4.11.1 Pregled promena u AUVN	UVN	X	X	X	X	
	4.11.2 Prihvatanje izmena AUVN	UVN	X	X	X	X	
	4.11.3 Odobrenje UTP i UCS za BKPR APP i BKPR TVR	UVN	X				

5 IZRADA I SPROVOĐENJE PROGRAMA DRŽAVNE BEZBEDNOSTI - PDB

5.1 Sprovođenje zahteva SPhS koji se odnose samo na ACV

5	RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKIROK	5. STATUS KRATKI IZVEŠTAJ	U toku					
					K 1	K 2	K 3	K 4	Kompletiran	Ne kompletiran
	5.1.1 Organizacija sastanka Odbora za NPB	OBK/KGD		X	X					
	5.1.2 Sastanci Saveta za bezbednost u ACV-u	Saveta za bezbednost	X	X	X	X				
	5.1.3 Analiza OR i izrada izveštaja	Radna grupa	X	X						
	5.1.4 Priprema zbirnih spiskova prijavljenih događaja (upravljanje sistemom izveštavanja događaja)	OBK	X	X	X	X				
	5.1.5 Ažuriranje GAP analize	OBK			X	X				
	5.1.6 Plan implementacije NPB-a	OBK			X	X				
	5.1.7 Izrada Državnog plana bezbednosti	6. OBK-Savet			X	X				
	5.1.8 Odobravanje ažuriranje priručnika za obavezu izvršenja "Enforcement Manual" tako da odražava Uredbu o kaznama u civilnom vazduhoplovstvu	7. 8. OBK	X	X						
	5.1.9 Izrada priručnika za "Sistem upravljanja" za ACV	9. OBK		X	X	X				

PRILOG 3 - STATISTIKE VAZDUŠNOG TRANSPORTA 2022

